

Hallituksen esitys eduskunnalle vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on saattaa vesihuoltolainsäädäntö vastaamaan vesihuoltolain säätämisen jälkeen ilmenneitä tarpeita. Esityksessä ehdotetaan muutoksia vesihuoltolakiin, maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä maankäyttö- ja rakennusasetukseen.

Ehdotettavilla muutoksilla parannettaisiin erityisesti vesihuoltolaitoksen ylläpitoa ja riskien hallintaa, tietohuoltoa, taloudenpidon läpinäkyvyyttä, kilpailuneutraliteettia sekä yhdyskunnan hulevesien hallintaa. Lisäksi tarkoituksena on helpottaa erilaisten vesihuoltoratkaisujen käyttöä taajamien ulkopuolella.

Vesihuoltolakiin ehdotetaan säännöksiä vesihuoltolaitosten ja kuntien varautumisesta vesihuollon erityistilanteisiin. Lisäksi laitoksen tulisi eräin poikkeuksin maksaa asiakkaalle vakiohyvitys vesihuollon yli 12 tuntia kestävästä keskeytyksestä.

Esityksen mukaan vesihuolto tulisi eriyttää kirjanpidossa ja vesihuoltolaitoksen olisi laa-

dittava toimintakertomus. Lisäksi säädettäisiin vesihuollon tietojärjestelmästä.

Vesihuoltolakiin esitettävien muutosten perusteella taajamien ulkopuolella sijaitsevia kiinteistöjä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos niiden kiinteistökohtainen vesihuolto on järjestetty asianmukaisesti ennen vesihuoltolaitoksen toimintaluokituksen hyväksymistä. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajankiinteistöä, jolla ei ole vesikäymälää, ei tarvitsisi liittää laitoksen viemäriverkostoon.

Kilpailutilanteessa markkinoilla toimiva kunnallinen vesihuoltolaitos tulisi yhtiöittää. Kilpailutilanne voisi olla kysymyksessä, jos kunnallinen laitos esimerkiksi toimittaisi toisille vesihuoltolaitoksille palvelujaan tai hoitaisi niiden verkostoja.

Esityksen mukaan hulevesien kokonaishallinnasta säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa. Kunnan tulisi suunnitella hulevesien hallinta ja järjestää se asemakaava-alueilla. Se voisi periä hallinnasta maksuja.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vesihuoltolaki (119/2001) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001, jonka jälkeen siihen on tehty vain vähäisiä muutoksia. Vuonna 2005 lailla 54/2005 lisättiin vesihuoltolain 16 §:ään 3 ja 4 momentti tietojen saannista vesihuoltolaitoksen asiakirjoista sekä valittamisesta vesihuoltolaitoksen päätöksestä, jolla on ratkaistu tiedonsaantia asiakirjasta koskeva asia. Samalla muutettiin 16 §:n otsikkoa. Vuoden 2010 alusta alueelliset ympäristökeskukset muuttuivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiksi, jolloin myös vesihuoltolakiin tehtiin tätä tarkoittavat muutokset.

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut vesihuoltolain täytäntöönpanoa ja lain toimuutta sen voimaantulosta lähtien. Osana seurantaa ministeriö teetti syksyllä 2006 laajan kyselyn, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitosten, kuntien, viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien näkemyksiä vesihuoltolain toimivuudesta. Vesihuollon erityistilannetyöryhmä ehdotti loppuraportissaan (MMM 2005:7) toimenpiteitä, joilla voidaan varautua vesihuollon palvelujen tuottamista vaikeuttaviin ja vaarantaviin erityistilanteisiin. Selvitysten perusteella on myös käynyt ilmi, että laitosten vesihuollosta perimät maksut eivät kaikissa tapauksissa kata vesihuollon kustannuksia tai ole kohtuullisia ja tasapuolisia eikä vesihuoltoverkostojen ylläpito ole kaikilta osin riittävää.

Kiinteistön liittämisevelvollisuudesta vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin on viime vuosina käyty runsaasti julkista keskustelua. Erityisesti on nostettu esille liittämisevelvollisuuden epätarkoituksenmukaisuus ja kohtuuttomuus tilanteissa, joissa haja-asutusalueella sijaitsevan kiinteistön vesihuolto on toteutettu asianmukaisiin kiinteistökohtaisiin ratkaisuihin ennen vesihuoltoverkostojen rakentamista alueelle.

Euroopan komissio on niin sanotun Palmia-prosessin yhteydessä kiinnittänyt huomiota kunnallisten vesihuoltolaitosten ase-

maan. Palmia-prosessissa on kysymys siitä, saako kunnallinen liikelaitos yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea tiettyjen veroetujen ja konkurssisuojan muodossa. Jos kunnallinen vesihuoltolaitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, voi sen toiminta EU:n kilpailuoikeuden näkökulmasta vääristää kilpailua.

Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu vesihuoltolain perusteella yhdyskunnan hulevesien poisjohtaminen. Laitoksen hulevesiviemärit ja muut viemäriverkostot ovat kuitenkin riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen. Suuri määrä hulevettä voi aiheuttaa tarpeen ohjuoksutuksiin jätevesien puhdistuslaitoksilla. Suurten virtaamahuippujen tasaamiseksi ja hulevesien ohjaamiseksi hallitusti rakennetuilla alueilla tarvitaan viemäreiden lisäksi maanpäällisiä rakenteita ja tulvareittejä sekä näiden rakenteiden suunnittelua alueidenkäytön suunnittelun yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17.9.2008 työryhmän selvittämään vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistelemaan tarvittavat ehdotukset säädösmuutoksiksi. Ministeriö tarkisti työryhmän toimeksiantoa 13.7.2009. Työryhmän loppuraportti valmistui 17.6.2010 (MMM 2010:6).

Vesihuoltolain ja sen soveltamisen seurannan perusteella laissa on kehittämistarpeita. Esityksessä ehdotetaan useita säännösmuutoksia ja -lisäyksiä vesihuoltolakiin. Ne kohdistuvat erityisesti vesihuollon kehittämiseen ja toimintavarmuuteen, velvollisuuteen liittää kiinteistö vesihuoltolaitoksen verkostoon, vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyteen, kilpailuneutraliteettiin sekä hulevesien hallintaan.

Hulevesien hallinnan järjestämisestä säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa, johon ehdotetaan tätä tarkoittavia lisäyksiä.

Uudistuksilla parannetaan vesihuoltolaitosten toimintaedellytyksiä, vesihuoltolaitoksen asiakkaan asemaa sekä hulevesien kokonaishallintaa.

2 Nykytila

2.1 Suomen lainsäädäntö

Vesihuoltolaki

Vuonna 2001 voimaan tullessa vesihuoltolaissa säädetään vesihuollon kehittamisestä, vesihuoltopalvelujen järjestämisestä, niistä huolehtimisesta sekä vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan välisestä suhteesta. Vesihuollolla tarkoitetaan vedenhankintaa eli veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista ja käsittelyä.

Vesihuoltolain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutenkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi. Lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Vesihuoltolain mukaan vastuu vesihuollon järjestämisestä on kiinteistön omistajalla tai haltijalla tai kunnalla. Kunta kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti ja järjestää vesihuollon, jos suurehkon asukasjoukon tarve tai terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat. Kunta hyväksyy alueellaan toimiville vesihuoltolaitoksille toiminta-alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen laitoksen vesijohtoon tai viemäriin on tarpeen asutuksen tai vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan määrän tai laadun vuoksi. Vesihuoltolaitoksen tulee voida huolehtia toiminta-alueen vesihuollosta taloudellisesti sekä asianmukaisesti. Jos kunta ei ole vastuussa vesihuollon järjestämisestä, vastaa kiinteistön omistaja tai haltija kiinteistönsä vesihuollosta.

Ympäristönsuojelulain ja vesihuoltolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa yhdyskuntajätevesistä (888/2006) säädetään vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin piiriin saatettavista alueista. Asetuksen mukaisesti taajamat on sisällytettävä vesihuoltolaissa tarkoitettuihin vesihuoltolaitoksen toi-

minta-alueen jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin.

Vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta toiminta-alueella, jonka kunta on sille hyväksynyt. Huolehtiminen tapahtuu yhdyskuntakehitystä vastaavasti ja kunnan tekemän toiminta-aluepäätöksen mukaisesti. Vesihuoltolaitos vastaa, että sen toimittama talousvesi täyttää terveydensuojelulaissa (763/1994) asetetut vaatimukset. Laitos tarkkailee käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua sekä veden hävikkiä laitoksen verkostossa. Vesihuoltolaitos myös tiedottaa toimittamansa talousveden laadusta, jäteveden puhdistuksen tasosta sekä vesihuollon maksujen määräytymisperusteista.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö liitetään laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin sekä huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista varten tarkoitettuun viemäriin. Kiinteistön omistaja tai haltija voi saada vapautuksen liittämismaksuudesta vain laissa säädettyjen vesihuoltolaitoksen toimintaan ja kiinteistökohtaiseen vesihuoltoon liittyvien edellytysten täytyessä. Vesihuoltolaitos määrittää jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat kiinteistön välittömästä läheisyydestä. Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistön vesihuoltolaitteistosta liittämiskohtaan saakka. Vesihuoltolaitos ja asiakas tekevät yksityisoikeudellisen sopimuksen kirjallisesti tai sähköisesti kiinteistön liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoon sekä laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä.

Vesihuoltolaitos perii asiakkailtaan vesihuollosta veden ja jäteveden määrään ja laatuun perustuvaa käyttömaksua. Lisäksi se voi periä liittymismaksun, perusmaksun sekä muita maksuja vesihuoltopalveluistaan. Maksuille asetetaan vesihuoltolaissa tarkentavia vaatimuksia. Ensinnäkin maksuilla tulee voida kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Toiseksi maksuihin voi sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle. Kolmanneksi maksujen tulee olla kohtuulliset ja tasapuoliset.

Vesihuoltolaissa säädetään vesihuollon asiakkaan suojasta vesihuoltopalvelujen jatkuvuuden ja hyvän laadun turvaamiseksi. Vesihuoltolaitos voi keskeyttää vesihuollon pal-

velun vain asiakkaan olennaisen laiminlyön- nin perusteella, ja jos kysymys ei ole välitön- tä vaaraa tai huomattavaa haittaa aiheuttavas- ta tilanteesta, aikaisintaan viiden viikon ku- luttua siitä ajankohdasta, kun se ilmoitti asi- akkaalle keskeyttämisen uhkasta. Jos vesi- huollossa on virhe, on asiakas oikeutettu hin- nanalennukseen. Vesihuoltolaitos korvaa myös vesihuollon virheestä aiheutuvan omai- suusvahingon ja asiakkaalle aiheutuvan tau- loudellisen vahingon. Jos asiakas on kulutta- jansuojalainsäädännössä tarkoitettu kuluttaja, laissa säädetystä asiakkaan suojasta ei voi poiketa hänen vahingokseen. Jos asiakas ei ole kuluttaja, suurinta osaa asiakkaan suojak- si annetusta sääntelystä sovelletaan vain, kun muuta ei ole sovittu.

Vesihuoltolain mukaisia valvontaviran- omaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäris- tökeskus sekä kunnan terveydensuojeluvir- anomainen ja kunnan ympäristönsuojeluvir- anomainen. Valvontaviranomainen voi kiel- tää jatkamasta tai toistamasta vesihuoltolain vastaista menettelyä tai määrätä täyttämään lain mukaiset velvoitteet. Se voi myös tehos- taa kieltoa tai määräystä uhkasakolla. Jos kunta on laiminlyönyt vesihuollon järjestä- misen, voi asianosainen tai asiassa yleistä etua valvova viranomainen saattaa valvonta- asian vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäris- tökeskuksessa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja sen nojalla annetussa maankäyttö- ja ra- kennusasetuksessa (895/1999) säädetään alu- eiden suunnittelusta, rakentamisesta ja käy- töstä. Vesihuolto ja sen järjestäminen kytkey- tyvät monilla tavoin maankäyttö- ja raken- nuslain mukaiseen sääntelyyn. Alueiden käy- tön suunnittelussa ja rakentamisessa tulee esimerkiksi ottaa vesihuollon järjestäminen huomioon, vesihuollon tarpeet vaikuttavat lain mukaiseen suunnittelutarpeeseen ja vesi- huoltolaitosten rakennukset sekä rakennelmat tarvitsevat yleensä maankäyttö- ja rakennus- lain mukaisen rakennusluvan.

Vesihuollon järjestämisen huomioon otta- misesta maankäyttö- ja rakennuslain mukai-

nessa kaavoituksessa säädetään yleis- ja ase- makaavan sisältövaatimuksissa sekä ranta- alueiden kaavoituksen erityissäännöksissä. Myös rakennusjärjestyksen määräykset voi- vat kohdistua vesihuollon järjestämiseen. Vesihuollon järjestämisen edellytykset on otettava huomioon uusia rakennuslupia myönnettäessä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusluvan myöntämisen edelly- tyksenä on, että vedensaanti ja jätevedet voi- daan hoitaa tyydyttävästi ja ilman haittaa ympäristölle. Laissa on lisäksi yhdyskunta- teknisten laitteiden sijoittamisesta säännök- siä, joita sovelletaan myös vesihuoltolaitok- sen vesijohtoihin ja viemäreihin.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on säännök- siä, joita voidaan soveltaa hulevesien hallin- nassa. Valtioneuvoston hyväksymien valta- kunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VnP valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000) mukaan yleis- ja asemakaavoituksessa on varauduttava lisääntyviin myrs- kyihin, rankkasateisiin ja taajamatulviin. Hu- levesien johtamisen huomioon ottamisesta säädetään muun muassa kaavoitussäännök- sissä, katualueen ja yleisen alueen suunnitte- lussäännöksissä sekä rakentamiseen liittyvissä säännöksissä. Kuivatus- ja sadevesien johta- minen on käytävä ilmi katusuunnitelmasta sekä tarvittaessa myös puistosuunnitelmasta ja muista yleisten alueiden suunnitelmista, joiden mukaisesti kunta rakentaa kadun tai toteuttaa muun yleisen alueen.

Kunta voi ohjata kiinteistökohtaista hule- vesien hallintaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavamääräysten, rakennusjärjes- tyksen ja rakennuslupamääräysten avulla. Jos rakennuspaikkana olevalla kiinteistöllä tai yleisellä alueella suoritetaan luonnollista ve- denjuoksua muuttavia toimenpiteitä, on kiin- teistön omistajan tai haltijan huolehdittava siitä, ettei toimenpiteistä aiheudu huomatta- vaa haittaa naapurille. Maankäyttö- ja raken- nuslaissa on myös säännökset ojan sijoitta- misesta asemakaava-alueelle, ja hulevesien hallintaa kiinteistöillä voidaan edistää yhteis- järjestelyin ja rasittein. Lisäksi ympäristömi- nisteriön asetuksessa rakentamisen valvon- nasta ja teknisestä tarkastuksesta (Suomen rakentamismääräyskokoelma A1, 2006) sää- detään rakennuspaikan sadevesien johtami- sesta rakennuspaikalta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen luvan tarvitsevilla hankkeissa osoitetaan asemapiirroksessa erikseen merkinnöin hulevesien hallinnan suunta kiinteistöllä. Lupasiakirjoissa ilmaistaan myös korkeus, jossa kiinteistön maapinnan tulee olla suhteessa meren pintaan.

Laki vesihuollon tukemisesta

Vesihuollon tukemisesta annetussa laissa (686/2004) säädetään vesihuollon tukemisesta valtion talousarviossa tätä varten myönnettävillä määrärahoilla. Vesihuoltoa tuetaan yleensä myöntämällä avustusta vesihuolto-toimenpiteisiin, joskus myös toteuttamalla toimenpide valtion työnä. Tukea voidaan myöntää vesihuoltolaissa tarkoitettulle vesihuoltolaitokselle, muulle vesihuoltoyhtymälle tai -yhteisölle, kuntayhtymälle tai kunnalle. Vesihuoltoavustusta on mahdollista myöntää rajoitetuin edellytyksin myös rakennetun kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Tuettavan toimenpiteen on palveltava asutuksen tai siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vedenhankintaa tai jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Toimenpiteen tarkoituksena tulee olla alueellisen yhteistyön aikaansaaminen vesihuollossa, vesihuollon turvaaminen erityistilanteissa, vesihuollon mukaisen vesihuollon aikaansaaminen maaseutuyhteiskunnissa ja haja-asutusalueilla tai pinta- tai pohjavesien pilaantumisen ehkäiseminen tai niiden tilan parantaminen. Vesihuoltoavustusta voidaan myöntää myös rakennetun kiinteistön omistajalle tai haltijalle kiinteistön liittämiseksi vesihuoltoverkostoon, jos tästä aiheutuisi muutoin poikkeuksellisen suuret kustannukset.

Vesihuoltotoimenpiteen tukemisen yleisenä edellytyksenä on, että toimenpiteen toteuttaminen on tarpeen taloudellisista, terveydellisistä, ympäristönsuojelullisista tai muista vastaavista syistä. Lisäksi toimenpidettä varten tulee olla laadittu suunnitelma ja toimenpiteen kustannuksien on oltava kohtuulliset sillä saavutettaviin hyötyihin nähden. Tukemisen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota sekä vedenhankintaan että jätevesien poisjohtamiseen ja käsittelyyn. Vesihuoltolaissa tarkoitetuilla vesihuollon maksuilla ei tule kat-

taa niitä kustannuksia, joita varten tukea myönnetään.

Vesihuoltoavustuksella voidaan kattaa vesihuoltotoimenpiteiden suunnittelun ja toteuttamisen sekä toimenpiteitä palvelevien selvitysten kustannuksia. Avustusta ei voida käyttää vesihuoltolaitteistojen ylläpitokustannuksiin. Pääsääntönä on, että vesihuoltoavustuksen osuus voi olla enintään 30 prosenttia kustannuksista.

Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulaissa (763/1994) säädetään talousvettä toimittavista laitoksista sekä talousveden laadusta ja valvonnasta. Lain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä elinympäristössä mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavien tekijöiden ehkäisy, vähentäminen ja poistaminen.

Terveydensuojelulaissa talousvedellä tarkoitetaan eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta vettä, joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin tai jota käytetään elintarvikkeiden valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen tai markkinoille saattamiseen. Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja käyttötarkoituksensa soveltuva. Vedenotamo ja talousvettä toimittava laitos on suunniteltava, sijoitettava sekä rakennettava ja sitä on hoidettava siten, että talousvesi täyttää terveydelliset laatuvaatimukset.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousvettä toimittavan laitoksen toimittaman veden laatua. Laitoksen on haettava siltä toimintansa hyväksymistä ennen sen aloittamista, olennaista laajentamista tai muuttamista tai talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa toiminnanharjoittajalle veden laadun tarkkailuvelvoitteita tai määräyksiä talousveden käsittelystä tai veden käytöstä, jos ne ovat tarpeen veden laadun kannalta tai terveyshaitan ehkäisemiseksi. Jäteveden johtaminen ja puhdistus sekä viemärin suunnittelu, sijoittaminen, rakentaminen ja kunnossapito on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa.

Jos talousvesi aiheuttaa tai sen epäillään aiheuttavan epidemian, on talousvettä toimitettavan laitoksen ilmoitettava tästä välittömästi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin talousveden laadun parantamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen ryhtyy saamiensa tietojen perusteella viipymättä toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 m³ talousvettä päivässä toimittavassa laitoksessa talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä tulee olla Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran antama todistus.

Terveydensuojelulain nojalla annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (461/2000) säädetään, että vesihuoltolaitoksen käyttötarkkailuun tulee sisältyä riittävä raakaveden laadun seuranta veden käsittelyn asianmukaisuuden varmistamiseksi. Juomaveden valmistamiseen tarkoitettujen pintaveden tarkkailusta on annettu valtioneuvoston päätös (366/1994), jonka mukaisesti pintavettä johtavan laitoksen on tarkkailtava otettavan veden laatua erityisen tarkkailuohjelman mukaisesti.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä ja Itämeren. Vesienhoidon järjestämisen tarkoituksena on ottaa vesien laadun lisäksi huomioon muun muassa vesipalvelut ja niiden taloudellinen selvitys. Laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) säädetään esimerkiksi pinta- ja pohjavesien seurannasta sekä vedenkäytön taloudellisesta selvityksestä.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kerää tarpeelliset tiedot talousveden ottoon tarkoitetuista alueista, järjestää vesien seurannan ja laatii vesien seurantaohjelman. Se järjestää pinta- ja pohjavesien seurannan niin, että vesien tilasta

saadaan yhtenäinen ja monipuolinen kokonaiskuva. Seurantaohjelmaa laatiessaan keskus ottaa soveltuvilta osin huomioon toiminnanharjoittajalle muun lain nojalla kuuluvan tarkkailun. Viranomaisten ja julkisia palveluja tarjoavien laitosten on annettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle maksutta hallussaan olevia tarpeellisia tietoja vesienhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii vedenkäytön taloudelliset selvitykset. Vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen mukaan selvityksessä esitetään veden käyttötarkoituksen taloudellisen merkittävyyden arviointi, veden hankinnan ja tarpeen pitkän aikavälin ennusteet, vesipalvelujen taloudellinen selvitys sekä vedenkäytön kustannustehokkaimmat yhdistelmät. Vesipalvelujen taloudellinen selvitys sisältää laskelmat kustannusten kattamisen periaatteen huomioon ottamisesta vesipalveluissa.

Laki tulvariskien hallinnasta

Tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) tavoitteena on vähentää tulvariskejä, ehkäistä ja lieventää tulvista aiheutuvia vahingollisia seurauksia ja edistää varautumista tulviin. Tulvalla tarkoitetaan myös hulevesien kertymisestä aiheutuvaa maan tilapäistä peittymistä vedellä. Tulvariskien hallinnan suunnittelu palvelee muun ohella tulvista vesihuollolle aiheutuvien riskien hallintaa.

Tulvariskit arvioidaan ensin alustavasti. Arvioinnin perusteella nimetään merkittävät tulvariskialueet. Näille alueille laaditaan tulvavaara- sekä tulvariskikartat kuvaamaan tulvien leviämisalueita ja tulvista mahdollisesti aiheutuvia vahingollisia seurauksia. Vesistöalueille ja merenrannikon alueille laaditaan tulvariskien hallintasuunnitelmat, joissa esitetään tulvariskien hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Tulvariskien hallinnasta annetun lain perusteella kunta tekee alustavan arvioinnin hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä, nimeää hulevesitulvien merkittävät tulvariskialueet ja laatii alueille tulvavaarakartat ja tulvariskikartat. Kunta laatii ja hyväksyy hulevesitulvan vuoksi merkittäväksi tulvariski-

alueeksi nimetyille alueelle tulvariskien hallintasuunnitelman.

Vesilaki

Vesilaissa (587/2011) säädetään muun ohella edellytyksistä pintaveden, pohjaveden ja tekopohjaveden ottamiseen. Laissa on säännökset veden ottamisesta omalta tai toisen alueelta, veden ottamistarpeiden yhteensovittamisesta, vesijohdon ja laitteistojen sijoittamisesta sekä vedenottamon suoja-alueesta. Vesilain ojitamissäännöksiä sovelletaan myös jäteveden johtamiseen siten, kuin ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetään. Lupajärjestelmällä on vesilaissa keskeinen asema.

Vesilain lupajärjestelmä perustuu luvanvaraisuuden yleiseen sääntelyyn ja aina luvanvaraisten vesitaloushankkeiden luetteloon. Vesilain mukainen lupa on haettava kaikille toiminnoille, jotka saattavat muuttaa vesistöä, vesiympäristöä tai pohjavettä siten, että muutoksesta aiheutuu tiettyjä haittoja yleisille tai yksityisille eduille. Aina luvanvaraista on muun muassa veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai sille vettä toimittavan tarpeisiin tai siirrettäväksi muualla käytettäväksi. Pohjaveden ottamiselle tai pohjaveteen vaikuttavalle toimenpiteelle tarvitaan käyttötarkoitukselta riippumatta vesilain mukainen lupa, kun otettava tai pohjavesiesiintymästä poistuva määrä on yli 250 m³/vrk.

Veden ottamiseen myönnetään lupa, jos hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua tai jos hankkeesta saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä koituviin menetyksiin. Hakijalla on oltava tai hänelle on voitava vesilain perusteella myöntää oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Lupaa ei kuitenkaan voida myöntää, jos hanke aiheuttaa vesilaissa tarkoitettuja huomattavia menetyksiä kuten huomattavia vahingollisia muutoksia vesiluonnossa tai sen toiminnassa.

Kun veden ottamista koskevaa vesilain mukaista lupa-asiaa ratkaistaan, on vesiesiintymään kohdistuvat veden ottamistarpeet tarvittaessa sovittava yhteen. Jos vettä ei riitä käytettäväksi kaikkiin tarpeisiin, on etusijajärjestyksessä ensimmäisenä veden ottaminen tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä

varten ottamispaikan lähistössä ja tämän jälkeen veden ottaminen yhdyskunnan vesihuoltoa varten paikkakunnalla. Etusijajärjestyksessä kolmansina ovat veden ottaminen käytettäväksi paikkakunnalla sekä veden ottaminen paikkakunnan ulkopuolisen yhdyskunnan vesihuoltoa varten.

Vesilain mukaisessa lupapäätöksessä annetaan lupamääräykset muun muassa vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista. Tarvittaessa määrätään luvanhaltija tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja vaikutuksia. Päätöksessä on määrättävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka ja veden ottamisen enimmäismäärä. Luvassa annetaan myös määräykset veden johtamiseksi tarpeellisten rakenteiden tai ottamon sijoituspaikasta, vedenottomäärien seuraamisesta ja vesihuollon turvaamisesta vedenhankinnan erityistilanteissa.

Poikkeuksena vesilain yleiseen sääntelyyn voidaan vedenottoon myöntää lupa ilman määräästä ajasta, jonka kuluessa ottaminen on aloitettava, jos tämä on tarpeen yhdyskunnan häiriöttömän vesihuollon turvaamiseksi. Samasta tai muusta tähän verrattavasta painavasta syystä saa vedenottoluvan haltija vedenhankinnan erityistilanteissa ilman lupaviranomaisen lupaa toimittaa tilapäisesti vettä muuhunkin kuin luvassa tarkoitettuun käyttöön.

Aluehallintovirasto voi määrätä pinta- tai pohjaveden ottamon ympärillä olevan alueen suoja-alueeksi, jos alueen käyttöä on tarpeen rajoittaa veden laadun tai vesiesiintymän antoisuuden turvaamiseksi. Suoja-aluepäätöksessä annetaan vedenoton turvaamiseksi tarpeelliset määräykset, joista toiselle aiheutuva edunmenetyks on vedenottamon omistajan tai haltijan korvattava.

Vesihuollon kannalta on merkityksellistä, että vesialueen omistaja ei voi estää muita ottamasta pintavettä eikä maa-alueen omistaja voi estää muita ottamasta pohjavettä alueeltaan. Omistaja on oikeutettu hyvitykseen ottamisen aiheuttamasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, mutta otetusta vesiaineesta ei suoriteta omistajalle tai muullekaan taholle korvausta.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella voivat tulla sovellettaviksi vesilain ojitussään-

nökset. Jos vesihuoltolaitoksen viemärin tarkoituksena on sade- tai kuivatusveden johtaminen, sitä pidetään vesilaisa tarkoitettuna ojana. Jos tällaisessa viemäriässä johdetaan vettä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueelta sen ulkopuolelle, on aluetta tai sen osaa käsiteltävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödyn saajaksi katsotaan tällöin vesihuoltolaitos. Vesilain ojitussäännökset tulevat sovellettaviksi eräissä tilanteissa myös asemakaava-alueella esimerkiksi, jos kiinteistölle on tarpeen tehdä oja tai johtaa vettä toisen ojaan.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetään jätevesistä aiheutuvan pilaantumisen ehkäisemisestä. Sääntely ulottuu sekä laitoksessa että yksittäisellä kiinteistöllä toteutettavaan jätevesien käsittelyyn. Laissa on säännökset muun muassa jätevesien yleisestä puhdistamisvelvollisuudesta, ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä jätevesien johtamiselle, lupaan sisällytettävistä määräyksistä ja velvoitteista, pohjaveden pilaamiskiellosta sekä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuudesta.

Jos kiinteistöä ei ole liitetty vesihuoltolaitoksen viemäriin eikä toimintaan tarvita ympäristö lupaa, jätevedet on ympäristönsuojelulain nojalla johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tätä tarkoitusta varten kiinteistöllä on oltava jätevesien käsittelyjärjestelmä. Valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011) säädetään tarkemmin jätevesien käsittelyvaatimuksista ja käsittelyjärjestelmistä. Kunnanvaltuusto voi antaa ympäristöön johdettavien jätevesien enimmäiskuormituksesta ympäristönsuojelumääräyksiä, jolloin niiden kattamalla alueella sovelletaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua jätevesien puhdistustasoa ankarampia puhdistusvaatimuksia.

Jätevesien johtamisen luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000). Lain mukaan ympäristölupa on oltava ympäristön

pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan ja esimerkiksi sellaiseen jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilaisa tarkoitettun noron pilaantumista. Ympäristönsuojeluasetuksessa säädetään, että jätevesien käsittelyyn on oltava ympäristölupa, jos kysymys on puhdistamosta, joka on tarkoitettu asukasvastineluvultaan vähintään 100 henkilön jätevesien käsittelemiseen, tai jos kysymys on vähintään 100 henkilön asumisjätevesien johtamisesta muualle kuin yleiseen viemäriin.

Ympäristöluvassa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa tarkkailusta. Vesiin kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa otetaan ympäristönsuojelulain mukaan huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua vesien tilan seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi, ja tarkkailun tietoja voidaan käyttää tässä seurannassa. Jos teollisuusjätevedettä johdetaan yhdyskunnan jätevedenpuhdistamolle, määrätään ympäristöluvassa tarvittaessa jätevesien esikäsitteystä.

Ympäristönsuojelulain ja vesihuoltolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa yhdyskuntajätevesistä täsmennetään vaatimuksia, joita ympäristölupaa tarvitsevalle yhdyskuntajätevesien käsittelylle ja johtamiselle asetetaan. Sen perusteella jätevesiviemärien suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa on otettava huomioon jäteveden käsittelyvaatimukset sekä käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Huomiota on erityisesti kiinnitettävä yhdyskuntajätevesien määrään ja ominaisuuksiin, vuotojen estämiseen ja ylivuotovesistä aiheutuvan vesien pilaantumisen rajoittamiseen. Yhdyskuntajätevesien käsittelyvaatimukset yksilöidään asetuksen liitteessä.

Pohjaveden pilaamiskiellosta säädetään ympäristönsuojelulaissa erikseen. Säännöksen mukaisesti ainetta tai energiaa ei saa panna tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai sen laatu muutoin olennaisesti huonontua tai toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä

voitaisiin käyttää tai toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua.

Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalaissa (38/1978) säädetään kulutushyödykkeiden tarjonnasta, myynnistä ja muusta markkinoinnista elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Kulutushyödykkeellä tarkoitetaan tavaroita, palveluksia sekä muita hyödykkeitä ja etuuksia, joita tarjotaan luonnollisille henkilöille tai joita tällaiset henkilöt olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten. Kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten, ja elinkeinonharjoittaja luonnollinen henkilö tai yksityinen tai julkinen oikeushenkilö, joka taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykkeitä vastiketta vastaan hankittaviksi. Kuluttajansuojalaki soveltuu myös vesihuoltolaitoksen ja laitoksen asiakkaana olevan kuluttajan väliseen suhteeseen. Vesihuoltolaitoksen ja asunto-osakeyhtiön suhde ei sisälly lain soveltamisalaan.

Kuluttajansuojalain mukaan elinkeinonharjoittaja ei saa käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyödykkeen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana. Myöskään elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän kulutushyödykesopimuksia varten laatimien sopimusehtojen tai ehdoista antamien suositusten tai ohjeiden ei tule johtaa kuluttajien kannalta kohtuuttomien ehtojen käyttämiseen. Kuluttajansuojalaissa ei ole erityisiä säännöksiä välttämättömyyspalvelujen kuten vesihuollon käyttäjänä olevan kuluttajan oikeudellisesta asemasta.

Kilpailulaki

Kilpailulaissa (948/2011) säädetään muun muassa määrävän markkina-aseman väärinkäytön kiellosta. Määrävä markkina-asema

on elinkeinonharjoittajalla, jolla on tietyllä alueella yksinoikeus tai muu sellainen määrävä asema, että se merkittävästi ohjaa hyödykkeen hintatasoa tai toimitusehtoja taikka vastaavalla muulla tavalla vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin tietyllä tuotanto- tai jakeluporalla. Elinkeinoonharjoittaja on luonnollinen henkilö tai yksityinen tai julkinen oikeushenkilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa. Vesihuoltolaitos on kilpailulaissa tarkoitettuna määrävän markkina-asemassa toiminta-alueellaan.

Kilpailunrajoituslain mukaan yhden tai useamman elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän määrävän markkina-aseman väärinkäyttö on kiellettyä. Väärinkäyttöä voi olla esimerkiksi kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. Jos virasto katsoo elinkeinonharjoittajan rajoittavan kilpailua käyttämällä esimerkiksi määrävää markkina-asemaa väärin, ryhtyy se toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi.

Valmiuslaki

Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana sekä viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin. Poikkeusoloilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisen vakavaa suuronnettomutta ja sen välitöntä jälkitilaa.

Valmiuslain mukaan esimerkiksi kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee varautua poikkeusoloihin. Niiden tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa valmiussuunnitelmin, poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä.

Valmiuslaissa säädetään erikseen vedenhankinnan turvaamisesta poikkeusoloissa. Maa- ja metsätalousministeriö voi yhdyskuntien vesihuollon turvaamiseksi päätöksellään velvoittaa vesihuoltolaitoksen toimittamaan tai luovuttamaan vettä oman toiminta-alueensa ulkopuolisen vedentarpeen tyydyttämiseksi sekä muuttaa vesilakiin tai sen no-

jalla myönnettyyn lupaan perustuvaa vedenotto-oikeutta. Edellytyksenä on, että päätös on välttämätön kunnan tai suurehkon kulltajajoukon vedensaannin turvaamiseksi tai muutoin yleiseltä kannalta merkittävän vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaamiseksi tai muusta näihin verrattavasta painavasta syystä.

Pelastuslaki

Pelastuslaissa (379/2011) säädetään muun muassa onnettomuuksien ehkäisemisestä ja niihin varautumisesta. Laki sisältää säännökset kunnan vastuusta huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta ja vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta toimittaa sammutusvettä pelastuslaitoksen tarpeisiin. Pelastustoimen tehtäviä hoitaa pelastuslaitos. Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla.

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee tehdä sammutusvesisuunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja siellä toimintaa harjoittavien vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma laaditaan siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat laissa tarkoitettua palvelutasopäätöksessä määritellyjä onnettomuusuhkia. Palvelutasopäätöksessä selvitetään alueella esiintyvät uhat, arvioidaan niistä aiheutuvat riskit sekä määritellään toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden tasot. Päätökseen sisältyy myös suunnitelma palvelutason kehittamisestä.

Kunta huolehtii pelastuslain mukaan alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolaissa tarkoitettussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle toiminta-alueen. Kunnan on myös huolehdittava sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottopaikoista luonnonvesilähteisiin. Kunnat voivat sopia, että sammutusveden hankinnasta huolehtii niiden sijaan alueen pelastustoimi.

Pelastuslain mukaan vesihuoltolaitoksen ja tälle vettä toimittavan vesilaitoksen on toimitettava sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Toimitamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin paloposteihin ja sammutusvesiasemille samoin kuin palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa kunnan tai alueen pelastustoimen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.

2.2 Kansalliset strategiat

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Vuoden 2010 valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta käsitellään muun muassa elintärkeitä toimintoja, niiden turvaamista sekä kriisijohtamista. Strategia on valtioneuvoston ohjausasiakirja ministeriöille. Se perustuu laajaan sekä normaali- että poikkeusolot kattavaan turvallisuuskäsitykseen. Julkisen hallinnon viranomaisten lisäksi strategia yhtenäistää elinkeinoelämän varautumisen suunnittelun perusteita.

Vedenjakelu ja jätevesihuolto sisältyvät strategian mukaisesti yhdyskunnan toimivuuden kannalta keskeiseen yhdyskuntatekniikkaan. Strategiassa todetaan, että veden toimitushäiriöriskejä lisää vesihuoltoverkoston ikääntyminen ja sen korjausinvestoinneista tinkiminen. Pilaantunut talousvesi voi muodostaa laajoja paikallisia ongelmia väestön hyvinvoinnille, ja jätevesijärjestelmän toimimattomuus suurissa asutuskeskuksissa voi pahimmillaan johtaa laajoihin epidemioihin.

Vesihuolto ja talousveden laadun varmistaminen ovat tärkeitä perustarpeiden tyydyttämisen kannalta. Tavoitetilana on, että puhtaan talousveden saatavuus sekä terveyden ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi sekä jätevesien käsittely turvataan ja että suurten asutuskeskusten, yhteiskunnan kannalta tärkeiden toimintojen sekä elintarviketuotannon vedensaanti varmistetaan.

taan. Strategiassa asetetaan päämääräksi, että vesihuollon varautumista kehitetään vesihuoltolainsäädäntöä tarkistamalla. Käytännön kehittämistoimenpiteet kohdistetaan muun muassa varautumissuunnitteluun mukaan lukien tilapäisen vedenjakelun järjestäminen.

Strategian linjauksia täsmennetään osaltaan puolustusvoimien verkkojulkaisussa Turvallinen Suomi - Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta, jossa kiinnitetään huomiota vesihuollon riskien arviointiin, ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen sekä häiriöiden vaikutuksiin. Riskejä tulee tarkastella kokonaisuutena veden muodostumisalueelta jätevesien käsittelyyn asti. Niitä aiheuttaa esimerkiksi rankkasateista syntyvistä taajamatulvista, kun viemäriverkostojen kapasiteetti ylittyy. Ilmaston lämmetessä sään ja vesiolojen ääri-ilmiöt yleistyvät. Vesihuollon häiriöiden vaikutuksia voidaan vähentää kohdekohtaisesti ja järjestelmällisesti muun muassa varautumissuunnittelun avulla ja erityisesti investoimalla varavedenottamoihin, yhdysvesijohtoihin, varaveden jakeluun, desinfiointiin sekä varavoimaan.

Vesitalousstrategia

Vuonna 2011 vahvistettu maa- ja metsätalousministeriön Vesitalousstrategia 2011 - 2020 suuntaa muun ohella vesihuoltoon liittyvien tehtävien hoitoa. Strategian avulla reagoidaan toimintaympäristön muutoksiin ja vastataan haasteisiin, joita etenkin ilmastonmuutokseen varautuminen aiheuttaa. Strategian yhtenä toiminta-ajatuksena on varautua turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheutuviin riskeihin.

Vesitalousstrategia jakaantuu neljään päämäärään ja niitä tukeviin toimintalinjoihin. Strategisina päämäärinä ovat varautuminen muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, vesien käytön ja hyvän tilan tavoitteiden yhteensovittaminen valuma-alueilla, asiakaslähtöiset ja kumppanuuksiin perustuvat toimintatavat sekä kansainvälisesti kilpailukykyinen vesialan osaaminen Suomessa.

Vesihuollon kannalta varautuminen muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin tarkoittaa, että vesihuoltoratkaisut ovat toimintavarmoja ja energiatehokkaita. Vesihuollon toimitusvar-

muutta häiriötilanteissa parannetaan verkostojen yhdistämisellä ja organisaatioiden koostamisella suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Haja-asutusalueilla vesihuoltoverkostojen laajentaminen suhteutetaan yhdyskuntarakenteen kehittämistavoitteisiin ja laajentamista punnitaan rakenteiden elinkaaritarkastelu huomioon ottaen.

Vesien käytön ja hyvän tilan tavoitteiden yhteensovittamiseksi tarvitaan muun muassa asianmukaista valumavesien hallintaa, vesihuollon riskien hallintaa sekä vesihuollon kehittämisen liittämistä alueiden käytön tavoitteisiin. Valumavesien hallinnassa tämä tarkoittaa vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan tavoitteiden sekä luonnonmukaisten ratkaisujen huomioon ottamista. Erityisesti taajamien hulevesien hallinnassa edistetään maan pinnalla toteutettavia luonnonmukaisia menetelmiä ja pyritään samalla pienentämään tulvariskejä sekä parantamaan vesistöön johdettavien vesien laatua. Vesihuollon riskit pyritään hallitsemaan kattavasti. Alueiden käytön tavoitteiden tulisi ohjata vesihuoltoratkaisuja eikä päinvastoin.

Toimintatapojen asiakaslähtöisyys ja perustuminen kumppanuuksiin tarkoittaa vesihuollossa ensinnäkin sitä, että edistetään ostopalvelujen tarjontaa pienille vesihuoltolaitoksille. Toiseksi edistetään vesihuoltolaitosten yhdistymistä nykyistä suuremmiksi laitoiksi, jotta vesihuollon kustannusten kattaminen maksuilla toteutuisi. Valtion tukirahoitusta kohdennetaan erityisesti vuoden 2016 jälkeen vesihuollosta tulvariskien hallintaan ja vesistöjen hoitoon.

2.3 Euroopan unionin lainsäädäntö

Direktiivi yhteisön vesipolitiikan puitteista

Vesipolitiikan puitedirektiivissä (2000/60/EY) säädetään Euroopan unionin vesilainsäädännön puitteista. Se on Suomessa saatettu voimaan lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä sekä eräillä muilla laeilla. Direktiivin avulla muun muassa suojellaan vesiekosysteemejä, edistetään kestävästä vedenkäyttöä sekä turvataan hyvälaatuisen pinta- ja pohjaveden riittävä saanti kestävästä, tasapainoista ja oikeudenmukaista käyttöä varten. Vesihuollon kannalta keskeistä

on, että direktiivin perusteella on katettava vesipalveluista aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien ympäristö- ja luonnonvarakustannukset, ja otettava tässä aiheuttamisperiaate huomioon. Jäsenvaltion on myös yksilöitävä juomaveden ottoon käytettävät vedet, huolehdittava niiden riittävästä suojelusta sekä järjestettävä vedenoton ja tekopohjaveden muodostamisen ennakkovalvonta.

Direktiivin perusteella veden hinnoittelupolitiikan on tarjottava käyttäjille riittävät kannustimet vesivarojen tehokkaaseen käyttämiseen. Veden käytön eri sektorien, jaoteltuna ainakin teollisuuteen, kotitalouksiin ja maatalouteen, tulee osallistua riittävästi vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa huomioon kustannusten kattamisen sosiaaliset, ympäristöön kohdistuvat ja taloudelliset vaikutukset samoin kuin kysymyksessä olevan alueen tai alueiden maantieteelliset olot ja ilmasto-olot. Jäsenvaltion ei myöskään katsota rikkovan direktiiviä, jos se päättää vakiintuneen käytännön mukaan olla soveltamatta tiettyyn veden käyttötoimintaan direktiivin mukaista hinnoittelupolitiikkaa ja eri sektorien osallistumista kustannusten kattamiseen, mikäli tällainen päätös ei vaaranna direktiivin tarkoitusta tai sen tavoitteiden saavuttamista.

Direktiivin soveltamiseksi jäsenvaltiot muodostavat vesistöalueista vesipiirejä, jotka Suomen lainsäädännössä on nimetty vesienhoitoalueiksi. Jäsenvaltioiden tulee yksilöidä vesipiireissä vesimuodostumat, joista otetaan vettä ihmisten käyttöön enemmän kuin keskimäärin 10 m³ päivässä tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin, sekä vesimuodostumat, jotka on tarkoitettu ottaa tällaiseen käyttöön. Sellaisia vesimuodostumia, joista otetaan vettä keskimäärin yli 100 m³ päivässä, on jäsenvaltioiden seurattava. Jäsenvaltiot voivat perustaa suojavyöhykkeitä yksilöityjä vesimuodostumia varten.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kullekin vesipiirille laaditaan toimenpideohjelma sekä hoitosuunnitelma. Toimenpideohjelman tulee sisältää muun muassa vedenoton ja tekopohjaveden muodostamisen ennakkovalvontatoimenpiteet sekä toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ja joilla

edistetään tehokasta ja kestävästä vedenkäyttöä. Vesipiirin hoitosuunnitelmassa on selostettava esimerkiksi kustannusten kattamisen täytäntöön panemiseksi suunnitellut ja käytännössä toteutetut toimenpiteet sekä veden käytön eri sektoreiden osallistuminen vesipalveluiden kustannusten kattamiseen.

Juomavesidirektiivi

Ihmisen käyttöön tarkoitettua veden laadusta annetun neuvoston direktiivin (98/83/EY, jäljempänä juomavesidirektiivi) tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ihmisten käyttöön tarkoitettua veden saastumisesta aiheutuvalta haitallisilta vaikutuksilta. Suomessa se on saatettu voimaan terveydensuojelulailla (763/1994) ja sen nojalla annetuilla asetuksilla. Direktiivin perusteella jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ihmisten käyttöön tarkoitettu vesi on terveellistä ja puhdasta, ja asetettava tässä tarkoituksessa arvot mikrobiologisille ja kemiallisille muuttujille ja osoitinmuuttujille. Kansallisten viranomaisien on myös laadittava ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä varten valvontaohjelmat.

Ihmisten käyttöön tarkoitettu vesi, eli terveydensuojelulaissa tarkoitettu talousvesi, on direktiivin mukaan juomavedeksi tai kotitaloustarkoituksiin tarkoitettua tai elintarviketurvassa käytettävää vettä. Kaikkein pienimmät ja epäkaupalliset yksityiset laitokset voidaan jäsenvaltioissa jättää juomavesidirektiivin soveltamisen ulkopuolelle, mutta direktiivin vaatimuksia tulee soveltaa ainakin sellaisiin laitoksiin, jotka toimittavat vettä vähintään 10 m³ päivässä tai palvelevat vähintään 50 henkilöä tai jotka tarjoavat vettä osana kaupallista ja julkista toimintaa.

Vesihuoltolaitoksen toimittaman veden laadun on oltava asetettujen laatuvaatimusten mukaista, kun se otetaan vesihanasta. Jäsenvaltioiden katsotaan kuitenkin täyttäneen velvoitteensa, jos muuttujien arvojen poikkeama aiheutuu kotitalouden vedenjakelujärjestelmästä, jolla tarkoitetaan hanojen ja jakeluverkon väliin asennettua järjestelmää. Tässäkin tapauksessa jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tiedottamis- ynnä muihin toimenpi-

teisiin, joiden avulla voidaan vähentää tai poistaa vaara muuttujien arvoista poikkeamiseen.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että ihmisten käyttöön tarkoitettua veden laatua seurataan säännöllisesti, ja toimivaltaisten viranomaisten on laadittava tätä tarkoitusta varten valvontaohjelmat. Kaikki puutteet muuttujien arvojen noudattamisessa on tutkittava välittömästi ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin mahdollisimman pian. Ihmisten terveyttä mahdollisesti vaarantavan veden jakelu tulee kieltää tai sen käyttöä rajoittaa tai toteuttaa muita terveyden suojelemisen kannalta välttämättömiä toimenpiteitä.

Kuluttajien saatavilla on oltava riittävästi ajantasaista tietoa veden laadusta. Veden laadusta on julkaistava joka kolmas vuosi kertomus, joka sisältää vähintään sellaiset ihmisten käyttöön tarkoitettujen vedentoimitukset, joiden määrä on yli 1 000 m³ päivässä tai jotka tapahtuvat yli 5 000 ihmisen tarpeisiin.

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin (91/271/ETY, muutettu 27.2.1998 neuvoston direktiivillä 98/15/EY, jäljempänä yhdyskuntajätevesidirektiivi) tarkoituksena on suojella ympäristöä pilaantumislta, jota taajamien yhdyskuntajätevedet ja elintarviketeollisuuden biologisesti hajoavat teollisuusjätevedet aiheuttavat. Suomessa yhdyskuntajätevesidirektiivin edellyttämät säännökset on sisällytetty suurelta osalta yhdyskuntajätevesiasetukseen, joka on annettu vesihuoltolain ja ympäristönsuojelulain nojalla.

Jäsenvaltioilta edellytetään direktiivissä yhdyskuntajätevesien keräilyä ja käsittelyä vähintään taajamissa. Taajamalla tarkoitetaan aluetta, jolla on niin tiheä asutus tai niin runsaasti yritystoimintaa, että jätevedet on viemäritähtävä ja johdettava jätevedenpuhdistamoon tai purkupaikkaan. Jätevesien viemärintiijärjestelmä, johon sisältyy myös jätevesien käsittely, on oltava taajamissa, joiden asukasvastineluku on vähintään 2000. Direktiivissä säädetään myös erityisistä jätevesien käsittelyvaatimuksista, kun jätevesiä johde-

taan haavoittumiselle alttiille alueille, sekä käsittelyvaatimusten lievennyksistä, kun niitä johdetaan kuormitusta kestäville alueille.

Laatunormidirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä ympäristölaatuunormeista vesipolitiikan alalla (2008/105/EY, jäljempänä laatunormidirektiivi) asetetaan prioriteettiaineiden ja pilaavien aineiden ympäristölaatuunormit. Laatunormidirektiivi on vesipolitiikan puitedirektiivin tytärdirektiivi ja niiden mukaiset menettelyt on sovitettu pitkälti yhteen.

Laatunormidirektiivin tavoitteena on vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitettua pintaveden hyvän kemiallisen tilan saavuttaminen ja sen mukaisia ympäristölaatuunormeja sovelletaan pintavesimuodostumiin lukuun ottamatta mahdollisesti erikseen nimettyjä päästölähteiden läheisiä sekoittumisvyöhykkeitä. Direktiivin perusteella jäsenvaltioiden on laadittava vesipiirikohtaiset selvitykset direktiivissä tarkoitettujen prioriteettiaineiden ja pilaavien aineiden päästöistä ja häviöistä.

Pohjavesidirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä pohjaveden suojelusta pilaantumislta ja huononemiselta (2006/118/EY, jäljempänä pohjavesidirektiivi) vahvistetaan vesipolitiikan puitedirektiivissä edellytetyt erityiset toimenpiteet pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, täydennetään puitedirektiivin pohjavesisääntelyä sekä pyritään ehkäisemään pohjavesimuodostumien tilan heikkeneminen. Pohjavesidirektiivi on laatunormidirektiivin tapaan vesipolitiikan puitedirektiivin tytärdirektiivi ja saatettu Suomessa osaksi kansallista lainsäädäntöä valtioneuvoston asetuksella vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) sekä eräillä muilla säädöksillä ja vesistösopimuksilla.

Pohjavesidirektiivissä säädetään pohjavesimuodostumaryhmän kemiallisen tilan arvioinnissa käytettävistä perusteista ja niiden määrittämisestä sekä itse arviointimenettelyistä. Direktiivin perusteella jäsenvaltion on käännettävä tietyt pohjavesien pilaantumisen muutossuunnat laskeviksi.

Pohjavesidirektiivin mukaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vaarallisten aineiden pohjaveteen pääsyn ehkäisemiseksi ja muiden pilaantumiseriskien mahdollisesti aiheuttavien aineiden pohjaveteen pääsyn rajoittamiseksi, on sisällytettävä vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti laadittuun toimenpideohjelmaan. Jos pilaavien aineiden pohjaveteen pääsy aiheutuu kuitenkin puitedirektiivin mukaisesti sallitusta tekopohjaveden muodostamisesta, voidaan tästä vaatimuksesta poiketa.

2.4 Vesihuoltolainsäädäntö eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsissa laki yleisistä vesihuoltopalveluista (lag om allmänna vattentjänster, 2006:412, jäljempänä vesipalvelulaki) tuli voimaan 1.1.2007. Samalla kumottiin aiempi vesi- ja jätevesilaitoksista annettu laki (lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, 1970:244).

Vesipalvelulain mukaan kunnan tulee järjestää vesihuolto, jos se on tarpeen terveyden- tai ympäristönsuojelun turvaamiseksi. Vesihuolto on järjestettävä kunnallisen vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla. Vain kunnan määräysvallassa oleva vesihuoltolaitos voi olla yleinen vesihuoltolaitos, jonka tehtävänä on huolehtia vesihuollosta. Kunta voi järjestää vesihuollon myös yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Järjestämisvelvollisuuden täyttämistä varten kunnan tulee tehdä toiminta-aluepäätös, josta ilmenee järjestämisvelvollisuuden piirissä oleva alue.

Vesipalvelulain mukaan kunta voi supistaa toiminta-aluetta, jos supistettavalla alueella sijaitsevat kiinteistöt ja rakennukset eivät kuulu vesihuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Supistamisen edellytyksenä on, että vesihuollosta voidaan huolehtia muulla terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla. Vesihuoltolaitoksen omistajan on korvattava kiinteistönomistajalle toiminta-alueen supistamisesta aiheutuvat kulut. Korvausta määritettäessä otetaan huo-

mioon vesihuoltolaitoksen toimenpiteet kiinteistön vesihuollon turvaamiseksi.

Vesipalvelulain perusteella yleisen vesihuoltolaitoksen tulee huolehtia vesihuollosta ensisijaisesti siten, että se turvaa ympäristön- ja terveydensuojeluun sekä luonnonvarojen asianmukaiseen hallintaan liittyvät intressit. Toissijaisesti yleisen vesihuoltolaitoksen on huolehdittava vesihuollosta muiden yleisten intressien turvaamiseksi, jos tämä on yhteensopivaa sen pääasiallisten tehtävien kanssa. Tällä perusteella yleisellä vesihuoltolaitoksella voi olla velvollisuus esimerkiksi sammutusveden toimittamiseen.

Yleisen vesihuoltolaitoksen tulee vesipalvelulain mukaisesti huolehtia toiminnastaan siten, että se täyttää tehtävänsä. Laitoksen tulee täyttää myös kohtuulliset turvallisuusvaatimukset, joilla hallituksen esityksen mukaan tarkoitetaan laitoksen toimintavarmuutta erityistilanteissa ja varautumista erityistilanteisiin. Jos vesihuoltolaitos ei täytä turvallisuusvelvoitetta ja tästä aiheutuu vahinkoa käyttäjälle, on laitoksen korvattava vahingot vesipalvelulain mukaisesti.

Vesipalvelulaissa säädetään erikseen vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa kiinteistönomistajalle kohtuullisissa ajoin veden toimituskatkoksista ja muista veden toimitukseen vaikuttavista muutoksista. Ellei vesihuoltolaitos toimi ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti, voi se joutua vahingonkorvausvastuuseen aiheutuneista vahingoista.

Laissa kuntien ja maakuntakäräjien varautumisesta ja kriisinhallinnasta (lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, 2006:544) säädetään kunnalle ja maakuntakäräjille velvollisuus laatia riski- ja haavoittuvuusarvio sekä siihen perustuva, toimikausittain uusittava varautumissuunnitelma. Kunnan varautumissuunnitelmaan sisällytetään kunnan ja kunnallisten yhtiöiden vastuulla olevat toiminnot vesihuoltoon mukaan lukien. Vesihuollon riski- ja haavoittuvuusarvio kattaa vesihuoltolaitosten toiminta-alueet ja mahdolliset laitosten kanssa erillisen sopimuksen laatineet kiinteistöt. Arviossa otetaan huomioon kaikki vesihuoltolaitoksen vastuulla tai vaikutuspiirissä olevat seikat. Tarkoituksena on kartoittaa tarpeet ennaltaehkäiseviin toimiin ja erityistilantei-

siin varautumiseen sekä asettaa havaitut uhat tärkeysjärjestykseen varautumissuunnittelua varten.

Vesipalvelulain mukaan kiinteistönomistajalla on oikeus käyttää yleisen vesihuoltolaitoksen palveluita, jos kiinteistö sijaitsee laitoksen toiminta-alueella ja jos kiinteistöllä tarvitaan vesihuoltoa eikä se ole järjestettävissä paremmalla tavalla kuin liittämällä kiinteistö yleiseen vesihuoltoverkkoon. Vesipalvelulaista annetun hallituksen esityksen mukaan oikeudesta vesihuoltoverkkoon liittymiseen tai velvollisuudesta maksaa vesihuoltomaksuja ei seuraa kiinteistönomistajan velvollisuutta liittää kiinteistö vesihuoltoverkkoon. Kiinteistö voidaan velvoittaa liittämään verkostoon vain terveydensuojelu- ja ympäristönsuojelulainsäädännön nojalla, vesipalvelulakiin ei liittämismuutoksen sisälly.

Vesipalvelulakiin sisältyy valtuutus hallitukselle tai tämän valtuuttamana kunnalle antaa tarkempia määräyksiä yleisen vesihuollon käyttämisestä. Aikaisemmin vesihuoltolaitos saattoi antaa näitä määräyksiä yleisissä toimitusehdoissaan, mutta Ruotsin nykyisen perustuslain mukaan yksityisoikeudellinen toimija ei voi enää antaa tällaisia oikeudellisesti sitovia määräyksiä. Valtioneuvosto on asetuksella valtuuttanut kunnat antamaan kiinteistönomistajille määräyksiä yleisen vesihuollon käytöstä. Kunta voi tarvittaessa määräysten avulla myös rajoittaa kiinteistönomistajan vedenkäyttöä määräämällä esimerkiksi siitä, että veden muusta kuin kotitalouskäytöstä on tehtävä erillinen sopimus.

Kiinteistönomistajan velvollisuus maksaa vesihuoltomaksuja määrittyy vesipalvelulaissa samoilla perusteilla kuin oikeus käyttää vesihuoltopalveluja. Jos toiminta-alueella sijaitsevalla kiinteistöllä tarvitaan vesihuoltoa, on maksuvelvollisuuden määräytymistä arvioitava vesihuollon järjestämisen vaihtoehtojen kannalta. Tällöin on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, edistääkö vaihtoehtoisen menetelmän käyttö luonnonvarojen säästeliästä käyttöä.

Vesihuoltomaksuina peritään vesipalvelulain perusteella laitteistomaksua (anläggningavgift) ja käyttömaksua (brukningsavgift). Vesipalvelulain mukaan maksut eivät saa ylittää sitä määrää, joka tarvitaan kattamaan

laitostoiminnan välttämättömät järjestämisen ja ylläpitokustannukset. Vesihuoltolaitos voi rahastoida varoja tuleviin investointeihin, ja sijoitetut varat on mahdollista ottaa käyttöön erillisen sijoitussuunnitelman mukaisesti. Laitoksen kustannukset tulee jakaa kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti vesihuollon asiakkaiden kesken. Laitteistomaksuja kiinteistön omistajan ei tule joutua maksamaan enempää kuin sen määrän, joka vastaa kiinteistön osuutta vesihuollon kustannuksista.

Kunta tai sen määräyksestä vesihuoltolaitos päättää vesipalvelulain mukaan vesitariffista, josta tulee ilmetä vesihuoltomaksujen määrätymisen perusteet ja suuruus. Hallituksen esityksen perusteella määräysvalta asiasta siirrettiin vesipalvelulain myötä kunnalle sen vuoksi, että julkiselle taholle maksettavat maksut, joista yksityinen ei voi kieltäytyä, ovat sellaisia yksityiselle asetettuja velvollisuuksia, joista julkisen tahon on määrättävä.

Vesipalvelulaissa säädetään vesihuoltolaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta. Kirjanpidosta tulee esimerkiksi käydä ilmi, miten yhteiset kustannukset muun toimijan kanssa on jaettu. Hallituksen esityksen perusteella pykälän tarkoituksena on eriyttää vesihuoltolaitoksen kirjanpito kunnan muusta kirjanpidosta.

Jätevedet käsittävät vesipalvelulain mukaisesti myös taajan asutuksen hulevedet (dagvatten) ja perustusten kuivatusvedet (dränvattnen). Vesipalvelulaissa on säädetty erikseen, että vesihuoltolaitoksen tulee järjestää laitteet sellaisen veden poisjohtamista varten, jota ei johdeta kiinteistön liittämiskohdan kautta. Hallituksen esityksen perusteella vesihuoltolaitokseen voi kuulua hulevesien hallitsemiseksi tarpeellista laitteistoa, jota ei liitetä laitoksen verkostoon, kuten pidättämisen rakennelmia ja uomia. Laitos ei kuitenkaan vastaa tie- tai katuojista tai sadevesikaivoista tai niitä laitokseen yhdistävistä putkista tai muista vastaavista teihin ja katuuihin liittyvistä rakenteista.

Kiinteistön vesihuoltomaksuihin voi vesipalvelulain perusteella sisältyä maksu hulevesien pois johtamisesta muualtakin kuin kiinteistön ja vesihuoltolaitoksen verkoston liittämiskohdasta. Yleisistä alueista vastaavan tahon tulee maksaa vesihuoltomaksua yleisten alueiden hulevesien poisjohtamises-

ta, mutta myös muun kiinteistön omistajan on tietyn edellytyksin velvollisuus osallistua tästä aiheutuvien kustannusten kattamiseen, jos poisjohtaminen on hyödyllistä kysymyksessä olevan kiinteistön kannalta.

Vesipalvelulain mukaan lääninhallitus valvoo, että kunta täyttää velvollisuutensa vesihuollon järjestämiseen. Se voi velvoittaa kunnan järjestämisvelvollisuuden täyttämiseen tarvittaessa sakan uhalla. Kunta voi valittaa lääninhallituksen päätöksestä valtion vesipalvelulautakuntaan (Statens va-nämnd). Valtion vesipalvelulautakunta käsittelee vesipalvelulain perusteella yleisemminkin vesipalvelulain tai sen nojalla annettujen säännösten soveltamiseen liittyviä asioita.

Kaava- ja rakennuslain (plan- och bygglag 2010:900) mukaisissa yksityiskohtaisissa kaavoissa voidaan antaa alueiden käyttöön liittyviä kaavamääräyksiä. Ne voivat ohjata esimerkiksi maanpinnan muotoilua, hulevesien viivyttämistä ja viheralueiden käyttöä hulevesien imeyttämiseksi. Ruotsissa kaavoituksen avulla pyritään luomaan mahdollisuuksia hulevesien paikalliseen.

Ympäristökaareissa (miljöbalk, 1998:808) säädetään, että asemakaava-alueella johdettavat hulevedet ovat jätevesiä (9 luku). Niihin ei kuitenkaan lueta sellaisia hulevesiä, joita johdetaan yksittäisen kiinteistön tai yksittäisten kiinteistöjen hyväksi. Ympäristökaaren sääntelyä ei näin ollen sovelleta yksittäisten kiinteistöjen hulevesien johtamiseen. Jos tonteilta, perustuksista, puutarhoista ja liikenneväyliltä tulevat hule- ja kuivatusvedet asemakaava-alueella kerätään ja johdetaan edelleen yhteisen putkiston kautta, on kuitenkin kyseessä jäteveden johtaminen. Samoin yleisen viemärlaitoksen kautta johdettavat hule- ja kuivatusvedet ovat aina jätevesiä.

Tanska

Tanskan juomaveden toimittamisesta säädetään vedenjakelulaissa (lov om vandforsyning, nr. 635, 7.6.2010) ja viemäroinnistä ympäristönsuojelulaissa (miljøbeskyttelsesloven, nr. 879, 26.6.2010). Laki vesisektorin järjestämisestä ja taloudellisista olosuhteista

(lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, nr 469, 12.6.2009, jäljempänä vesisektorilaki) tuli voimaan 1.7.2009, ja sen soveltamisalaan kuuluvat kaikki vettä tai jätevettä vähintään 200 000 m³ vuodessa yli kymmenen kiinteistön tarpeisiin toimittavat tai käsittelevät laitokset.

Vedenjakelulain perusteella kunnalla on vastuu vesihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta alueellaan. Vesihuollon erityistilanteiden varalta laissa säädetään, että ympäristöministeriö voi tarpeen vaatiessa määrätä kunnallisen yleisen vesilaitoksen toimittamaan vettä tietyille alueille. Laissa säädetään myös yleisen vesihuoltolaitoksen mahdollisuudesta antaa määräyksiä veden käytön rajoituksista esimerkiksi kastelukäyttöön, kun laitoksen käyttö tai vedenhankinnan ongelmat sitä vaativat.

Varsinaiset vesihuollon varautumissuunnitelmaan liittyvät säännökset ovat valmiuslaissa (beredskabsloven, nr. 660, 10.6.2009), jonka nojalla tulee varautua myös normaaliajan erityistilanteisiin. Valmiuslain perusteella kunnanvaltuusto hyväksyy kunnan kootun varautumissuunnitelman. Puolustusministeriön varautumissuunnittelusta antaman ohjeen mukaan varautumissuunnitelmaan on sisällytettävä erilliset osasuunnitelmat kunnan tärkeimmistä palveluista kuten vesihuollosta ja kunnalla on vastuu vesihuollon toimivuudesta erityistilanteiden aikana.

Vesisektorilain perusteella kaikkien kunnallisessa omistuksessa olevien vesihuoltolaitosten tulee toimia kuntaorganisaatiosta erillisinä yhtiöinä. Ympäristöministeriö voi antaa määräyksiä yhtiöiden avaavan taseen muodostamisesta, esimerkiksi omaisuuserien arvottamisesta ja poistoista. Sääntelyn tarkoituksena on eriyttää kuntien viranomais- ja palvelutoiminta toisistaan.

Vesisektorilaissa säädetään vesihuoltomaksujen niin sanotusta hintakattomenettelystä. Sen mukaisesti hintakaton asettamisen lähtökohtana ovat historialliset veden ja jäteveden hinnat, joita korjataan hintakehitystä vastaavalla indeksillä, yleisellä tehostamisvaatimuksella sekä yksilöllisellä tehostamisvaatimuksella. Ympäristöministeriön tehtävänä on antaa tarkemmat säännöt hintakaton määrittelystä.

Vesisektorilla perustettiin hintakatosääntelyn piiriin kuuluville vesihuoltolaitoksille pakollinen tulossuuntautunut vertailujärjestelmä (benchmarking). Tämän tarkoituksena on edistää laitosten toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta. Ympäristöministeriön tehtävänä on antaa tarkemmat määräykset vertailusta ja siihen toimitettavista tiedoista.

Kansallinen valvontavirasto (Forsyningssekreteriat) toteuttaa vesisektorilain perusteella benchmarking-vertailun ja soveltaa hintakatosääntelyä. Vertailun ja hintakatosääntelyn piiriin kuuluvat vesihuoltolaitokset maksavat valvontaviranomaisen perustamis- ja toimintakustannukset. Valvontavirasto raportoi toiminnastaan vuosittain ympäristöministeriölle.

Tanskassa kaavoituksesta säädetään kaavoituslaissa (lov om planlægning, nr 937, 24.9.2009). Uusille alueille laadittavissa kaavoissa voidaan osoittaa aluevarauksia sadeveden hallinnan rakenteille kuten kanaville ja altaille. Yksityiskohtaisessa kaavassa otetaan huomioon muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja tulvariskien vähentäminen.

Ympäristönsuojelulain (miljøbeskyttelsesloven, nr 879, 26.6.2010) mukaan hulevedet, jotka määritellään katoilta ja pinnoilta tuleviksi vesiksi, ovat jätevesiä. Hulevesien keräämiseen tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen jätevesilupa. Kunnanvaltuusto tai vesihuoltolaitos voi ympäristönsuojelulain nojalla edellyttää, että hulevesiä ei saa johtaa viemäriin tai että ne tulee käsitellä syntypaikallaan esimerkiksi viherkattojen, lampien, painanteiden tai imeytysrakenteiden tai reittien avulla.

Rakentamiseen sovelletaan Tanskassa rakennuslakia (bekendtgørelse af byggeloven, nr 1185, 14.10.2010), jonka mukaan rakennuksen käyttöönottamisen ehtona on muun muassa sadeveden johtaminen ympäristönsuojelulain mukaisesti. Rakentamismääräyskokoelmassa (bygningsreglement, 2010) asetetaan vaatimuksia uusien rakennusten sadevesien hallintaan. Rakentamismääräysten mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava katolta tulevien hulevesien imeyttämisestä rakennuksen omalla tontilla. Jos hulevesiä johdetaan pois kiinteistöltä, ei niistä saa ai-

heutua vaaraa rakennuksille tai rakenteille tai muuta haittaa kuten liikenteen keskeytymistä.

Alankomaat

Alankomaissa tuli voimaan uusi vesihuoltolaki 1.7.2011 (Wet van 18 juli 2009, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet)). Lailla säännellään talousveden toimittamista. Talousvesihuollosta huolehtivat vesihuoltolaitokset, kun taas kuntien tehtävänä on huolehtia viemäröinnistä. Valuma-aluekohtaiset vesilautakunnat, jotka ovat demokraattisesti valittuja valtion elimiä, vastaavat jätevesien käsittelystä.

Vesihuoltolain perusteella talousveden tarjonnasta kuluttajille voi huolehtia vain kvalifioitu oikeushenkilö, jonka tulee olla julkinen oikeushenkilö tai julkisessa omistuksessa oleva osakeyhtiö. Vesihuoltolaitokset ovat käytännössä julkisen sektorin (kunnat ja provinssit) omistuksessa olevia osakeyhtiöitä.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuoltolaitoksen tulee pyydetessä tehdä tarjous talousvesipalveluista. Liittymisehtojen on oltava kohdullisia, läpinäkyviä sekä syrjimättömiä ja vesihuoltomaksujen kustannuskattavia. Vesihuoltolain perusteella vesihuollon maksujen suuruus perustuu erikseen määriteltävään prosenttiosuuteen käyttöomaisuuden arvosta, jonka laskenta perustuu historiallisiin kustannuksiin. Pääomakustannusten laskentaan sovelletaan painotettua pääoman keskiarvoa. Vesihuoltolaitosten tuottorajat lasketaan kaksivuotiskausille.

Vesihuoltolaissa säädetään benchmarking-vertailujärjestelmästä. Sitä käytetään veden laadun, vesihuollon ympäristönäkökohtien, palvelutason, kustannustehokkuuden sekä tutkimuksen ja kehityksen vertailuun.

Vesihuoltolaissa on oma lukunsa toimitusvarmuudesta ja vesihuollon jatkuvuuden turvaamisesta. Vesihuoltolaitos huolehtii ensinnäkin normaalioloissa terveydensuojelun kannalta riittävän hyvälaatuisen juomaveden toimittamisesta toiminta-alueensa vedenkäyttäjille ja ryhtyy asianmukaisiin toimenpitei-

siin sen varmistamiseksi, että se pystyy vastaamaan toiminta-alueen talousvesitarpeista myös tulevaisuudessa. Toiseksi laitoksen on varauduttava erityistilanteisiin tekemällä riskinarviointi ja pitämällä sitä ajan tasalla. Kolmanneksi laitoksen on ryhdyttävä riskinarvioinnin perusteella asianmukaisiin toimenpiteisiin toimintahäiriöiden ehkäisemiseksi.

Erytistilanteissa vesihuoltolaitoksen on vesihuoltolain nojalla ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi. Erikseen on säädetty, että laitoksen on toimitettava korvaavaa juomavettä erityistilanteen aikana tarkastajan arvion mukaan. Vesihuoltolaitoksen on neuvoteltava ministeriön nimeämän tarkastajan tai muun nimetyn virkamiehen kanssa, jos katkos veden toimituksessa on kestänyt tai on aiheutta olettava sen kestävä yllä vuorokauden ja jos se uhkaa ihmisten terveyttä. Tarkastajan pyynnöstä laitoksen on toimitettava selvitys erityistilanteesta.

Toimitusvarmuuden ja vesihuollon jatkuvuuden turvaamiseksi vesihuoltolaitos laatii vedentoimitussuunnitelman. Vesihuoltolaitos kokoaa suunnitelmaan riskinarvioinnin tulokset ja määrittää sen perusteella esimerkiksi häiriötilanteessa tarvittavat toimenpiteet.

Alankomaissa kaavoituksesta säädetään alueiden käytön suunnittelulaila (Wet van 20 oktober 2006, houdende nieuwe regels omtrent de ruimtelijke ordening (Wet ruimtelijke ordening, WRO)). Sen perusteella asemakaava sitoo maankäyttöä ja sisältää alueiden käyttöön liittyviä määräyksiä. Määräyksiä voidaan antaa muun ohella hulevesien hallinnasta kuten hulevesien varastointiin soveltuvista puistoalueista, rakennusten kattojen muotoilusta, rakentamistiheydestä ja ojan täyttämisen kiellosta. Kaavoituksen ja vesien hallinnan suhdetta esimerkiksi tulvien näkökulmasta arvioidaan vesiasioiden arviointitestillä, jota sovelletaan sekä uusien että jo rakennettujen alueiden kaavoituksessa. Kaava-asiakirjoissa tulee esittää, miten vesiasiat otetaan kaavassa huomioon.

Alankomaiden vesilain (Wet van 29 januari 2009, houdende regels met betrekking to the beheer en gebruik van watersystemen (Waterwet)) mukaan kiinteistönomistaja vastaa kiinteistön hulevesien hallinnasta. Jos kiin-

teistönomistaja ei voi johtaa hulevesiä maahan tai pintaveteen, siirtyy vastuu kuitenkin kunnalle. Käytännössä kunta vastaa monissa tapauksissa rakennettujen alueiden hulevesien keräämisestä. Kunnan tulee huolehtia myös omien kiinteistöjensä, kuten yleisten alueiden ja teiden hulevesistä. Jotkut kunnat ja vesilautakunnat kannustavat kiinteistönomistajia lopettamaan hulevesien johtamisen hulevesi- tai jätevesiviemäriin pienten tukien avulla.

Alankomaiden ympäristölain (Wet van 13 juni 1979, houdende regelen met betrekking tot een aanta lalgemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne (WetMilieubeheer)) perusteella kunnan on tehtävä vesisuunnitelma, johon liittyy myös hulevesien hallinta ja kunnallinen viemärisuunnitelma. Laissa ei kuitenkaan edellytetä erillisten hulevesiviemärien rakentamista. Kunta voi määrätä kiinteistön hulevesien johtamisesta maahan tai pohjaveteen tai jätevesiviemäriin. Se voi kieltää hulevesien jätevesiviemäriin johtamisen, jos kiinteistön omistaja voi huolehtia hulevesistä omalla kiinteistöllään.

Ympäristölupalain (Wet van 6 november 2008, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) mukaiseen yhtenäiseen lupajärjestelmään kuuluu myös rakennuslupa. Rakennushankkeen tulee täyttää muun muassa rakennusasetuksen (Bouwbesluit 2012) ja kunnallisen rakennusjärjestyksen sekä asemakaavan vaatimukset. Rakennusasetuksessa säädetään hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin ja vaihtoehtoisista hulevesienjohtamistavoista.

Alankomaiden kuntalain (Wet van 14 februari 1992, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenten (Gemeentewet)) mukaan kunnat perivät kustannukset kattavaa jätevesimaksua (rioolheffing), johon sisältyvät myös hulevesikustannukset.

2.5 Kansainvälinen oikeus

Vesi- ja terveystietokirja

Suomi on Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) vesi- ja terveystietokirjan (SopS 82-83/2005) sopimuspuoli. Pöytäkirja liittyy maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien

suojelua ja käyttöä koskevaan yleissopimukseen (SopS 71/1996). Pöytäkirjan tavoitteena on edistää terveyden ja hyvinvoinnin suojelua kehittämällä vesien käyttöä, hoitoa ja suojelua sekä ehkäisemällä, rajoittamalla ja vähentämällä vedestä aiheutuvia sairauksia. Sen määräyksiä sovelletaan muun muassa talous- ja jätevesiin.

Pöytäkirjan mukaisesti sopimuspuolten tulee toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet, jotta ne voivat turvata riittävän määrän puhdasta talousvettä ja varmistaa ihmisten terveyden sekä ympäristön laadun kannalta asianmukaisen jätevesihuollon. Toimenpiteisiin kuuluvat järjestelmät vedestä aiheutuvien sairauksien seurantaan ja niihin reagointiin. Sopimuspuolten tulee myös pyrkiä edistämään veden tehokasta käyttöä taloudellisin keinoin ja tietoisuutta lisäämällä.

Sopimuspuolten on pöytäkirjan mukaan pyrittävä turvaamaan talousveden ja jätevesihuollon saanti kaikille kokonaisvaltaisten vesien käyttö-, hoito- ja suojelujärjestelmien puitteissa. Tätä tarkoitusta varten tulee laatia ja julkaista kansalliset ja/tai paikalliset palvelutasotavoitteet, jotka on saavutettava tai joita on ylläpidettävä vedestä aiheutuvien sairauksien tehokkaaksi estämiseksi. Tavoitteet määritellään muun muassa toimitettavan talousveden laadulle, vedestä aiheutuvien sairauksien syntyminen ja esiintymien vähentämiselle, tiettyjen alueiden tai väestönosien talousvesihuollon parantamiselle, vesihuolto- ja jätevesijärjestelmien palvelutasolle sekä puhdistamattomien jätevesi- ja hulevesipäästöjen vähentämiselle. Sopimuspuolten tulee kerätä ja arvioida tietoa edistyksistään palvelutasotavoitteiden saavuttamisesta sekä edistyksen vaikutuksesta vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseen, rajoittamiseen ja vähentämiseen.

Sopimuspuolet varmistavat, että seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmien avulla tunnistetaan vedestä aiheutuvien sairauksien esiintymät tai niiden merkittävät uhat, joita voi aiheutua esimerkiksi veden pilaantumisesta tai poikkeuksellisista sääoloista. Sairauksien varalle laaditaan kansalliset ja paikalliset varautumissuunnitelmat, jotka valmistellaan asianmukaisesti riittävän ajoissa. Viranomaisilla on oltava valmiudet reagoida sairauksi-

en esiintymiseen sekä sairausriskeihin suunnitelman mukaisesti.

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen julistus vedestä ihmisoikeutena

Vuonna 2010 YK:n yleiskokouksessa vesi julistettiin ihmisoikeudeksi. Yleiskokouksessa 122 valtiota, mukaan lukien Suomi, äänesti julistuksen puolesta ja 41 valtiota pidättäytyi äänestyksestä.

Julistus jakaantuu kolmeen osaan. Ensinnäkin siinä määritellään oikeus turvalliseen ja puhtaaseen juomaveteen sekä sanitaatioon ihmisoikeudeksi, joka on kiinteästi yhteydessä muiden ihmisoikeuksien toteutumiseen. Toiseksi painotetaan kehitysyhteistyön tärkeyttä veden ja sanitaation saatavuuden kehittämisessä. Kolmanneksi julistuksessa kannustetaan YK:n ihmisoikeusneuvoston nimitämään asiantuntijaa selvittämään ihmisoikeusvelvoitteiden suhdetta veden ja sanitaation saatavuuteen.

2.6 Nykytilan arviointi

Vesihuoltolaki

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut vesihuoltolain täytäntöönpanoa ja toimivuutta lain voimaantulosta lähtien. Osana seuranta ministeriö teetti syksyllä 2006 laajan kyselyn, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitosten, kuntien viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien näkemyksiä lain toimivuudesta. Seurannan perusteella vesihuoltolaki on yleisesti ottaen toiminut hyvin, eikä lain soveltamisessa ole ilmennyt suuria ongelmia. Eräiltä osin sääntelyä olisi kuitenkin tarpeen täydentää tai tarkistaa.

Vesihuolto on välttämättömyyspalvelu, jonka saatavuus ja laatu ovat Suomessa kansainvälisessä vertailussa hyvällä tasolla. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkoston piirissä on noin 90 prosenttia ja viemäriverkoston piirissä noin 80 prosenttia Suomen taluksista. Vaikka vesihuollon palvelujen saatavuudessa ei ole merkittäviä puutteita, laitosten verkostoja on edelleen tarvetta laajentaa

rakennetuille alueille. Eräillä alueilla palvelujen tarve taas supistuu väestön vähenemisen takia. Palvelujen tarpeen ja siitä seuraavan vesihuollon järjestämisvelvollisuuden muutosten yhteydessä vesihuoltolain soveltamisessa voi syntyä epäselvyyttä.

Vesihuoltolaitoksen verkostoon perustuvien palvelujen laadun ylläpitäminen vaikeutuu palvelujen käyttäjien määrän harvetessa ja kiinteistön välisten etäisyyksien ja putkiston pituuden kasvaessa. Laissa tulisi nykyistä paremmin varautua erilaisiin tilanteisiin, joita syntyy harvahkon asutuksen alueilla yhtäältä vesihuollon saatavuuden ja toisaalta tekniseltä sekä taloudelliselta kannalta järkevien ja kohtuullisten ratkaisujen turvaamisen kannalta.

Palvelujen laadun turvaamiseksi on vesihuoltolainsäädäntöä kehitettäessä tarpeen kiinnittää erityistä huomiota riskien hallintaan ja erityistilanteisiin varautumiseen. Erilaisten häiriötilanteiden mahdollisuus kasvaa ikääntyvien verkostojen ja laitteistojen rikoontumisen takia, jos ylläpidosta ei huolehdita riittävästi. Myös sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyminen lisää tarvetta riskien hallinnan parantamiseen vesihuollossa.

Suomessa on noin 1500 vesihuoltolaissa tarkoitettua vesihuoltolaitosta. Laitosten toimintamuodot ja organisaatiot vaihtelevat suuresti. Osa laitoksista toimii kuntaorganisaation osana, osa kunnallisina liikelaitoksina, osa osakeyhtiöinä ja suuri joukko pieniä laitoksia osuuskuntina, joista monet ostavat toimittamansa veden tai jäteveden puhdistuksen isommilta laitoksilta. EU:n kilpailu oikeuden näkökulmasta kunnallisten vesihuoltolaitosten toiminta saattaa vääristää kilpailua veroetujen sekä konkurssisuojaan vuoksi. Vesihuoltolaitoksia on myös yhdistetty esimerkiksi energiayhtiöihin monialaorganisaatioiksi, joissa vesihuollon toimintaa ja taloudenpitoa ei aina ole läpinäkyvästi eritelty muusta toiminnasta.

Vesihuoltolain soveltamisala

Vesihuoltolain soveltamisalaa on pidetty epäselvänä etenkin suhteessa elinkeinotoimintaan ja vapaa-ajanasutukseen. Elinkeino toiminnan näkökulmasta vesihuoltolain soveltamisalakysymys liittyy erityisesti kysy-

mykseen vesihuoltolain korvaussäännösten soveltumisesta tilanteisiin, joissa yrityksille on aiheutunut vahinkoja vesihuollon keskeytyksen tai toimitetun talousveden puutteellisen laadun vuoksi. Vapaa-ajanasutuksen keskittyminen ja varustetason nousu ovat lisänneet epäselvyyksiä siitä, missä määrin vesihuoltolain säännöksiä vesihuollon järjestämisestä sekä kiinteistön liittämismvelvollisuudesta ja -oikeudesta vesihuoltolaitoksen verkostoon sovelletaan vapaa-ajanasutukseen.

Suhteessa hulevesien hallinnan tarpeisiin vesihuoltolain soveltamisala on kapea. Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu huolehtia huleveden viemäroinnistä, mutta viemäriverkostot ovat riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen.

Vesihuollon kehittäminen ja järjestäminen

Vesihuoltolain mukaisten kuntien kehittämissuunnitelmien merkitys vesihuollon kehittämisessä on korostunut muun muassa yhdyskuntarakenteen muuttumisen, vesihuoltolaitosten määrän kasvun ja toimintojen eriytymisen sekä kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyvaatimusten kiristymisen vuoksi. Kehittämissuunnitelmilla voidaan myös edistää varautumista erityistilanteisiin. Kuntien kehittämissuunnitelmat eivät kuitenkaan aina palvele parhaalla tavalla vesihuoltolain toimeenpanoa. Niissä on kiinnitetty vaihtelevasti huomiota vesihuollon järjestämisvelvollisuuteen ja vesihuollon eri osa-alueisiin, eivätkä kehittämissuunnitelmat välttämättä tue riittävästi toiminta-alueista päättämistä.

Kuntien tekemät päätökset vesihuoltolaitosten toiminta-alueista ovat sisällöltään ja rajausperusteiltaan vaihtelevia. Monet kunnat sisällyttävät toiminta-alueisiin vain sellaiset alueet, joille on rakennettu vesihuoltolaitoksen verkosto, vaikka lakia säädettäessä tarkoituksena oli, että toiminta-aluepäätös tehdään ennen rakentamista. Eräissä tapauksissa toiminta-alueita ei ole esitetty kartalla, minkä vuoksi vesihuoltolaitoksen sekä kiinteistönomistajien velvollisuuksien ja oikeuksien alueelliset rajat ovat saattaneet jäädä epäselviksi.

Toiminta-alueen supistamisen oikeudelliset edellytykset alueella, jossa on vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä, ovat

epäselviä. On ennakoitavissa, että etenkin syrjäisimmillä toiminta-alueilla vesihuolto-palvelujen tarve vähenee esimerkiksi asutuk-sen voimakkaan vähenemisen tai elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan määrän tai laadun muutoksen vuoksi siten, ettei vesihuoltolaitos enää kykene huolehtimaan vesihuollosta ta-loudellisesti ja asianmukaisesti ja että kun-nalta poistuu velvollisuus järjestää vesihuolto vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla.

Vesihuollosta huolehtiminen

Vesihuoltoverkostojen osin puutteellinen ylläpito ja riittämätön peruskorjaus ovat va-kava ongelma. Huonokuntoisten vesijohtojen osuus on noin 6 prosenttia vesijohtoverkos-ton kokonaispituudesta ja huonokuntoisten viemärien osuus noin 12 prosenttia viemäri-verkoston kokonaispituudesta. Verkostojen puutteellinen kunto kasvattaa vesihuollon terveys- ja ympäristöriskejä sekä lisää käyt-tökustannuksia. Verkostojen ylläpidon var-mistaminen liittyy niin vesihuoltolaitoksen huolehtimis- ja tarkkailuvelvoitteisiin kuin vesihuollon maksuihin.

Vesihuoltolaitosten sekä laitoksia omista-vien kuntien tulisi kantaa vastuuta vesihuol-tolaitteiston kunnosta nykyistä paremmin, ja riittävästä ylläpidosta tulisi tarpeen mukaan sopia kunnan ja laitoksen välillä. Vesihuolto-laitoksen maksut olisi mitoitettava kattamaan myös korjausinvestoinnit, eikä vesihuoltolai-toksen tuloksesta tulisi irrottaa tuottoa omis-tajille korjausten kustannuksella. Korjausve-lan kiinni kurominen ja verkostojen tuleminen saneerausikään nostavat tulevina vuosina merkittävästi vesihuollon kustannuksia.

Vesihuoltolaitoksille on asetettu esimerkik-si raakaveden tarkkailuvelvoitteita useissa eri laeissa ja niiden nojalla annetuissa luvissa, ja nämä velvoitteet ovat osittain päällekkäisiä. Vesihuoltolaissa tarkkailuvelvoitteiden tar-koituksena on, että vesihuoltolaitos tarkkai-lee raakavettä oman toimintansa ja palvelu-jensa laadun varmistamiseksi. Raakavettä ei kuitenkaan tarkkailla aina järjestelmällisesti vesihuoltolaitoksilla, eivätkä tarkkailun tu-lokset tule välttämättä tiedoksi viranomaisil-le.

Erityistilanteisiin varautuminen

Erityistilanteisiin varautumista voidaan tarkastella sekä julkisen sektorin että vesi-huoltolaitoksen varautumisvelvoitteiden kan-nalta. Vesihuoltolain mukainen kunnan vel-vollisuus vesihuollon kehittämiseen kattaa myös erityistilanteisiin varautumisen, ja kun-nan velvollisuus vesihuollon järjestämiseen samoin kuin laitoksen velvollisuus huolehtia vesihuollosta on voimassa niin normaali-kuin erityistilanteissakin. Vesihuoltolaissa ei kuitenkaan ole asetettu tarkempia velvoitteita erityistilanteisiin varautumiseksi.

Vesihuoltolain mukaisissa kuntien vesi-huollon kehittämissuunnitelmissa vesihuol-lon erityistilanteita tarkastellaan vaihtelevas-ti. Useat kehittämissuunnitelmat sisältävät esityksiä ylikunnallisista erityistilanteiden ratkaisuisista. Vesihuollon varajärjestelmiä, kuten varavedenottoa, on tarkasteltu suu-rimmassa osassa suunnitelmia.

Muulla lainsäädännössä valtion ja kuntien varautumisesta erityistilanteisiin säädetään verraten kattavasti. Sääntely on kuitenkin johtanut kuntakohtaisesti vaihteleviin ratkai-suihin vesihuollon erityistilannesuunnittelus-sa. Kaikki kunnat eivät ole varmistaneet riit-tävästi yhdyskuntien vesihuoltoa erityistilan-teiden varalta tai tehneet tässä tarkoituksessa tarpeeksi yhteistyötä vesihuoltolaitosten kanssa.

Myös vesihuoltolaitosten varautumisesta erityistilanteisiin on säännöksiä vesihuolto-lain ulkopuolisessa lainsäädännössä. Varau-tumisesta on kuitenkin säädetty yleisluonteisella tavalla, eikä vesihuoltolaitosten suoraan edellytetä luovan omia varautumisjärjestel-miä. On epäselvää, merkitseekö nykyinen sääntely vesihuoltolaitoksille yleistä toimin-nan aloittamisesta tai muuttamisesta riippu-matonta velvollisuutta varautua erityistilan-teisiin.

Liittämiselvollisuus

Vesihuoltolaissa pääsääntönä on, että vesi-huoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiin-teistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja viemäriin. Vaikka liittämiselvollisuudesta

voi saada tietyin edellytyksin vapautuksen, merkitsee se sopimusvapauden rajoitusta. Liittämiselvöllisyydestä on säädetty sekä taloudellisten että terveyden- ja ympäristön-suojelullisten syiden perusteella.

Kunnat käsittelevät verraten monia hakemuksia liittämiselvöllisyydestä vapauttamisesta. Vapautuspäätöksiä tehdään jossain määrin vaihtelevin tulkinnoin, ja vapautus saatetaan myöntää joko toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena. Hallintotuomioistuinten linjausten perusteella vapautus liittämiselvöllisyydestä voidaan myöntää vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Jos huomattava osa toiminta-alueen kiinteistöjen omistajista katsoo liittämisen vesihuoltolaitoksen verkostoon tarpeettomaksi ja jos vapautuspäätökset vaarantaisivat vesihuoltolaitoksen toimintaedellytykset, on kyseenalaista, ovatko toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset alun perinkään täyttyneet.

Liittämiselvöllisyydestä on viime vuosina käyty runsaasti julkista keskustelua. Erityisesti on nostettu esille liittämiselvöllisyyden epätarkoituksenmukaisuus ja kohtuuttomuus tilanteissa, joissa haja-asutusalueella sijaitsevan kiinteistön vesihuolto on toteutettu asianmukaisin kiinteistökohtaisin ratkaisuin ennen vesihuoltoverkostojen rakentamista alueelle.

Liittämiselvöllisyyden mahdollisen kohtuuttomuuden arviointiin vaikuttaa osaltaan liittämiskohtien sijainti. On jossain määrin tapauskohtaisen tulkinnan varassa, millä etäisyydellä liittämiskohtaan tulee vesihuoltolain perusteella sijaita kiinteistöstä. Käytännössä liittämiskohtaan sijainti on aiheuttanut tulkintaongelmia kuitenkin vain yksittäistapauksissa.

Hulevesien hallinta

Suhteessa hulevesien hallinnan tarpeisiin vesihuoltolain soveltamisala on kapea. Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu huolehtia huleveden viemäroinnistä, mutta laitoksen hulevesiviemärit ja muut viemäriverkostot ovat riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen. Suuri määrä hulevettä voi aiheuttaa tarpeen ohjauksutuk-

siin jätevesien puhdistuslaitoksilla. Suurten virtaamahuippujen tasaamiseksi ja hulevesien ohjaamiseksi hallitusti rakennetuilla alueilla tarvitaan viemäreiden lisäksi maanpäällisiä rakenteita ja tulvareittejä, jotka tulisi suunnitella alueidenkäytön suunnittelun yhteydessä.

Vesihuoltolain noudattamisen valvonta

Vesihuoltolain julkisoikeudellisten velvoitteiden noudattamista valvovat laissa tarkoitetut viranomaiset. Yksityisoikeudellisten velvoitteiden valvontaan osallistuu Kilpailu- ja kuluttajavirasto sen lakisääteisen toimialan puitteissa. Vesihuoltolain mukaisten valvontaviranomaisten toimivallan rajat ovat aiheuttaneet jonkin verran sekaannusta vesihuoltolaitosten, niiden asiakkaiden ja viranomaisten keskuudessa.

Vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan sopimussuhteeseen liittyvien vesihuoltolain yksityisoikeudellisten säännösten, esimerkiksi vesihuollon maksusäännösten valvonta ei kuulu varsinaisesti millekään viranomaiselle. Laitosten julkisuusvalvontaa vaikeuttaa osaltaan se, että laitosten toimintaa ja taloutta kuvaavat tiedot eivät yleensä ole helposti saatavilla tai vertailtavissa. Vesihuollon asiakas voi riitauttaa vesihuollon maksut nostamalla kanteen käräjäoikeudessa. Tällaisia kanteita ei ole nostettu ehkä osin siitä syystä, että oikeudenkäynnin kuluriski olisi suuri verrattuna asiakkaan intressiin. Kilpailuvirasto ja kuluttajariitalautakunta ovat käsitelleet vesihuollon riita-asioita vain kilpailulain ja kuluttajansuojalain kannalta, ja kunnallisvalitus maksuista voi kohdistua vain kunnan mahdollisesti tekemään taksapäätökseen.

Vesihuoltolaitosten maksut ja talous

Vesihuoltolaitos toimii luonnollisena monopolina, joten laitoksen asiakkaalla ei ole mahdollisuutta kilpailuttaa palveluntarjoajia. Vesihuoltolain maksusäännösten tarkoituksena on turvata yhtäältä laitoksen taloudelliset toimintaedellytykset ja toisaalta asiakkaan

asemaa välttämättömyyspalvelun käyttäjänä. Säännöksillä pyritään paitsi varmistamaan vesihuollon kustannusten kattaminen myös suojaamaan vesihuoltolaitoksen asiakkaita kohtuuttomilta maksuilta sekä estämään laitoksen määräävän markkina-aseman väärinkäyttö ja piiloverotus.

Vaikka vesihuoltolain soveltamisala kattaa vain asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuollon, tulee kaikkien vesihuoltolaitoksen palveluja käyttävien vedenkäytön sektorien osallistua riittävästi vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Tämä periaate perustuu vesienhoitolaililla täytäntöönpantuun Euroopan Unionin vesipolitiikan puitteiden, mutta myös siihen, että muussa tapauksessa vesihuoltolaitoksen asiakkailta perittävillä maksuilla katettaisiin muiden sektorien vesihuollon kustannuksia.

Vesihuollon kustannusten kattaminen maksuilla vaihtelee suuresti eri alueilla. Monien maaseudun pienten vesihuoltolaitosten kustannuksia ei kateta laitoksen perimillä maksuilla, vaan kunnat tukevat laitosten taloutta. Suurten kaupunkien laitokset saattavat taas maksaa omistajakunnalle huomattavia tuloutuksia.

Vesihuoltolaissa tarkoitettua kohtuullista tuottoa pääomalle ei ole määritelty. Selvitysten perusteella useiden suurten vesihuoltolaitosten tuotto on 10–15 prosenttia tasolla, ja se lasketaan usein koko pääomalle, ei ainoastaan omistajan sijoittamalle. Kunnan tai kuntien sisäisissä vesihuoltolaitoksen toimintamuodon muutosprosesseissa siirtyvän omaisuuden arvo määritellään usein puolitoistatäi kaksinkertaiseksi kirjanpitoarvoon verrattuna. Joidenkin omistajalainojen korot ylittävät selvästi markkinakorot, ja omistajalle maksettavat lyhennykset saattavat olla suuria. Kaiken kaikkiaan omistajakunnalle maksettava kassavirta voi olla lähes puolet suuren vesihuoltolaitoksen liikevaihdosta.

Vesihuoltolaitosten taloudenpito ei ole aina läpinäkyvää eikä kuntien laitoksille asettamia tuottovaatimuksia voida luotettavasti vertailla ja selvittää. Vesihuoltolaitoksen toimintamuodosta riippuen laitosten talouteen ja kirjanpitoon kohdistuu lainsäädännössä jossain määrin erilaisia vaatimuksia. Osaltaan vesihuoltolaitosten talouden seuranta vaikeuttaa

se, että kasvava osa laitoksista on niin sanottuja monialaryityksiä, jotka harjoittavat vesihuollon lisäksi muuta liiketoimintaa kuten sähkönjakelua. Laissa ei ole säännöksiä, jotka velvoittaisivat eriyttämään vesihuoltolaitoksen kirjanpidon muusta kirjanpidosta monialaryityksessä.

Vesihuoltolaissa tarkoitettua käyttömaksun periminen on tarkoituksenmukainen tapa kattaa talousveden toimittamisesta ja jätevesien poisjohtamisesta aiheutuvat kustannukset. Sen sijaan käyttömaksun kohdistaminen hulevesien poisjohtamiseen on ongelmallista, koska hulevesien määrä on ajoittain suuri ja niiden kertymän mittaaminen kustannustehotonta. Monet vesihuoltolaitokset perivät erillistä hulevesimaksua, mutta joissain tapauksissa hulevesistä aiheutuvia kustannuksia sisällytetään jätevesimaksuihin. Jos hulevesiä johdetaan jätevesien kanssa samaan viemäriin, voi hulevesien osuus viemäroinnin ja jätevesien käsittelyn kokonaiskustannuksista olla merkittävä.

Hinnanalennus ja vahingonkorvaus

Vesihuoltolaitoksen asiakkaan kanssa tekemiin sopimukseen liittyvissä yleisissä toimitusehdoissa on käsitelty vesihuollon virheeseen ja vahingonkorvaukseen liittyen ylivoimaista estettä, ennalta arvaamatonta tilapäistä keskeytystä ja tilapäistä huoltotyötä. Vesihuoltopalvelujen keskeytyminen saattaa oikeuttaa vesihuoltolaitoksen asiakkaan hinnanalennukseen tai vahingonkorvaukseen. Säännökset ovat pakottavia suhteessa kuluttaja-asiakkaisiin, mutta eivät esimerkiksi suhteessa asunto-osakeyhtiön asukkaisiin. Muihin kuin kuluttaja-asiakkaisiin suurinta osaa hinnanalennus- ja vahingonkorvaussäännöksistä sovelletaan vain, jos muuta ei ole sovittu.

Vesihuoltolaissa ja vesihuollon yleisissä toimitusehdoissa käytetty virheen määritelmä jättää vesihuoltolaitoksen vastuun vesihuollon palvelujen keskeytystilanteissa tulkinvaraiseksi, koska ylivoimaisen esteen täyttymisen kriteerit sekä suhde hinnanalennukseen ja vahingonkorvaukseen ovat epä-

selviä. Tietyissä muissa välttämättömyyspalveluissa, kuten sähköverkkopalvelussa, maksetaan palvelujen yhtäjaksoisen keskeytymisen perusteella vakiokorvaus, jonka tavoitteena on paitsi hyvittää asiakasta keskeytyksestä myös kannustaa toiminnanharjoittajia parantamaan palveluiden toimitusvarmuutta.

Nykyinen vesihuollon perusmaksuun sidottu hinnanalennuksen vähimmäismäärä saattaa olla riittämätön suhteessa menetyksiin, joita asiakkaille voi aiheutua vesihuollon keskeytyksestä. Perusmaksun suuruus vaihtelee vesihuoltolaitoksesta riippuen, ja vuotuinen perusmaksu voi olla hyvin pieni. Omakotitalon omistajalle tai haltijalle maksettavan hinnanalennuksen vähimmäismäärä saattaa olla kahden euron luokkaa.

Kunnallisten vesihuoltolaitosten kilpailu-keudellinen asema

Vesihuoltolaitoksen organisointimuotoa ei ole vesihuoltolaissa rajoitettu. Merkittävä osa vesihuoltolaitoksista toimii kunnallisina laitoksina eli kunnallisina liikelaitoksina tai kunnallisina taseyksikköinä. Euroopan komissio on niin sanotun Palmia-prosessin yhteydessä kiinnittänyt huomiota kunnallisten vesihuoltolaitosten asemaan. Palmia-prosessissa on kysymys siitä, saako kunnallinen liikelaitos yhteismarkkinoille soveltumattonta valtiontukea tiettyjen veroetujen ja konkurssisuojan muodossa.

Vesihuoltolaitos hoitaa vesihuoltoa luonnollisena monopolina toiminta-alueellaan. Jos laitos huolehtii vesihuollosta toisen kunnan alueella tai sillä on liiketoimintasuhde toisiin vesihuoltolaitoksiin ja teollisuuslaitoksiin, kysymyksessä ei välttämättä ole enää toiminta luonnollisena monopolina, vaan vastaavia palveluja saattaisivat ainakin periaatteessa tarjota muut palvelujen tuottajat.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota hulevesien hallintaan. Yleiskaavaa

laadittaessa on otettava huomioon mahdollisuudet vesihuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen, ja siihen merkitään tarvittaessa hulevesien hallintaan liittyvät aluevaraukset. Näitä aluevarauksia tarkennetaan asemakaavassa. Myös katusuunnitelmat sekä puistojen ja yleisten alueiden suunnitelmat sisältävät tarpeen mukaan hulevesien hallintaan liittyviä asioita.

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla on annettu hulevesien hallintaan koskevia määräyksiä. Myös yleis- ja asemakaavamääräyksiä on käytetty hulevesien hallintaa edistämään. Asemakaavoissa voidaan esimerkiksi voitu määrätä taajaan asutun alueen hulevesien viivytämisestä, jos se on ollut kaavallisista lähtökohdista perusteltua. Myös kuntien rakennusjärjestyksissä on määräyksiä hulevesien hallinnasta. Suoraan lainsäädäntöön perustuvat kiinteistönomistajan tai -haltijan hulevesien hallintavelvoitteet on sidottu siihen, että kysymys on rakennuspaikasta tai yleisestä alueesta ja että luonnollisen vedenjuoksun muuttamisesta aiheutuu huomattavaa haittaa naapurille.

Suomen rakentamismääräyskokoelman ja yksittäisen rakennushankkeen rakennuslupamääräysten mukaan katoilta tulevat vedet johdetaan kiinteistön omaan hulevesijärjestelmään, joka voi olla maanpäällinen tai -sisäinen ratkaisu. Rakennusluvuissa kiinnitetään huomiota myös vesien johtamiseen pois rakennuksen vierestä.

Hulevesien hallinnan järjestäminen liittyy kunnan organisaatiossa usean kunnan elimen toimialaan ja edellyttää yhteistyötä. Suurimmissa kunnissa on laadittu hulevesien hallintaa ohjaavia strategioita tai ohjelmia. Hulevesien hallintaan liittyviä kustannuksia kateetaan kunnallisveron tuotoilla.

Maankäyttö- ja rakennuslain sääntely tarjoaa kunnalle mahdollisuuksia edistää hulevesien hallintaa. Kunnan tehtävistä tässä suhteessa ei kuitenkaan säädetä selväpiirteisesti, eikä maankäyttö- ja rakennuslaki sisällä erityisesti hulevesien hallintaa varten tarkoitettuja ohjausvälineitä. Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa ottamaan myös hulevedet huomioon alueiden käyttöön ja rakentamiseen liittyvissä menettelyissä, mutta siinä ei säädetä hulevesien suunnitelmallisesta kokonaisuudesta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Esityksellä on kaksi tavoitetta. Ensimmäinen tavoitteena on varmistaa turvallisten ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus. Toisena tavoitteena on parantaa hulevesien kokonaishallintaa sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden lisääntyessä ja päällystettyjen pintojen määrän kasvaessa yhdyskunnissa.

Ehdotettava sääntely olisi suurelta osin nykyistä sääntelyä tarkentavaa tai sitä täydentävää. Vesihuoltolainsäädännön keskeiset periaatteet vesihuollon kehittämisessä, järjestämisessä ja huolehtimisessa sekä eri toimijoiden vastuut säilyisivät suurelta osin nykyisenkaltaisina hulevesien hallintaa lukuun ottamatta. Oikeudellisen sääntelyn vaihtoehdona olisi kehittää vesihuollon käytäntöjä vapaaehtoisen opastuksen avulla. Kun otetaan huomioon vesihuoltopalvelujen luonne välttämättömyyspalveluina sekä edellä mainitut olosuhteiden muutokset, on tarkoituksenmukaista muuttaa lainsäädäntöä.

Hulevesien hallinnan sääntelyn maankäyttö- ja rakennuslakiin sisällyttämisen vaihtoehtona olisi säätää erillinen laki hulevesien hallinnasta. Hulevesien hallinta soveltuu maankäyttö- ja rakennuslain alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä ja rakentamisessa huomioon otettavaksi. Tämän vuoksi sääntely on tarkoituksenmukaista sijoittaa siihen.

Vesihuoltopalvelujen tulee olla turvallisia sekä terveyden että ympäristön kannalta. Vesihuoltolaitoksella on oltava käytettävissä riittävästi laadukasta raakavettä, sen verkostojen ja muiden laitteistojen tulee olla kunnossa ja vesihuoltopalveluja tulee kyetä tarjoamaan keskeytyksettä. Vesihuoltopalvelujen toimitusvarmuutta ja turvallisuutta parannettaisiin säätämällä nykyistä tarkemmin selvälläolo- ja tarkkailuvelvoitteista, varautumisesta erityistilanteisiin sekä vesihuollon virheen seurauksista. Hulevesien hallinnan sääntelyn yhtenä tavoitteena olisi vähentää jätevesien pääsyä vesistöön.

Vesihuoltopalvelujen hinnan on oltava kaikki vesihuollon maksut huomioon ottaen kohtuullinen, kun otetaan huomioon vesi-

huollon välttämättömyyspalveluluonne ja kiinteistön liittämismääräisyys vesihuoltolaitoksen verkostoon laitoksen toiminta-alueella. Harvaan asutuilla seuduilla vesihuoltolaitoksen palvelujen kustannukset ovat paikoin kasvaneet suuriksi. Esityksen tavoitteena on estää vesihuollon kokonaiskustannusten kasvaminen kiinteistönomistajan kannalta kohtuuttomiksi ottaen huomioon myös kiinteistökohtaisesta vesihuollosta mahdollisesti koituneet kustannukset.

Vesihuollon palvelujen turvallisuuden ja kohtuuhintaisuuden kannalta on olennaista, että vesihuoltolaitoksen toiminta ja taloudenpito hoidetaan asianmukaisesti. Esityksen mukaan vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä parannettaisiin. Tarkoituksena on yhtäältä parantaa mahdollisuuksia laitosten toiminnan ja talouden seurantaan ja julkisuusvalvontaan sekä toisaalta varmistaa laitosten edellytyksiä huolehtia toimintavarmuudesta.

Vesihuollon toimintavarmuuden kannalta on tärkeää, että vedenhankinnan ja jätevesien käsittelyn koko tuotantoketjun toimivuus on varmistettu. Useat vesihuoltolaitokset ostavat nykyisin vetensä tukkulaitoksilta, ja jätevesiä johdetaan laitoksista erillisiin jätevedenpuhdistusyksiköihin. Esityksen yhtenä tarkoituksena on ulottaa vesihuoltolain sääntely tarpeellisilta osin vesihuollon koko tuotantoketjuun.

Rankkoihin sateisiin on varauduttava jo maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa. Hulevesiviemäreiden johtokyky ei ole teknisesti mahdollista tai taloudellisesti järkevää kasvattaa lisääntyneitä hulevesimääriä vastaavasti. Putkiverkoston sijaan hulevesien hallitsemiseksi on tarpeen ottaa nykyistä laajemmin käyttöön maanpäällisiä rakenteita kuten avouomia, vesien pidättämis- ja imeytysalueita sekä maaston mukaisia valumavesien reittejä. Esityksen tavoitteena on, että huleveden viemäroinnin korostamisesta siirrytään kattavaan hulevesien kokonaishallintaan, jossa hyödynnetään etenkin maanpäällisiä ratkaisuja ja imeytetään hulevesiä mahdollisuuksien mukaan jo niiden kerääntymispaikalla.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Vesihuoltolaki

Nykyiseen vesihuoltolakiin ehdotetaan useita muutoksia, lisäyksiä ja tarkennuksia. Lain perusteet säilyisivät hulevesien hallintaa lukuun ottamatta nykyisenlaisina eikä vesihuoltolakia ehdoteta kumottavaksi.

Kunnan velvoitteita vesihuollon kehittämiseen ja järjestämiseen muutettaisiin ensinnäkin lisäämällä vesihuollon kehittämissuunnittelua ohjaaviin säännöksiin yhteistyö, kuulemis- ja tiedottamisvelvoitteita. Toiseksi vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden rajausperusteissa viitattaisiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen, ja laissa tarkoitettu tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen osien saattamiseksi vesihuoltolaitoksen verkostojen piiriin sidottaisiin selvemmin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin. Kolmanneksi esityksessä mahdollistettaisiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistaminen tietyin edellytyksin, jos kunnan velvollisuus vesihuoltolaitoksen palvelujen järjestämiseen olisi poistunut.

Vesihuoltolaitoksen velvollisuuksia tarkennettaisiin säätämällä erityistilanteisiin varautumisesta ja laitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvoitteista sekä selventämällä vesihuollon maksujen perusteita. Vesihuoltolaitosten tulisi laatia suunnitelmat erityistilanteisiin varautumiseksi ja ryhtyä niiden perusteella toimenpiteisiin vesihuollon palvelujen varmistamiseksi. Laitosten tulisi olla selvillä raakaveden laatuun ja määrään kohdistuvista riskeistä sekä laitteistojensa kunnosta sekä tarkkailla raakaveden määrän ja laadun ohella laitteistonsa kuntoa ja vuotovesien määrää. Laissa tähdennettäisiin, että vesihuollosta perittävillä maksuilla tulisi kattaa sekä vesihuoltolaitoksen uus- että korjausinvestoinnit.

Kiinteistön liittämiselvelvollisuutta vesihuoltolaitoksen verkostoon väljennettäisiin taajamien ulkopuolisilla vesihuoltolaitoksen toiminta-alueilla. Samalla tarkennettaisiin liittämiselvelvollisuudesta vapauttamisen perusteita. Kiinteistöä ei tarvitsisi taajaman ulkopuolella liittää laitoksen verkostoon, jos kiinteistölle on rakennettu asianmukainen ve-

sihuolto ennen laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajantoimintaan tarkoitettua kiinteistöä ei tarvitsisi liittää jätevesiviemäriin, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevedet käsitellään asianmukaisesti. Vapauttamisen perusteita tarkennettaisiin siten, että vapautus voitaisiin myöntää toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena ja että liittämisen kohtuuttomuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset.

Esityksen mukaan vesihuoltolaissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen palvelujen keskeytymisen perusteella maksettavasta vakiohyvityksestä ja tarkistettaisiin sääntelyä vesihuollon virheestä. Vesihuoltolaitoksen asiakas olisi oikeutettu vakiohyvitykseen, jos talousveden toimittaminen tai jäteveden johtaminen olisi keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään 12 tuntia eikä kysymys olisi vesihuollon ylivoimaisesta esteestä. Laitoksen toimittamat korvaavat palvelut alentaisivat hyvityksen määrää. Laitos voisi myös ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä omistajilleen. Vesihuollon virheestä annettua sääntelyä täsmennettäisiin siten, ettei tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä aiheutuva vesihuollon keskeytys merkitsisi vesihuollon virhettä. Virheestä seuraavan hinnanalennuksen vähimmäismäärä sidottaisiin pelkän perusmaksun sijaan perus- ja käyttömaksuun.

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä kehitettäisiin ulottamalla vesihuoltolaitoksen kirjanpidon eriyttämisvelvollisuus kunnallisten laitosten lisäksi monialayrityksen osana toimiviin laitoksiin. Vesihuollolle ja huleveden viemäröinnille laadittaisiin erillinen tase ja tuloslaskelma sekä toimintakertomus. Laitoksen tulisi julkaista tilinpäätös, toimintakertomus ja toimitusehdot samoin kuin vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta ja laatua kuvaavat tunnusluvut. Laissa säädettäisiin myös vesihuollon tietojärjestelmästä, johon laitoksen tulisi toimittaa tiedot palvelujensa hinnoista ja niiden määrätymisperusteista sekä toimintaa ja taloutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Lisäksi laitoksen tulisi toimittaa tietojärjestelmään verkostojensa paikkatiedot.

Esityksellä varmistettaisiin myös kilpailuneutraliteetti vesihuoltolaitoksen tuottaessa palveluja oman toiminta-alueensa ulkopuolella. Kunnan tai muun julkisyhteisön omistama vesihuoltolaitos tulisi yhtiöittää, jos se toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta tai muu julkisyhteisö voisi nykyiseen tapaan omistaa vesihuoltolaitoksena toimivan yhtiön.

Suurin periaatteellinen muutos vesihuoltolaissa olisi hulevesien ja perustusten kuivatusvesien viemäroinnin irrottaminen vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon käsitteestä. Tämä vaikuttaisi vesihuoltolain soveltamisalaan siten, että lain useimpia säännöksiä ei sovellettaisi huleveden viemärointiin. Hulevesien kokonaishallinnasta säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Esityksen mukaan kunta voisi vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan ja tiettyjen edellytysten täytyessä päättää, että laitos huolehtisi huleveden viemäroinnistä osana kunnan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua hulevesijärjestelmää yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Vesihuoltolaitos määräisi liittämiskohdat hulevesiviemäriin liitettäviä kiinteistöjä varten. Laitos perisi kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen hulevesien viemäroinnistä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku hulevesiä koskevista erityisistä säännöksistä ja tehtäväksi tästä luvusta johtuvat tarkistusluonteiset muutokset eräisiin muihin pykäliin.

Esityksen mukaan uudessa luvussa säädettäisiin ensinnäkin hulevesien hallinnan määrittämistä ja tavoitteista, kiinteistön omistajan ja kunnan vastuista sekä hulevesien hallintaa koskevien määräysten antamisesta. Hulevesijärjestelmä koostuisi kiinteistöjen hulevesijärjestelmästä, joista vastaisivat kiinteistön omistajat ja haltijat, sekä yhdyskunnan hulevesijärjestelmästä. Kunta vastaisi hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunnan olisi huolehdittava, että yhdyskunnan hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita

vastaavasti, jos hulevesiä ei voida muilla keinoilla hallita ehdotetun uuden 13 a luvun mukaisella tavalla ja jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole kohtuuttomat. Kunnan määräämä monijäseninen toimielin voisi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevestä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Kiinteistön hulevedet tulisi johtaa yhdyskunnan järjestelmään, ellei kunnan määräämä viranomaisen myöntäisi tästä vapautusta. Kunnan määräämä viranomaisen osoittaisi kiinteistön hulevesijärjestelmän ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rajakohdan kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaisi johtamiseen liittyviä määräyksiä. Kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistönsä hulevesien johtamiseen käytettävästä laitteistosta ja rakenteista rajakohtaan asti. Pääsäännön mukaan hulevesiä ei saisi johtaa jätevesiviemäriin.

Toiseksi uudessa luvussa säädettäisiin hulevesisuunnitelmasta. Se olisi uusi lähinnä teknisiin suunnitelmiin rinnastuva suunnitelma, joka voisi olla myös osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden suunnitelmaa. Suunnitelmassa esitettäisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet sekä osoitettaisiin kiinteistöt, jotka kuuluvat yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen. Hulevesisuunnitelma olisi laadittava siten, että suunnitelmassa otettaisiin huomioon sademäärän lisääntyminen, asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja että se täyttäisi toimivuuden, turvallisuuden sekä viihtyisyyden vaatimukset.

Kolmanneksi kunta voisi ehdottavan luvun perusteella päättää periä maksuja hulevesien hallinnasta. Liittymismaksuilla voitaisiin kattaa yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakentamiskustannuksia ja vuosittaisilla maksuilla käyttö- ja ylläpitokustannuksia. Liittymismaksu kohdistettaisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmään liitettävien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille. Vuosittaiset maksut kohdistuisivat niiden kiinteistöjen omistajille ja haltijoille, jotka kuuluvat hulevesisuunnitelmassa osoitettuun yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen. Vaihtoehtoisesti kunta voisi kattaa hulevesien hallinnasta aiheutuvia kustannuksia verovaroin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kotitaloudet

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kotitalouksien taloudelliseen asemaan tai käyttäytymiseen. Yhtäältä esityksessä korostettaisiin vesihuollon kustannusten pitkäjänteistä kattamista asiakkailta perittävillä maksuilla, mikä saattaisi ajan mittaan lisätä kotitalouksien menoja. Toisaalta ehdotettavan vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyden lisäämisen odotetaan tehostavan vesihuoltopalvelujen tuottamista ja varmistavan, että vesihuollon maksuihin ei sisällyttäisi kohtuullista suurempaa tuottoa pääomalle esimerkiksi omistajalle maksettavien ylisuurten tuloutusten takia. Tämä parantaisi vesihuollon maksujen kustannusvastaavuutta.

Liittämiselvöllisyyden väljentäminen taajamien ulkopuolella vähentäisi kiinteistöjen liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoihin. Tämä saattaisi nostaa vesihuollon maksuja niillä kiinteistöillä, jotka verkostoihin liitetään. Liittämiselvöllisyyden väljentämisellä ei olisi kuitenkaan takautuvaa vaikutusta ennen uudistuksen voimaantuloa tehtyihin toiminta-aluepäätöksiin, joiden kattamalla alueilla noudatettaisiin vuoden 2018 loppuun asti nykyistä sääntelyä liittämiselvöllisyydestä. Halukkaiden liittyjien määrä ja kustannusten liittyjäkohtainen kohtuullisuus voitaisiin ottaa huomioon tehtäessä päätöksiä toiminta-alueesta ja verkoston rakentamisen aloittamisesta.

Liittämiskohdan sijainnista annetun sääntelyn tarkentamisen tai toiminta-alueen supistamisesta säättämisen ei myöskään arvioida vaikuttavan merkittävästi kotitalouksien taloudelliseen asemaan tai käyttäytymiseen. Ehdotettu liittämiskohtasääntelyn tarkentaminen voisi yksittäistapauksissa kohtuullistaa liittämisen kustannuksia. Toiminta-alueita supistettaessa kunnan tai vesihuoltolaitoksen tulisi huolehtia kotitalouksien vesihuollon jatkumisesta, jolloin kotitalouksille ei koh-

distuisi supistamisesta merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Esityksen mukainen sääntely vesihuollon palvelun keskeytyksen perusteella maksettavasta vakiohyvityksestä selventäisi sitä, min-käläinen hyvitys kotitalouksille ja asunto-osakeyhtiöille maksettaisiin palvelun keskeydyttyä pitkäköksi ajaksi. Tämän arvioidaan vähentävän keskeytyksen maksuseurauksen selvittämiseen kulutettavaa aikaa. Samansuuntaisesti vaikuttaisi hinnanalennuksen minimimäärän sitominen perusmaksun ohella käyttömaksuun. Joissakin tapauksissa vakiohyvitysten maksaminen saattaisi vaikuttaa vesihuollon maksuja nostavasti, mutta hyvityksen enimmäismäärän sitominen vesihuoltolaitoksen liikevaihtoon kohtuullistaisi tätä vaikutusta samoin kuin mahdollisuus sulkea ennalta laitoksen omistajat hyvityksen ulkopuolelle.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettu liittymismaksu yhdiskunnan hulevesijärjestelmään ja vuosittainen maksu hulevesien hallinnasta olisivat uusia maksuja kiinteistön omistajille ja haltijoille. Samalla kuitenkin poistuisivat vesihuoltolain mukaiset yksityisoikeudelliset hulevesimaksut. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin hulevesimaksuihin voitaisiin sisällyttää viemäröintikustannuksia laajemmin hulevesien hallintaan tarvittavien maanpäällisten sekä muiden rakenteiden kustannuksia, mutta kaiken kaikkiaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten hulevesimaksujen käyttöönoton ei tulisi lisätä merkittävästi kotitalouksille aiheutuvia kustannuksia.

Vesihuoltolaitokset

Vesihuoltolaitoksiin ja vesihuollon tuotantoketjuun kohdistuisi esityksen perusteella eräitä taloudellisia ja organisatorisia vaikutuksia. Laitosten saattaisi ehdotettavan sääntelyn perusteella olla tarpeen tehdä investointeja esimerkiksi erityistilanteisiin varautumiseksi, ja vesihuollon keskeytystilanteissa laitos voisi olla velvollinen suorittamaan asiakkailleen vakiohyvitystä. Taajamien ulkopuolella taloudelliset edellytykset vesihuoltolaitostoiminnalle heikkenisivät liittämiselvöllisyyden väljentymisen myötä. Vesihuoltolaitosten taloutta vahvistaisivat korvaukset yleisten alueiden hulevesien viemäröinnistä.

Kilpailutilanteessa markkinoilla toimivat kunnalliset laitokset tulisi yhtiöittää.

Ehdotuksen mukaisen yhteiskäyttöisen vesihuollon tietojärjestelmän arvioidaan yhtäältä vähentävän etenkin pienten laitosten hallinnollisia kustannuksia. Toisaalta järjestelmän kustannusten kattaminen aiheuttaisi laitokselle ja viime kädessä sen asiakkaille suhteessa laitosten asiakasmääriin pienehköjä kustannuksia. Järjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannukset olisivat karkean arvion mukaan noin 300 000 euroa vuodessa.

Vesihuoltolaitosten vastuiden lisääminen ja selvittäminen esityksen mukaisesti saattaisi asettaa erityisesti pienet vesihuoltolaitokset tilanteeseen, jossa niiden pitäisi nykyistä suuremmassa määrin yhdistyä osaksi suurempaa laitosta tai hakea kumppanuuksia. Vesihuoltolain säännökset ulotettaisiin entistä selvemmin koko vesihuollon tuotantoketjuun, mikä saattaisi kasvattaa myös veden toimittajien tai jätevesiä käsittelevien laitosten kustannuksia.

Sääntelyllä varmistettaisiin vesihuollon laadun turvaamista pitkällä aikavälillä. Tarkoituksena on, että vesihuoltolaitos parantaisi valmiuksiaan reagoida erityistilanteisiin ja toimintahäiriöihin sekä huolehtisi uus- ja korjausinvestointien riittävydestä. Varautumissuunnittelu sekä vakiohyvitysten ja hinnanalennusten maksaminen lisääisivät laitoksen kustannuksia erityisesti, jos laitos ei olisi aikaisemmin riittävästi varautunut erityistilanteisiin eikä sillä olisi valmiutta hoitaa palvelujensa toimituskatkoja.

Esityksen mukaisella vesihuoltolaitoksen taloudenpidon läpinäkyvyyden parantamisella luotaisiin edellytyksiä sille, että vesihuollon investointeihin suunnattaisiin riittävästi voimavaroja. Erityistilanteisiin varautuminen saattaisi edellyttää laitoksilta investointeja esimerkiksi varavesilähteisiin tai varavoimaan.

Vakiohyvitys ei yleensä tulisi vesihuollon keskeytystilanteessa maksettavaksi, sillä normaalisti vesihuollon keskeytys pystytään korjaamaan 12 tunnin aikarajan kuluessa. Korvaavien palvelujen tarjoaminen alentaisi maksettavan vakiohyvityksen määrää, eikä hyvitys tulisi maksettavaksi, jos keskeytys olisi aiheutunut ylivoimaisesta esteestä. Lai-

tos voisi myös ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä omistajilleen.

Vakiohyvityksen vaikutuksia vesihuoltolaitoksen talouteen voidaan arvioida erikseen isojen ja pienten laitosten kannalta. Suurten kaupunkiympäristössä toimivien laitosten talouteen vakiohyvityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia, sillä vesihuollon keskeytys kohdistuu tavallisesti vain osaan niiden toiminta-alueesta, ja laitoksilla olisi hyvät mahdollisuudet varautua vesihuollon erityistilanteisiin sekä tarjota korvaavia palveluita. Vakiohyvityksen enimmäismäärä tulisi nopeasti vastaan, kun hyvitystä maksettaisiin asunto-osakeyhtiölle. Pienillä laitoksilla vaikutus voisi olla ilman maksettavien korvausten sitomista liikevaihtoon huomattava, koska keskeytykset kohdistuvat useammin koko toiminta-alueeseen, valmiudet varautua erityistilanteisiin ja tarjota korvaavia palveluja olisivat rajallisempia eikä hyvityksen asiakaskohtainen enimmäismäärä käytännössä alentaisi omakoti- tai rivitalokiinteistöjen omistajille tai haltijoille maksettavien hyvitysten määrää. Esimerkiksi osuuskunta voisi kuitenkin ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä omistajilleen.

Taajamien ulkopuolella uusien vesihuoltolaitosten tulopohja supistuisi, kun liittämismuutoksia väljennettäisiin. Tämä korostaisi ennen investointeihin ryhtymistä tehtävän liittymishalukkuuden selvittämisen merkitystä. Liittymishalukkuus kuvaa vesihuoltolaitoksen palvelujen tarvetta alueella. Ehdotuksen perusteella kannattamaton vesihuoltolaitostoiminta voitaisiin laissa määritellyin edellytyksien myös lopettaa. Taajamien ulkopuolella vesihuoltolaitosten investointien arvioidaan vähenevän, mikä olisi sopusoinnussa sen kanssa, että kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyjärjestelmien kuntoon laittamisen siirtymäkausi päättyy vuonna 2016.

Verkotietojen muuttaminen digitaaliseen muotoon voi jonkin verran lisätä laitoksen kustannuksia. Se auttaisi kuitenkin osaltaan estämään verkostoon kohdistuvia vahinkoja rakennushankkeiden ja muiden vastaavien toimenpiteiden yhteydessä.

Ehdotuksen perusteella osa kunnallisista vesihuoltolaitoksista voitaisiin joutua yhtiöittämään. Yhtiöittämisvelvollisuus edistäisi

kilpailua laitoksen tarjotessa palvelujaan toiminta-alueen ulkopuolella tai vesihuoltolain soveltamisalan piiriin kuulumattomille asiakkaille. Nykyisin kunnalliset laitokset ovat voineet saada kilpailuetua alemman verotuksen sekä konkurssisuojaan takia. Yhtiöittäminen merkitsisi sitä, että laitoksen tulosta verotettaisiin nykyistä ankarammin ja että sen organisatorinen itsenäisyys kasvaisi. Ehdotus suuntaisi vesihuoltolaitosten toimintaa nykyistä yritysmäisemmäksi ja samalla ammattimaisemmaksi.

Liiketoiminnallisia muutoksia voisi aiheuttaa myös se, että ehdotuksen perusteella kunnan vastuut hulevesien hallinnasta kasvaisivat ja vesihuoltolaitosten suhteellinen osuus hallinnassa pienenesi.

Vesihuoltolaitokset voisivat esityksen toteutuessa nykyistä paremmin keskittyä ydintehtäviensä hoitamiseen ja kehittämiseen. Tämän yhdistettynä investointien kustannusten kattamiseen, erityistilanteisiin varautumiseen, selvilläoloon sekä tarkkailun ja toimintakyvyn ylläpitämisen parantamiseen arvioidaan parantavan vesihuoltopalvelujen tasoa. Vesihuoltolaitosten toiminnan arvioidaan myös tehostuvan talouden läpinäkyvyyden parantamisen ansiosta.

Kunnat ja julkinen talous

Esitys lisäisi kuntien vastuuta hulevesien hallinnassa. Kunnat voisivat valita, perivätkö ne esitykseen sisältyvää liittymismaksua ja vuosittaista maksua hulevesien hallinnasta vai kohdistettaisiinko raskaus kotitalouksiin kunnallisveron kautta. Kunnat voisivat suunnittelulla vaikuttaa myös siihen, että hulevesistä huolehdittaisiin entistä enemmän niitä imeyttämällä. Muutoin kuin hulevesien hallinnan osalta esityksen vaikutukset kuntiin olisivat verraten vähäisiä.

Esityksellä edistettäisiin investointeja vesihuoltoverkoston kunnossapitoon ja vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyttä. Tulotukset tulisi tehdä omistajakunnille vasta, kun laitoksen korjausinvestointien tarpeet olisi katettu. Kuntien tulisi myös maksaa yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä laitokselle.

Vesihuoltolaitosten yhtiöittäminen ehdotuksessa tarkoitetuissa tilanteissa ei vaikuttaisi laitosten omistajapohjaan. Kunnat voisivat edelleen omistaa yhtiötettävät laitokset. Yhtiöittäminen tarkoittaisi vesihuoltolaitosten hallinnollisen itsenäisyyden lisääntymistä suhteessa omistajakuntaan. Kunnalla olisi edelleen laitoksen omistajana mahdollisuus saada kohtuullista tuottoa omistamastaan vesihuoltolaitoksesta kuten nykyisinkin. Julkisen talouden näkökulmasta uudistuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen perusteella kunnan määräämän viranomaisen asema maankäyttö- ja rakennuslain valvontaviranomaisena korostuisi hulevesiasioissa, kun maanpäällisiä hulevesien hallintaratkaisuja hyödynnettäisiin nykyistä enemmän. Kunta voisi määrätä, mille viranomaiselle toimivalta kuuluisi. Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärintiratkaisujen valvonta kuuluisi edelleen ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiselle vesihuoltolain mukaisena valvontatehtävänä.

Ehdotuksen perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ei enää varattaisi tilaisuutta tulla kuulluksi ennen liittämismallisuuden vapautuksen myöntämistä, mikä vähentäisi sen tehtäviä.

Kunnan tulisi vesihuollon kehittämissuunnitelmia laatiessaan varata valvontaviranomaisille tilaisuus tulla kuulluksi. Kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiset ja pelastusviranomaiset olisivat yhteistyössä vesihuoltolaitoksen kanssa erityistilanteisiin varautumiseksi.

Vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyden lisääminen edesauttaisi esimerkiksi sen selvittämistä, käyttääkö laitos riittävästi voimavaroja korjaus- ynnä muihin investointeihin. Vesihuoltolaitosten talouden valvontaa ei kuitenkaan asetettaisi varsinaisesti viranomaisen vastuulle.

Suomen ympäristökeskus alkaisi ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää, mikä lisäisi sen tehtäviä. Eri viranomaiset saisivat tietojärjestelmästä nykyistä paremmin vesihuollon tietoja selvityksiä ja raportointeja varten. Tässä

suhteessa uudistus helpottaisi viranomaisten hallinnollisten tehtävien hoitamista.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia luonnonvarojen ja energian käyttöön. Sen perusteella kuitenkin kiinnitettäisiin huomiota vesihuoltoverkoston kuntoon, minkä tulisi vähentää vuotovesien määrää ja siten veden- ja energiankulutusta sekä jätevesipäästöjä ympäristöön.

Maanpäällisten ja erillisviemärointiin perustuvien hulevesiratkaisujen edistäminen vähentäisi jätevesien määrää ja ohjauksutuksia puhdistuslaitoksilla. Jätevedenpuhdistamojen kapasiteetin ylikuormitustilanteet vähenisivät, kun hulevesiä ei johdettaisi jätevesiviemäriin ja sitä kautta puhdistamoille. Näin ollen puhdistamattomia jätevesiä ei pääsisi nykyisissä määrin vesistöön. Hulevesien hallinnan rakenteilla voitaisiin myös lisätä ympäristön viihtyisyyttä ja monimuotoisuutta.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Liittämismuutokset voidaan nähdä erityisesti taajamien ulkopuolella yhdenvertaisuus- ja omaisuudensuojakysymyksenä. Liittämismuutoksia väljennettäessä voidaan yhtäältä katsoa, että edellä mainitut perusoikeus- ulottuvuudet vahvistuisivat ja että sopimusvapaus ja taloudelliset toimintavapaudet lisääntyisivät vesihuollossa. Toisaalta yhdenvertaisuuden näkökulmasta on mahdollista nähdä ongelmallisena, jos taajamien ulkopuolella ei olisi saatavissa vastaavantasoisia vesihuoltopalveluja kuin taajamassa. Vesihuollon välttämättömyyspalvelujen saatavuuteen ei kuitenkaan arvioida tulevan merkittäviä muutoksia, koska kunnan järjestämisvastuu säilyisi entisenlaisena ja koska vesihuolto on tavallisesti toteutettavissa myös kiinteistökohtaisin ratkaisuin.

Liittämismuutosten väljentymisen myötä tarve uusien osuuskuntamuotoisten vesihuoltolaitosten perustamiseen taajamien ulkopuolella arvioidaan vähenevän. Tämä voisi osaltaan vähentää vesihuoltoverkosto-

jen rakentamiseen ja liittämismuutosten useimmiten riitoja. Yksittäiset kiinteistöomistajat ja -haltijat voisivat taajamien ulkopuolella nykyistä suuremmassa määrin vaikuttaa oman kiinteistönsä vesihuoltoratkaisuun ja päättää ehdotuksessa tarkoitettujen edellytysten täyttyessä, onko kiinteistöä syytä liittää laitoksen verkostoon. Vesihuoltolaitokset joutuisivat tarkastelemaan investointiensä rahoitusedellytyksiä taajamien ulkopuolella nykyistä enemmän asiakkaiden kanssa tehtävien yksityisoikeudellisten sopimusten varassa.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetuilla hulevesien hallinnan säännöksillä olisi myös liityntöjä yhdenvertaisuus- ja omaisuuden suojakysymyksiin. Yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille olisi mahdollista määrätä kunnalliseen taksaan perustuva liittymismaksu ja vuosittainen maksu, joita vaikutusalueen ulkopuolisten kiinteistöjen omistajat ja haltijat eivät joutuisi maksamaan. Kiinteistöjen omistajat ja haltijat olisivat velvollisia huolehtimaan kiinteistönsä hulevesistä siten, että kiinteistöjen hulevesijärjestelmä on sovitettavissa yhteen kunnan hulevesijärjestelmän kanssa.

Esityksellä ei olisi yleisesti merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17.9.2008 työryhmän selvittämään vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistelemaan tarvittavat ehdotukset säädösmuutoksiksi. Ministeriö tarkisti 13.7.2009 työryhmän toimeksiantoa. Työryhmä asetti 4.6.2009 jaoston hulevesien hallintaa koskevien säännösehdoitusten jatkovalmistelua varten. Työryhmän tuli työssään kiinnittää huomiota erityisesti vesihuollon kehittämissuunnitelmiin, erityistilanteisiin varautumiseen, päätöksiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta, vesihuoltolaitoksen ta-

louteen, talouden valvontaan, raportointiin ja maksuihin, raakaveden tarkkailuun, hulevesien johtamiseen, kiinteistön liittämismallisuuteen vesihuoltolaitoksen verkostoon sekä vesihuoltolaitteistojen asianmukaisen ylläpidon turvaamiseen.

Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, alueelliset ympäristökeskukset (nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset), Kuluttajavirasto (nykyisin Kilpailu- ja kuluttajavirasto), Suomen Kuntaliitto sekä Vesi- ja viemärlaitosyhdistys (nykyisin Vesilaitosyhdistys). Työryhmä kuuli työnsä aikana asiantuntijoina maa- ja metsätalousministeriön, Energiamarkkinaviraston, Tilastokeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen, Turun kauppakorkeakoulun sekä vesihuoltolaitosten ja alan konsulttien edustajia. Työryhmätyön aikana maa- ja metsätalousministeriö teetti vesihuollon maksuista ja vesihuoltolaitosten talouden valvonnasta kaksi selvitystä.

Työryhmä antoi 17.12.2009 väliraportin (MMM 2009:13), joka sisälsi ehdotukset vesihuoltolain soveltamisalasta, valvontaviranomaisista, vesihuollon kehittämisestä, vesihuoltolaitosten toiminta-alueista ja niiden hyväksymisestä, laitosten tarkkailuvelvollisuuksista annettujen säännösten tarkistamisesta sekä vesihuollon erityistilanteisiin varautumisesta. Väliraportissa esitettiin myös työryhmän alustavat ehdotukset hulevesien hallinnan sääntelyn kehittämiseksi, ja käsiteltiin eräitä sellaisia vesihuoltolain tarkistamisehdotuksia, jotka eivät olleet johtaneet säännösehdoiksi. Maa- ja metsätalousministeriö varasi yli sadalle viranomaiselle, kunnalle, vesihuoltolaitokselle ja muille alan toimijoille sekä järjestöille tilaisuuden antaa lausuntonsa väliraportista. Lausunnot otettiin huomioon työryhmän ehdotusten jatkovalmistelussa.

Työryhmän loppuraportti (MMM 2010:6) valmistui 17.6.2010. Merkittävimmät siinä käsitellyt aihekokonaisuudet koskivat erityistilanteisiin varautumista, vesihuoltolaitteistojen ylläpidon turvaamista, vesihuoltolaitosten talouden ja toiminnan läpinäkyvyyttä, vesihuoltolaitosten toiminta-alueita sekä hulevesien hallintaa. Työryhmä piti tarpeellisena

kehittää näiden kokonaisuuksien sääntelyä ja esitti useita muutoksia vesihuoltolakiin sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Työryhmä ehdotti vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen kehittämiseksi, että vesihuoltolaitokset ja niille vettä toimittavat tai niiden jätevesiä käsittelevät laitokset samoin kuin kunnat veloitettaisiin vesihuoltolaissa laatimaan suunnitelmat erityistilanteisiin varautumiseksi. Kuntien erityistilannesuunnittelu kohdistuisi vesihuoltolaitosten verkostojen ulkopuolisille alueille. Jos vesihuolto keskeytyisi yli 12 tunniksi, tulisi vesihuoltolaitoksen suorittaa asiakkailleen vakiohyvitys, ellei kysymys olisi vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta ylivoimaisesta esteestä. Työryhmä ehdotti myös täsmennyksiä vesihuoltolaitoksen raakaveden tarkkailuvelvollisuuksiin.

Vesihuoltolaitteistojen kunnan turvaamiseksi työryhmä ehdotti, että vesihuoltolakiin sisällytettäisiin säännökset vesihuoltolaitoksen velvollisuuksista olla selvillä vesihuoltolaitteistonsa kunnosta ja tarkkailla sitä. Vesihuollon maksusääntelyä selvennettäisiin siten, että maksujen tulisi kattaa niin uus- kuin korjausinvestoinnit. Myös ehdotukset vesihuoltolaitoksen talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi edistäisivät työryhmän näkemyksen mukaan vesihuoltolaitteistojen ylläpitoa.

Työryhmä ehdotti vesihuoltolaitoksen talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi, että vesihuoltolaissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen sekä sille vettä toimittavan tai sen jätevesiä käsittelevän velvollisuudesta laatia ja julkaista vesihuoltoa sekä huleveden viemärointia koskeva tilinpäätös ja toimintakertomus. Vesihuoltolaitoksen tulisi julkaista vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut. Laitos toimittaisi tunnuslukujen laskemiseksi tarpeelliset tiedot vesihuollon tietojärjestelmään, jota ylläpitäisi Suomen ympäristökeskus.

Toiminta-alesääntelyä työryhmä ehdotti täsmennettäväksi siten, että aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiseksi vesihuoltolaitoksen verkostojen piiriin sidottaisiin nykyistä selvemmin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin. Lisäksi säädettäisiin erikseen siitä, että kunta voisi tietyin edellytyksin päättää

vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta määritettyään ensin, miten aiemmin verkostoon liitettyjen kiinteistöjen vesihuolto turvataan.

Työryhmä ehdotti, että maankäyttö- ja rakennuslaissa kunnalle asetettaisiin velvollisuus huolehtia hulevesien hallinnasta asemakaava-alueilla ja annettaisiin hallinnasta täsmäntävää sääntelyä. Samalla hulevesien ja perustusten kuivatusvesien viemärointi erotettaisiin vesihuoltolain mukaisesta vesihuollosta. Jos asiasta sovittaisiin erikseen tai jos tietyissä suunnitelmissa olisi osoitettu, että alueen hulevedet viemäroidään, ja vesihuoltolaitos kykenisi huolehtimaan tästä, voisi kunta hyväksyä laitokselle hulevesiviemäroinnin toiminta-alueen.

Työryhmä katsoi raportissaan lisäksi, ettei se nähnyt tarpeelliseksi tehdä kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmasta oikeudellisesti nykyistä sitovampaa. Myöskään kiinteistöjen liittämismallisuuteen vesihuoltolaitoksen verkostoihin ei ollut sen mukaan tarpeen puuttua lainsäädännössä, koska esimerkiksi liittämismallisuudesta vapauttamista koskevien päätösten yhtenäisyyttä saatiin parantaa valvonnan keinoin. Työryhmä kuitenkin totesi, että liittämismallisuutta ja siitä vapauttamista saattoi olla tarpeen vielä tarkastella jatkovalmistelussa. Lisäksi vesihuoltolaissa ei ollut työryhmän mukaan tarkoituksenmukaista säätää erikseen kustannusten kattamisen periaatteen toteutumisesta vedenkäytön eri sektoreiden kesken eikä aiheuttamisperiaatteen tarkemmasta noudattamisesta vesihuollon maksuissa, kun otettiin huomioon ehdotukset vesihuoltolaitosten talouden läpinäkyvyyden parantamisesta.

Työryhmä ei ehdottanut erillisen viranomaisen perustamista vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden valvomiseksi. Työryhmä kuitenkin piti mahdollisena, että Energiamarkkinavirasto voisi jatkossa toimia toiminnan ja talouden valvontaviranomaisena. Se ehdotti Energiamarkkinaviraston valvontamallin toimivuuden selvittämistä erityisen selvityshankeen avulla.

Lakiehdotusten jatkovalmistelu

Lausuntopalautteen huomioon ottaminen ja ehdotuksen viimeistely on tehty virkatyönä,

johon ovat osallistuneet maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön virkamiehet. Maa- ja metsätalousministeriö järjesti syksyllä 2011 sekä keväällä 2012 keskustelutilaisuudet, joihin osallistuivat samat tahot kuin vesihuoltolain tarkistamistyöryhmään. Vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden valvonnasta järjestettiin kaksi laaja-pohjaista seminaaria kevään ja kesän 2011 aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö teetti jatkovalmistelun tueksi neljä selvitystä. Niissä tarkasteltiin tarkistamistyöryhmän ehdottamaa vakiohyvitystä, vesihuoltoliiketoiminnan kehittämistä ja valvontaa, vesihuoltolaitosten toimintakertomusta ja tunnuslukuja sekä vesihuoltolaitosten sähköistä toimintakertomusta.

Jatkovalmistelussa ovat nousseet esiin erityisesti kiinteistön liittämismallisuus vesihuoltolaitoksen verkostoon, vesihuoltolaitosten yhtiöittäminen sekä vesihuoltoverkostojen paikkatiedot. Liittämismallisuuden ajankohtaiseksi tuleminen liittyy osaltaan 15.3.2016 umpeutuvaan määräaikaan saattaa kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät ympäristönsuojelulain ja talousjätevesien käsitteystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun asetuksen mukaisiksi. Vesihuoltolaitosten yhtiöittäminen on sidoksissa Euroopan komission kilpailuoikeudellisiin valvontatoimenpiteisiin, ja vesihuoltoverkostojen paikkatietojen keräämisen taustalla on talouspoliittisen ministerivaliokunnan 13.12.2011 tekemä linjaus maanalaisten verkkotietojen muuttamisesta sähköiseen muotoon vuoden 2014 loppuun mennessä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausunnot työryhmän loppuraportista

Maa- ja metsätalousministeriö varasi yli sadalle viranomaiselle, kunnalle, vesihuolto- ja muulle laitokselle sekä järjestölle tilaisuuden antaa lausuntonsa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän väliraportista ja tarkistamistyöryhmän loppuraportista. Lisäksi lausuntopyyntö oli yleisesti esillä ministeriön inter-

net-sivustolla. Väkiraportista annettiin noin 90 ja loppuraportista 65 lausuntoa. Kootut lausuntopalautteet väkiraportista ja loppuraportista ovat saatavilla ministeriön internet-sivustolta.

Väkiraportista annetuissa lausunnoissa nostettiin esille muun muassa vesihuoltolain soveltamisala sekä hulevesien hallinta. Lausunnoissa yhtäältä kannatettiin ja toisaalta vastustettiin vesihuollon soveltamisalan laajentamista myös muuhun elinkeinotoimintaan kuin sellaiseen, joka rinnastuu asutukseen vesihuollon kannalta. Hulevesien hallinnasta lausuntopalaute oli siten jakaantunut, että vesihuoltolaitokset ja hallinto kannattivat kunnan hallintavastuusta säätämistä, kun taas monet kunnat vastustivat sitä erityisesti sillä perusteella, että hulevesihuollosta huolehtimiseen ja hulevesimaksujen keräämiseen tulisi luoda uusi kunnallinen yksikkö.

Loppuraportista annetuissa lausuntopalautteissa raporttia ja sen sisältämiä muutosehdotuksia pidettiin yleisesti hyvin valmisteltuina ja perusteltuina. Niiden nähtiin edistävän vesihuollon suunnitelmallista kehittämistä ja peilaavan vesihuoltosektorin tulevien vuosien haasteita. Lainsäädännön muuttaminen katsottiin tarpeelliseksi. Erityisesti kiinnitettiin huomiota vesihuoltolain soveltamisalaan, vesihuollon kehittämiseen, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen, kiinteistön liittämiselvöllisyyteen, vesihuollon toimintavarmuuteen, talouden läpinäkyvyyteen, vesihuollon tietojärjestelmään, hulevesien hallintaan ja viemärointiin sekä vesihuollon valvonnan selvittämishankkeeseen. Kriittisten kommenttien mukaan vesihuollon ja maankäytön yhteensovittaminen olisi ehdotusten perusteella edelleen vaikeaa, raportin valmistelu oli ollut liian kapea-alaista ja useat ehdotukset antaisivat kunnalle määräysvalan vesihuoltolaitoksen omaisuuden käytöstä. Ehdotusten nähtiin myös lisäävän vesihuollosta vastaavien työmäärää ja siten vesihuoltolaitosten sekä kuntien kustannuksia.

Lausunnoissaan vesihuoltolaitokset ja kunnat pitivät työryhmän ehdotusta vesihuoltolain soveltamisalan tarkentamisesta hyvänä ja katsoivat, että vesihuoltolain ensisijaisena tehtävänä on varmistaa asutuksen vesihuolto. Erityisesti elintarviketeollisuus piti kuitenkin soveltamisalaa epäselvänä ja kapea-alaisena.

Jatkovalmistelussa soveltamisala on päädytty pitämään työryhmän ehdottamalla tavalla nykyisenkaltaisena, koska esimerkiksi lain soveltamisalan piiriin kuulumattoman elinkeinotoiminnan vesihuolto on monessa suhteessa toisenlaista kuin vesihuoltolain ensisijaisena kohteena oleva asutuksen vesihuolto.

Lausuntopalautteessa suhtauduttiin myönteisesti työryhmän ehdottamaan yhteistyön lisäämiseen kehittämissuunnittelussa. Eräissä lausunnoissa esitettiin, että kunnan vastuuta kehittämissuunnitelman laatimisesta tulisi terävöittää. Vesihuoltosektori piti puolestaan tärkeänä, että valvontaviranomaisten kuuleminen suunnitelman laatimisen yhteydessä ei muodostuisi ennakkovalvonnan kaltaiseksi. Jatkovalmistelussa työryhmän sääntelyehdotusta ei ole muutettu.

Pääosa valtion hallinnosta ja kunnista sekä osa vesihuoltolaitoksista kannatti toiminta-alueiden ennakoivaa määrittelyä työryhmän ehdottamalla tavalla. Osa vesihuoltolaitoksista näki ennakoivan määrittelyn kuitenkin ongelmallisena vastuiden ja menettelyiden kannalta. Ympäristöministeriö piti tärkeänä, että toiminta-alueiden määrittely kytkeytyisi nykyistä kiinteämmin maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen rakentamiseen ja alueidenkäytön ohjaukseen. Toiminta-alueen supistamistilanteiden sääntelylle nähtiin olevan tarvetta. Jatkovalmistelussa työryhmän ehdottamaan toiminta-alesääntelyyn on tehty vain sanallisia tarkistuksia.

Liittämiselvöllisyydestä lausuntopalautteissa esitetyissä kommentteissa katsottiin ensinnäkin, että edellytyksiä kiinteistön liittämiseksi vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin hulevesien johtamiseksi tulisi tiukentaa. Toiseksi tuotiin esille, että vapauttamispäätösten tulisi olla yhdenmukaisempia. Liittämiselvöllisyyttä pidettiin myös tarpeellisena väljentää. Vesihuoltolaitokset vastustivat liittämiskohdan määrittelyn tarkentamista, jota puolestaan kiinteistöjen ja rakennusten omistajia edustavat tahot kannattivat. Kunnat kannattivat maksun perimismahdollisuutta vapauttamishakemusten käsittelystä, kun taas monet muut tahot vastustivat sitä.

Jatkovalmistelussa liittämiselvöllisyyden ja siitä vapauttamisen sääntelyä on päädytty tarkistamaan nykyisestä. Kunnalle ei ehdoteta mahdollisuutta käsittelymaksun perimi-

seen, koska vapauttamishakemuksen taustalla oleva liittämismuutoksen olisi edelleen ver-
raten ankara sopimusvapauden rajoitus ja
koska vapauttamispäätökset eivät ole aina
yhdenmukaisin perustein tehtyjä eivätkä siten
kovin hyvin ennakoitavissa.

Vesihuollon toimintavarmuutta edistäviin
työryhmän säännösehdoiksiin suhtauduttiin
laajalti myönteisesti vakiohyvitystä lukuun
ottamatta. Vesihuoltolaitokset kuitenkin kai-
pasivat ohjeistusta erityistilannesuunnitteluun
ja selvilläolovelvoitteisiin. Elintarvikesektori
vaati, että laitoksen varautuminen ulotettaisiin
terveydensuojelun kannalta kriittisten
asiakkaiden tarpeiden huomioon ottamiseen,
kun taas vesihuoltolaitosten näkökulmasta
varautumisvelvoitteet tulisi kohdentaa suo-
raan näille asiakkaille. Jatkovalmistelussa on
päädytty korostamaan vesihuoltolaitoksen
yhteistyötä erityistilannesuunnittelussa myös
muiden kuin vesihuoltolaissa tarkoitettujen
asiakkaiden kanssa.

Vakiohyvityksestä annettu palaute oli ja-
kaantunutta siten, että suuri enemmistö vesi-
huoltolaitoksista vastusti vakiohyvityssääntelyä,
piti sen aikarajoja liian tiukkoina ja kor-
vaussummia liian suurina, kun taas tietyt
muut tahot, kuten Kuluttajavirasto, pitivät
ehdotettua sääntelyä asianmukaisena, mutta
korvaussummia liian pieninä. Lausunnoissa
kiinnitettiin huomiota myös vakiohyvityssääntelyn
mahdolliseen kohtuuttomuuteen
pienien laitosten kannalta. Vakiohyvityssääntely
päädyttiin pitämään mukana jatkoval-
mistelussa, mutta hyvitykselle ehdotetaan
erityisesti pienempien laitosten taloutta aja-
tellen myös vesihuoltolaitoksen liikevaihtoon
suhteutettua enimmäismääräleikkuria sekä
mahdollisuutta sulkea laitoksen omistajat en-
nalta vakiohyvityksen ulkopuolelle.

Työryhmän ehdotuksiin talouden läpinäky-
vyyden lisäämiseksi ja tietohuollon paranta-
miseksi suhtauduttiin laajalti myönteisesti,
mutta niihin esitettiin tarkennuksia. Palaut-
teissa korostettiin, että tietojärjestelmän tuli-

si hyödyttää kaikkia tahoja vesihuoltolaitok-
sista asiakkaisiin ja viranomaisiin. Valtiova-
rainministeriö esitti, että kilpailuneutraliteetiin
liittyvät näkökohdat ja tietojärjestelmään
tarvittavat resurssit tuli ottaa jatkovalmistelussa
tarkemmin huomioon. Vesihuoltolaitosten
talouden valvonnan saattamista viran-
omaisvalvonnan piiriin yhtäältä kannatettiin,
toisaalta esitettiin, että talouden läpinäky-
vyyden parantamisen tulisi riittää ja varoitettiin
valvonnan kustannuksista. Jatkovalmistelussa
on tehty tiettyjä tarkistuksia työryhmän
ehdotuksiin talouden läpinäkyvyyden ja tie-
tohuollon sääntelystä, mutta ei ole päädytty
ehdottamaan uuden erityisen valvontaviran-
omaisen perustamista laitosten taloutta val-
vomaan.

Hulevesien hallintaa ja viemäröintiä käsittelevistä
ehdotuksista esitettiin lausunnoissa
eriäviä mielipiteitä, mutta yleisesti ottaen eh-
dotettua hulevesien sääntelyjärjestelmää pi-
dettiin hyväksyttävänä kompromissina. Yk-
sittäisistä säännöksistä annetussa palautteessa
todettiin, että hulevesiä tulisi saada johtaa jä-
tevesiviemäriin vain poikkeuksellisesti ja että
hulevesisuunnitelman suhde maankäyttö- ja
rakennuslain olemassa oleviin suunnittelujär-
jestelmiin näyttäytyi epäselvänä. Ympäris-
töministeriö ehdotti harkittavaksi erillisen
lain säätämistä hulevesien hallinnasta. Monet
kunnat ja Suomen Kuntaliitto näkivät ehdo-
tuksen hulevesiviemäröinnin toiminta-alueen
hyväksymisestä tarpeellisenä ja tärkeänä,
mutta osa vesihuoltolaitoksista oli huolissaan
kunnan määräysvallasta tässä asiassa. Jatko-
valmistelussa hulevesisääntelyä ja vastuita
hulevesien hallinnasta on monilta osin tar-
kennettu.

Lausunnot luonnoksesta hallituksen esityk-
seksi

Luonnos hallituksen esitykseksi on lausun-
nolla x.x.–x.x.2013 välisenä aikana. (Täy-
dennetään myöhemmin)

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Vesihuoltolaki

2 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttia selvennettäisiin siinä suhteessa, että elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan edellytettäisiin rinnastuvan asutukseen nimenomaan vesihuollon kannalta. Asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvalla elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnalla tarkoitettaisiin sellaista elinkeino- ja vapaa-ajantoimintaa, jonka tarpeet talousvesi- ja jätevesihuollon suhteen olisivat rinnastettavissa asutuksen tarpeisiin. Muunlainen elinkeino- ja vapaa-ajantoiminta rajautuisi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkiksi asutukseen verrattuna selvästi suurempia määriä talousvettä käyttävien tai laadullisesti tai määrällisesti poikkeavia jätevesiä tuottavien teollisuuslaitosten vesihuoltoon ei sovellettaisi vesihuoltolakia.

Vesihuoltolain soveltamisalan määrittely suhteessa elinkeino- ja vapaa-ajantoimintaan edellyttäisi edelleen tapauskohtaista harkintaa. Harkinnassa keskeinen kriteeri olisi se, olisiko vesihuoltolaitoksen ryhdyttävä elinkeino- tai vapaa-ajantoiminnan vesihuollosta huolehtiakseen erityisiin toimenpiteisiin, jotka eivät muutoin olisi tarpeen. Kehityssuuntana esimerkiksi elintarviketeollisuudessa ja karjataloudessa on ollut siirtyminen suurempiin tuotantoyksiköihin, joiden vesihuollon tarpeet voivat erota asutuksen tarpeista. Suuri osa taajamien elinkeinotoiminnoista sijoittuu kuitenkin asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöiden yhteyteen eikä yrityksen vesihuolto itsessään tällöin tavallisesti edellytä erityisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Tarve erityisiin toimenpiteisiin riippuisi osaltaan myös vesihuoltolaitoksen koosta ja kapasiteetista.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin vesihuoltolain soveltamisesta sellaiseen huleveden viemärintiin, josta vesihuoltolaitos huolehtii. Säännös olisi tarpeen, koska 3 §:n muutosehdotuksen perusteella huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtaminen ja käsittely irrotettaisiin vesihuollon käsitteestä.

Vesihuoltolain säännökset soveltuisivat huleveden viemärintiin vain siltä osin kuin tästä olisi erikseen säädetty. Hulevesien hallinnasta eli toimenpiteistä, jotka vaikuttavat hulevesien kertymiseen tai palvelevat niiden johtamista ja käsittelyä, säädettäisiin pääasiassa maankäyttö- ja rakennuslaissa.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohtaa muutettaisiin siten, että vesihuollon käsitteestä poistettaisiin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtaminen ja käsittely. Muutoksen seurauksena vesihuolto kattaisi vedenhankinnan ja jäteveden viemärintin. Pykälän 8 kohdaksi lisättäisiin uusi määritelmä huleveden viemärintinistä, jolla tarkoitettaisiin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärintissä.

Muutokset heijastuisivat niihin vesihuoltolain pykäliin, joissa nykyisin mainitaan vesihuolto, viemärinti tai viemäriverkosto. Säännökset joissa mainitaan vesihuolto, eivät ilman erillistä viittausta koskisi huleveden viemärintiä. Esimerkiksi 6 §:ssä tarkoitettu kunnan vastuu järjestää vesihuolto ei ulottuisi huleveden viemärintiin. Kunnan vastuista hulevesien hallinnassa säädettäisiin ehdotuksen mukaan maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Viemärintiä ja viemäriverkosta koskevat säännökset täsmennettäisiin tarpeellisilta osin osoittamaan, onko kysymys jätevesiviemärintä vai hulevesiviemärintä. Jos hulevesiä johdettaisiin jätevesiviemärintissä, olisi kysymys jäteveden viemärintinistä. Niin sanottuja sekaviemärintiä, jotka on rakennettu huleveden ja jäteveden johtamiseen yhdessä, pidettäisiin jätevesiviemärintinä, eikä hulevesien poisjohtaminen niissä olisi huleveden viemärintiä. Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärintiä koostuisivat putkiviemärintistä ja mahdollisesti näihin välittömästi yhdistyvistä avoviemärintistä. Hulevesien hallinnan maanpäälliset ratkaisut, jotka perustuvat maanpinnan muotojen hyväksikäyttämiseksi, eivät sisältyisi huleveden viemärintin käsitteeseen.

4 §. Viranomaiset. Pykälän otsikko *valvontaviranomaiset* muutettaisiin ehdotettua sisältöä paremmin kuvaavaksi otsikoksi *viranomaiset*.

Uuden 1 momentin mukaan vesihuoltolain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä lain kehittäminen kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriön nykyisten tehtävien toteaminen momentissa selventäisi toiminnan ohjaussuhteita erityisesti vesihuoltolaitosten, kuntien ja kansalaisten näkökulmista. Momentilla ei muutettaisi ministeriöiden välistä työnjakoa vesihuollon ohjauksessa. Momentissa tarkoitettu ministeriön yleinen ohjaus olisi hallinnollista, kohdistuisi lähinnä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin eikä ulottuisi yksittäisiin vesihuoltolain soveltamistilanteisiin. Kuntien ohjaus tapahtuisi edelleenkin pääasiassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta.

Uudessa 3 momentissa selvennettäisiin valvontaviranomaisten toimivaltaa niiden toimialojen ja nykyisen käytännön mukaisesti lain 2, 3 ja 3 a lukujen säännösten noudattamisen valvontaan. Lain 4 - 6 luvun yksityisoikeudelliset säännökset rajattaisiin valvontaviranomaisten valvontatoimivallan ulkopuolelle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta olisi vesihuoltolain 2, 3 ja 3 a luvun valvonnassa yleinen, kun taas kunnan terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat vesihuoltolain noudattamista omien toimialojensa näkökulmista. Pykälän 3 momentin selventäminen olisi tarpeen vesihuollon eri toimijoiden, erityisesti kuluttajan asemassa olevien vesihuollon asiakkaiden kannalta.

5 §. Vesihuollon yleinen kehittäminen. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin vaatimus, jonka mukaan kunnan tulisi laatia ja pitää ajan tasalla vesihuollon kehittämissuunnitelmat yhteistyössä myös vesihuoltolaitoksille vettä toimittavien tai niiden jätevesiä käsittelevien kanssa. Tämä palvelisi koko vesihuollon toimintaketjun huomioon ottamista, kun kehittämissuunnitelmia laaditaan tai päivitetään. Erityisesti jätevesihuollossa on tapahtunut eriytymistä jätevesiä johtaviin vesihuoltolaitoksiin ja jätevesiä käsitteleviin puhdistuslaitoksiin.

Valvontaviranomaisille tulisi varata 2 momentin nojalla tilaisuus tulla kuulluiksi kehittämissuunnitelmasta sen laatimisvaiheessa. Valvontaviranomaisilla tarkoitettaisiin 4 §:n mukaisia valvontaviranomaisia eli elinkeino-,

liikenne- ja ympäristökeskusta sekä kunnan terveydensuojeluviranomaista ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaista. Kuulemisen avulla viranomaisten olisi mahdollista varmistua, että kunnan kehittämissuunnitelma palvelisi vesihuollon kehittämistä asianmukaisesti.

Valvontaviranomaisille tulisi varata tilaisuus tulla kuulluiksi kehittämissuunnitelmasta sen laatimisen tai päivittämisen aikana. Valvontaviranomaiset voisivat tällöin tarvittaessa lausua käsityksensä kehittämissuunnitelmasta ennen sen hyväksymistä ja vaikuttaa suunnitelman sisältöön. Kuulemismenettely olisi siinä suhteessa joustava, että valvontaviranomaisilla ei olisi velvollisuutta lausunnon antamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan kehittämissuunnitelmasta olisi tiedotettava riittävässä laajuudessa, ja sen olisi oltava yleisesti saatavilla tietoverkossa tai muulla tavalla. Tällä varmistettaisiin, että tieto valmistuneesta kehittämissuunnitelmasta välittyisi valvontaviranomaisille ja kuntalaisille. Tiedottaminen voitaisiin järjestää esimerkiksi kunnan internet-sivuilla, kunnassa ilmestyvissä sanomalehdissä tai erillisten tiedotteiden tai julkaisujen avulla. Tiedottamisen riittävä laajuus määrittyisi osin kehittämissuunnitelman vaikutusten perusteella. Kehittämissuunnitelmasta tiedottaminen kuntalaisille olisi erityisen tärkeää lähivuosina ennen kuin talousjättesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetussa asetuksessa (209/2011) tarkoitettu määräaika kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän parantamiseen umpeutuu 15.3.2016.

Valmiin kehittämissuunnitelman tulisi olla helposti kuntalaisten ja muiden saatavilla. Sähköistä tiedottamista internet-sivuilla voidaan nykyisin pitää ensisijaisena kunnan tiedottamisvaihtoehtona, minkä vuoksi lainkohdassa viitattaisiin tietoverkkoon. Kunta voisi kuitenkin hoitaa tiedottamisen myös muulla tavalla. Kehittämissuunnitelman tulisi olla helposti saatavilla myös niille kuntalaisille, jotka eivät käytä tietokonetta.

7 §. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet. Pykälää muutettaisiin siten, että toiminta-alueiden kattavuus kytkettäisiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Lisäksi *viemärin* sijaan pykälässä vii-

tattaisiin *jätevesiviemäriin*, koska huleveden viemäröinnistä hulevesiviemäriissä säädettäisiin erikseen ehdotettavassa 3 a luvussa.

Toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen käsitteen käyttäminen pykälässä olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon, että myös 9 §:n mukainen vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus on sidottu yhdyskuntakehitykseen. Yhdyskuntakehityksellä tarkoitettaisiin nykyisen pykälän mukaista asutuksen ja vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan kehitystä, mikä kävisi ilmi ehdotetusta 2 §:n 1 momentin muutoksesta.

Pykälän muuttamisen tarkoituksena olisi edistää toiminta-alueiden ennakoivaa määrittelyä ja alueidenkäytön suunnitelmallisuutta. Tässä tarkoituksessa toiminta-alueiden kattavuus sidottaisiin paitsi toteutuneeseen myös suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Suunnitellun yhdyskuntakehityksen arvioinnissa otettaisiin huomioon alueidenkäytön suunnitelmat sekä niiden ennakoitu toteutuminen. Kunnan tulisi omaksua ennakoiva näkökulma jo 5 §:ssä tarkoitettuun vesihuollon kehittämissuunnitteluun ja tehdä toiminta-aluepäätökset kehittämissuunnitelman pohjalta.

Toiminta-alueiden ennakoiva määrittäminen ei vaikuttaisi oikeudellisesti sitovalla tavalla vesihuoltoverkostojen rakentamisen aikatauluun, vaan tämä määräytyisi edelleen 9 §:ssä tarkoitettujen vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuden perusteella.

8 §. *Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen.* Pykälän 1 momentissa käytetty termi *valvontaviranomainen* muutettaisiin monikkoon, koska valvontaviranomaisia on useita.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin *viemäriverkostojen* sijaan *jätevesiviemäriverkostoon* hulevesisääntelyn muuttamisen takia. Toiminta-alueella ei enää hyväksyttäisi huleveden viemäröintiä varten. Jätevesiviemäriin hulevesiä voisi johtaa vain, jos kunta on antanut siihen maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:ssä tarkoitettua suostumusta. Tällöin kysymys olisi jäteveden viemäröinnistä. Lain 17a §:ssä säädettäisiin erikseen kunnan oikeudesta päättää, että vesihuoltolaitos huolehtii kunnan määrittelemällä alueella hule-

veden viemäröinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettu tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin sidottaisiin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin. Tämä selventäisi aikataulun määrittelyä, korostaisi aikataulun yhteyttä 9 §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuteen ja ohjaisi kiinnittämään huomiota vesihuollon palveluiden tarpeeseen toiminta-alueen eri osissa. Verkostojen rakentamisen aikataulun riittävä ennakointi hyödyttäisi erityisesti kiinteistönomistajia ja -haltijoita, jotka voisivat sen perusteella ennakoida kiinteistön vesihuoltolaitoksen verkostoon liittäminen ajankohtaa. Jos yhdyskuntakehitys olisi ennakoitua hitaampaa, ei tavoitteellinen aikataulu edelleenkaan sitoisi vesihuoltolaitosta.

Uudessa 4 momentissa asetettaisiin velvollisuus esittää toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla. Kartalla esittämisen perusteella toiminta-alueiden rajoista saataisiin yksiselitteinen käsitys. Taajamien esittäminen kartalla olisi yhteydessä 10 §:n mukaiseen liittämismuutokseen ehdotettuihin muutoksiin samoin kuin siihen, että yhdyskuntajätevesistä annetun asetuksen (888/2006) mukaan taajamat on sisällytettävä toiminta-alueen jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin.

8 a §. *Vesihuollon turvaaminen toiminta-alueella supistettaessa.* Pykälässä tarkennettaisiin toiminta-alueen supistamisen edellytyksiä tilanteessa, jossa supistettavalla toiminta-alueella sijaitsee vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä. Päätös supistamisesta tehtäisiin 8 §:n 1 momentin mukaisesti toiminta-alueen muuttamispäätöksenä. Vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjen kiinteistöjen vesihuollon turvaaminen olisi edellytyksenä sille, että päätös toiminta-alueen supistamisesta voitaisiin tehdä.

Kunnan tulisi ennen toiminta-alueen supistamisesta päättämistä arvioida, onko sillä edelleen 6 §:n 2 momentin perusteella velvollisuus järjestää alueelle vesihuoltolaitoksen palvelujen sijaan muu tarpeellinen vesihuollon palvelu. Vesihuollosta tehdyn sopimuksen irtisanomisesta toiminta-alueen su-

pistamisen jälkeen ja kiinteistön vesihuollon turvaamisesta säädettäisiin tarkemmin 24 §:n 5 momentissa.

Kiinteistön vesihuolto voitaisiin turvata su-pistamisen jälkeen kiinteistökohtaisin tai useamman kiinteistön yhteisin järjestelyin. Kiinteistön omistajan tai haltijan ja vesihuoltolaitoksen kesken olisi myös mahdollista sopia laitoksen palvelujen toimittamisesta, vaikka kiinteistö jäisikin toiminta-alueen ulkopuolelle asutuksen kokonaisuuden vähe-tessä. Vesihuollon turvaamisen vähimmäis-vaatimuksina olisivat, että kiinteistöllä käy-tettävissä oleva talousvesi täyttäisi terveydensuojelulainsäädännön mukaiset laatuvaatimukset ja että jätevesihuolto kyettäisiin jär-jestämään talousjätevesien käsittelystä vie-märiverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetussa asetuksessa tarkoitetulla tavalla.

10 §. Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon. Pykälä jaettaisiin nykyisen kahden momentin sijaan kolmeen momenttiin. Pykälässä viitattaisiin hulevesisään-telyn uudistamisen takia *viemärin* sijaan *jätevesiviemäriin*. Kiinteistön hulevesien joh-tamisesta mukaan lukien niiden johtaminen vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin säadet-täisiin maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:ssä. Jos hulevesiä johdettaisiin poikkeuk-sellisesti jätevesiviemäriin, sovellettaisiin kuitenkin vesihuoltolain säännöksiä jätevesi-en johtamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos momentissa tarkoitetut edellytykset täytyisi-vät. Säännöksellä estettäisiin sellaisten tilan-teiden syntyminen, joissa asianmukaisin kiin-teistökohtaisin laitteistoin ennen vesihuolto-laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä va-rustettu kiinteistö veloitettaisiin liittämään vesihuoltolaitoksen verkostoon. Ehdotettavan siirtymäsäännöksen perusteella liittämivel-vollisuus määräytyisi kuitenkin nykyisen lain perusteella hyväksytyillä toiminta-alueille nykyisen 10 §:n mukaisesti vuoden 2018 loppuun asti.

Taajamalla tarkoitettaisiin tilastollista taa-jamaa. Tilastollinen taajama määritellään ra-kennustihentymäksi, jossa on vähintään 200 asukasta. Rajaus perustuu 250 x 250 metrin ruudukkoon, ja siinä otetaan huomioon asu-

kasluvun lisäksi rakennusten lukumäärä, ker-rosala ja keskittyneisyys. Tilastollisen taa-ja-man määritelmä on lähellä yleistä pohjois-maista taajamarajausta, jonka mukaisesti taa-jamassa on vähintään 200 asukasta ja raken-nusten välinen etäisyys alle 200 metriä.

Taajamissa asui vuoden 2011 lopussa 84,4 prosenttia Suomen asukkaista, kun samanai-kaisesti arviolta 85 prosenttia oli vesihuolto-laitosten viemärien ja reilu 90 prosenttia ve-sihuoltolaitosten vesijohtojen piirissä. Siten taajamien kattavuus on prosentuaalisesti lä-hellä viemäriverkostojen kattavuutta, mutta taajamien ja viemäroinnin rajat eivät monin paikoin kuitenkaan ole yhteneviä. Vesijohto-verkostoja on ulotettu suhteellisen paljon taa-jamien ulkopuolelle. Liittämivelvollisuuden ehdotettavien poikkeusten piirissä olisi joka tapauksessa rajallinen määrä kiinteistöjä. Poikkeuksia ei ehdoteta ulotettavan taaja-miin, koska niissä kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkostoihin on yleensä perustel-tua paitsi asutuksen määrän takia myös ter-veyden- ja ympäristönsuojelullisista syistä ja liittämisen kustannukset ovat yleensä pie-nempiä kuin taajaman ulkopuolella.

Joissain tapauksissa taajaman ulkopuolinen alue voi muuttua taajamaksi, jolloin poikke-ukset liittämivelvollisuudesta eivät enää so-veltuisi tällaisella alueella sijaitseviin kiin-teistöihin. Tällöin kiinteistön omistajat ja -haltijat voisivat tarvittaessa hakea poikkeusta liittämivelvollisuudesta. Ehdotetun 11 §:n mukaisesti vapautus voitaisiin myöntää myös määräaikaisena ja asian harkinnassa otettaisiin huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteis-ton rakentamisesta aiheutuneet kustannukset.

Edellytyksenä liittämivelvollisuudesta poikkeamiselle taajaman ulkopuolella olisi 1 momentin mukaan, että kiinteistön vesihuol-to olisi järjestetty asianmukaisesti ennen ve-sihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksy-mistä. Vesihuoltolaitteisto tulisi olla raken-nettu ennen toiminta-aluepäätöksen tekemis-tä ja sen tulisi täyttää terveyden- ja ympäris-tönsuojelulainsäädännössä asetetut vaatimuk-set. Toiminta-aluepäätöksen tekemisen jäl-keen rakennettavat sekä sellaiset kiinteistöt, joiden vesihuolto ei ennen toiminta-aluepäätöksen tekemistä olisi asianmukainen, eivät olisi poikkeuksen piirissä. Poikkeami-

nen voisi ulottua sekä vesijohtoon että viemäriin liittymiseen tai vain toiseen näistä.

Taajaman ulkopuolella sijaitsevia vapaa-ajantoimintaan tarkoitettuja kiinteistöjä ei tarvitsisi 2 momentin perusteella liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, jos kiinteistöllä ei olisi vesikäymälää ja jos sen jätevesien käsittelyssä noudatettaisiin ympäristönsuojelulain 3 a luvun säännöksiä. Tämä poikkeus olisi riippumaton siitä, milloin kiinteistö tai sen jätevesien käsittelyjärjestelmä olisi rakennettu. Tällaisen kiinteistön liittämiseksi viemäriin ei taajaman ulkopuolella olisi erityisiä terveyden- tai ympäristönsuojelullisia perusteita. Kiinteistön tulisi olla vapaa-ajantoimintaan tarkoitettu, joten jos esimerkiksi loma-asunto muutettaisiin vakituiseksi asunnoksi, ei momentissa tarkoitettu poikkeus tulisi enää kysymykseen. Kiinteistöllä olevan vesikäymälän käyttämättä jättäminen ei olisi peruste liittämismahdollisuudesta poikkeamiselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisen 1 momentin tapaan liittämismahdollisuudesta poikkeamisesta tilanteessa, jossa kiinteistön hulevedet ja perustusten kuivatusvedet johdettaisiin jätevesiviemäriin. Momentissa käytettäisiin jätevesiviemäriin käsitettä, kun nykyisessä laissa viitataan erillisen verkoston puuttumiseen huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi. Viemärit, joissa johdetaan sekä jätevesiä että hulevesiä, olisivat vastedes jätevesiviemäreitä. Muutos ei vaikuttaisi nykyisen lain sisältöön.

Jätevesiviemäriin liittämistä kieltäytymisen perusteena voisivat 3 momentin perusteella olla myös hulevesien ja perustusten kuivatusvesien viemäriin johtamisesta aiheutuvat vaikeudet. Tällaisessa tilanteessa kiinteistö voitaisiin kuitenkin liittää jätevesiviemäriin jäteveden viemärointiä varten.

11 §. Liittämismahdollisuudesta vapauttaminen. Pykälään tehtäisiin useita muutoksia, mutta liittämismahdollisuudesta vapauttamisen keskeiset periaatteet säilyisivät pitkälti nykyisenlaisina.

Pykälän 1 momentissa korostettaisiin mahdollisuutta myöntää vapautus joko toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena. Nykyisin vapautuspäätöksen voimassaolosta ei ole erikseen säädetty, mutta monissa kunnissa on myönnetty vapautuksia määräaikaisina.

Määräaikaisen vapautuksen edellytykset saattaisivat täytyä, jos esimerkiksi kiinteistökohtainen vesihuoltolaitteisto, jota ei voisi myydä eteenpäin ilman merkittäviä tappioita, olisi ollut vain vähän aikaa käytössä. Vapautus voitaisiin myöntää sellaiseksi määräajaksi, että kiinteistökohtaiseen laitteistoon tehtyjä investointeja voitaisiin hyödyntää kohtuullisen ajan. Toistaiseksi voimassa oleva vapautus olisi voimassa niin kauan kuin vapautuksen perusteena olleet olosuhteet eivät muuttuisi olennaisesti.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin vaatimus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kuulemisesta ennen vapautuksen myöntämistä. Tarkoituksena olisi vähentää keskustusten työmäärää siten, että ne voisivat keskittyä entistä paremmin vesihuollon valvontatehtäviensä hoitamiseen. Käytännössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ei ole ollut mahdollista perehtyä riittävän yksityiskohtaisesti vapautushakemukseen liittyviin olosuhteisiin. Kuulemisen on koettu lähinnä lisäävän hallinnon työtä ilman, että kuulemisella olisi todellista vaikutusta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kantaan.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin vaatimus ottaa huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset, kun arvioidaan verkostoon liittämisen kohtuullisuutta kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Tällaisessa tilanteessa voitaisiin kiinnittää huomiota myös siihen, voidaanko laitteisto myydä eteenpäin ilman merkittäviä tappioita.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin myös liittämismahdollisuudesta vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoamis- ja käsittelyvaatimuksia viittaamalla kiinteistön jätevesien kokoamisen ja käsittelyn järjestämiseen ympäristönsuojelulain 3 a luvussa asetettujen vaatimusten mukaisesti. Harkinnassa voitaisiin ottaa huomioon myös ympäristönsuojelulain 3 a luvun mukaiset poikkeamismahdollisuudet talousjätevesien käsittelyvaatimuksista. Talousvesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen ympäristönsuojelulain nojalla ei kuitenkaan yksistään tarkoittaisi, että vapautus jätevesiviemäriin liittämistä myönnettäisiin, vaan tämä edellyttäisi kaikkien vapauttamisen edellytysten täyttymistä.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin c-kohta huleveden ja perustusten kuivatusveden pois-

johtamista varten tarkoitettuun viemäriin liittämistä vapauttamisesta. Kiinteistön liittämistä kunnan hulevesijärjestelmään ja siitä vapauttamisesta säädetäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa. Ehdotetun 17a §:n mukaisesti vesihuoltolaitos voisi huolehtia huleveden viemäroinnistä osana kunnan hulevesijärjestelmää.

12 §. Liittämiskohdat. Pykälään lisättäisiin tarkentava säännös, jonka perusteella liittämiskohtien sijainnista ei saisi aiheutua liittyjälle kohtuuttomia kustannuksia. Kohtuuttomien kustannusten välttäminen sisältyy jo nykyiseen pykälään.

Muutoksen avulla varmistettaisiin, että kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamistai kunnossapitokustannukset eivät muodostuisi yksittäistapauksessa kohtuuttomiksi. Kustannuksina otettaisiin huomioon lähinnä kiinteistön rajan ulkopuolelle sijoitettavan laitteiston rakentamiskustannukset. Kohtuuttomia kustannuksia voisi aiheutua esimerkiksi siitä, että kiinteistön laitteiston rakentaminen edellyttäisi kiinteistön rajan ulkopuolella selvästi tavanomaista laajamittaisempaa kaivutyötä tai louhintaa tai päällystettyjen pintojen avaamista.

Kustannusten pysyminen kohtuullisina voitaisiin varmistaa myös muutoin kuin liittämiskohtien sijoittamisella. Laitokset voisivat nykyiseen tapaan yksittäistapauksissa kohtuullistaa kiinteistön rajan ulkopuolelle sijoitettavien kiinteistön vesihuoltolaitteistojen rakentamis- ja saneerauspalvelujen hinnoittelua.

Kohtuuttomuutta arvioitaessa kustannuksia verrattaisiin muiden samalla toiminta-alueen osalla sijaitsevien ja olosuhteiltaan samankaltaisten kiinteistöjen laitteistojen rakentamis- ja saneeraus-kustannuksiin. Esimerkiksi saman kadun varrella tai naapurustossa sijaitsevien kiinteistöjen liittämistäisyksissä tai -kustannuksissa ei tulisi olla suuria eroja. Kustannukset, joihin liittämiskohdan sijoittamisella ei voida vaikuttaa kuten kiinteistön sisäisistä korkeuseroista tai etäisyyksistä aiheutuvat kustannukset, eivät kuuluisi säännöksen soveltamisalan piiriin. Säännöksen nojalla ei voitaisi vaatia, että liittämistäisyydet tai liittämisen kustannukset olisivat yhtä suuret samalla toiminta-alueen osalla tai

laitoksen verkostoihin eri aikaan liittyvien kiinteistöjen kesken.

15 §. Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudet. Pykälän otsikkoon lisättäisiin ehdotettavien muutosten takia maininta vesihuoltolaitoksen selvilläolovelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin nykyisten tarkkailuvelvoitteiden lisäksi vesihuoltolaitteiston kunnan ja viemäriverkoston vuotovesien määrän tarkkailusta sekä laitoksen velvollisuuksista olla selvillä raakaveden määrään ja laatuun kohdistuvista riskeistä ja laitteistonsa kunnosta. Selvilläolovelvollisuus tarkoittaisi, että vesihuoltolaitoksen tulisi olla tietoinen toimintansa ja sen vaikutusten kannalta keskeisistä tekijöistä. Laitoksen tarkkailuvelvoitteet mitoitettaisiin selvilläolovelvoitteiden pohjalta. Vesihuoltolaitoksen laitteistolla tarkoitettaisiin kaikkia laitoksen toiminnan kannalta tarpeellisia laitteita kuten vedenottamoita, vedenkäsittelylaitoksia, jakeluverkostoa siihen liittyvine säiliöineen ja laitteineen, pumppaamoja, puhdistamoita sekä viemäriverkostoa siihen liittyvine kaivoineen ja laitteineen. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää laitoksen verkostoihin.

Muutoksilla edistettäisiin vesihuollon riskien ennakoimista ja huomioon ottamista laitoksen toiminnassa ja sen suunnittelussa sekä vesihuoltolaitoksen laitteiston pitämistä asianmukaisessa kunnossa. Esimerkiksi käyttämänsä raakaveden riskitekijöitä laitoksen tulisi kartoittaa siinä määrin kuin riskien toteutumisella voisi olla vaikutusta laitoksen toimittaman veden laatuun tai määrään. Muutokset pohjautuisivat 1 §:n mukaiseen vesihuollon turvaamistavoitteeseen, ja niillä olisi kiinteä yhteys 15 a §:n mukaiseen erityistilanteisiin varautumiseen.

Vesihuollon koko tuotantoketjun kattamiseksi pykälän 2 momentissa 1 momentin sääntely ulotettaisiin soveltuvilta osin vesihuoltolaitokselle vettä toimittavien tahojen ohella laitoksen jätevesiä käsitteleviin.

15 a §. Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen erityistilanteissa. Pykälässä säädetäisiin vesihuoltolaitoksen vedenhankinta- ja viemärintalpalvelujen turvaamisesta erityistilanteissa. Erityistilanteella tarkoitettaisiin kaikkia vesihuollon palvelutuotantoa vaikeuttavia tai vaarantavia häiriötilanteita lukuun

ottamatta tavanomaisia toimintahäiriöitä. Tällaisia häiriötilanteita olisivat esimerkiksi vaikutuksiltaan merkittävät laiterikot, muut vakavat vesihuollon laitteistojen, järjestelmien tai palvelujen häiriöt, teknisten järjestelmien häiriöt sekä vedenhankintaan ja energia- ja tietojärjestelmiin kohdistuvat häiriötilanteet. Häiriöitä voisivat aiheuttaa muun muassa luonnononnettomuudet, äärimmäiset sääolosuhteet, paikalliset tai valtakunnalliset onnettomuudet, ilki-valta ja rikokset. Erityistilanteella tarkoitettaisiin sekä normaaliolojen että poikkeusolojen häiriötilanteita.

Vesihuoltolaitoksen tulisi 1 momentin nojalla turvata verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelut erityistilanteissa yhteistyössä eri tahojen kanssa. Turvaamisvelvoite pohjautuisi 9 §:n mukaiseen laitoksen velvollisuuteen huolehtia vesihuollosta toiminta-alueellaan. Laitoksen vastuu ulottuisi kuitenkin sen verkostojen piirissä olevalle alueelle, joka ei välttämättä ole täysin yhtenevä laitoksen toiminta-alueiden kanssa. Vastuu kattaisi ensisijaisesti tavanomaisista vesihuoltopalveluista huolehtimisen. Jos erityistilanne aiheuttaa katkon laitoksen palveluihin, tulisi laitoksen tarpeen mukaan järjestää korvaavia palveluja.

Vesihuoltolaitoksen 1 momentin mukainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa edistäisi laitoksen ja näiden toimijoiden erityistilanteitoiminnan ja erityistilanteisiin varautumisen yhteensovittamista. Yhteistyö asiakkaiden kanssa painottuisi toimintaan erityistilanteiden aikana, kun taas muiden momentissa mainittujen tahojen kanssa laitoksen tulisi suunnitella myös erityistilanteisiin varautumista. Yhteistyövelvoitteet ulottuisivat siten myös 2 momentin mukaisen suunnitelman laatimiseen erityistilanteisiin varautumisesta (varautumissuunnitelma). Yhteistyö edistäisi toimivan ja asianmukaisesti mitoitettun suunnitelman laatimista sekä sen yhteensovittamista viranomaisten muiden suunnitelmien kanssa.

Yhteistyö muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten kanssa mahdollistaisi koko toimintaketjun kattavan erityistilanteiden hallinnan ja varautumissuunnittelun. Varautumissuunnitelma voitaisiin laatia esimerkiksi useita laitoksia käsittävän toiminnallisen kokonaisuuden kattavana. Kun-

nan ja pelastusviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön kumppaneina tulisi erityisesti olla kunnan terveydensuojeluviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomainen sekä pelastuslain 26 §:ssä tarkoitettu alueen pelastustoimen pelastusviranomainen. Viranomaisten rooli vesihuoltopalvelujen turvaamisessa rajoittuisi laitoksen varautumisen ja erityistilanteitoiminnan ohjaukseen ja tukemiseen niiden toimialojen mukaisesti.

Sopimuskumppaneilla tarkoitettaisiin 1 momentissa esimerkiksi vesihuoltolaitokselle vettä toimittavia ja niiden jätevesiä käsitteleviä laitoksia, energialaitoksia sekä vesihuoltolain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä vesihuoltolaitoksen asiakkaita kuten teollisuuslaitoksia. Vesihuoltolaitoksen tulisi varmistaa, että se saa palvelut mahdollisimman häiriöttömästi ja tiedot häiriötilanteista tai niiden uhkista sekä mahdollisista vaikutuksista nopeasti sopimuskumppaneilta. Laitoksen tulisi vastaavasti huolehtia siitä, että se toimittaa omat vesihuoltopalvelunsa sopimuskumppaneille mahdollisimman häiriöttömästi ja tiedottaa niitä välittömästi erilaisista häiriötilanteista tai niiden uhkista. Tässä tarkoituksessa laitoksen tulisi kiinnittää huomiota etenkin sellaisiin erityisasiakkaisiin kuten elintarvikeyrityksiin, joille keskeytyksittömien ja laadukkaiden vesihuoltopalvelujen saanti on erityisen tärkeää. Olennainen osa yhteistyötä sopimuskumppanien kanssa olisi varautumistoimenpiteiden sekä kriisiviestinnän yhteensovittaminen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelman laatimisesta ja pitämisestä ajan tasalla. Suunnitelma olisi päivitettävä aina, kun laitoksella tapahtuu siihen vaikuttavia muutoksia, ja se tulisi tarkistaa jokaisen erityistilanteen jälkeen. Suunnitelman ajan tasalla pitäminen edistäisi paitsi erityistilanteista aiheutuvien haittojen ennaltaehkäisyä myös suunnitelman tehokasta hyödyntämistä erityistilanteiden aikana.

Pykälän 2 momentin mukaan vesihuoltolaitoksen olisi ryhdyttävä varautumissuunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta toiminta jatkuisi mahdollisimman häiriöttömästi erityistilanteissa. Näillä toimenpiteillä tarkoitettaisiin varautumissuunnitelmassa suunniteltuja ehkäiseviä toimenpiteitä

ja esimerkiksi erityistilannetoiminnan harjoittelemista. Suunnitelman pohjalta toimenpiteet voitaisiin kohdentaa ja mitoittaa laitoksen erityispiirteet ja koko huomioon ottaen.

Laitos laatisi suunnitelman toimintaansa liittyvien riskien arvioinnin perusteella. Suunnitelmasta tulisi käydä ilmi ainakin toimintaan liittyvät riskit, toimenpiteet haittojen ehkäisemiseksi ennalta sekä erityistilanteissa toteutettavat toimenpiteet. Laitoksen tulisi toimittaa varautumissuunnitelma valvonta- ja pelastusviranomaisille sekä ryhtyä sen perusteella tarvittaviin varautumistoimenpiteisiin. Suunnitelma olisi keskeinen apukeino laitoksen palvelujen turvaamiseksi erityistilanteissa.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen riskien arvioinnissa vesihuoltolaitoksen olisi ensiksi tunnistettava vaarat ja uhat toiminnalleen. Toiseksi tulisi arvioida, kuinka todennäköistä on, että vaarat ja uhat johtaisivat haitallisiin seurauksiin, ja kuinka suuria haittoja niistä voisi aiheutua ihmisten hyvinvoinnille, taloudelle ja ympäristölle. Varsinainen riski muodostuisi vaaran tai uhan toteutumisen todennäköisyyden ja siitä aiheutuvien vahingollisten seurausten tulona. Riskinarviossa voitaisiin ottaa huomioon vesihuoltolaitoksen erityispiirteet ja mitoittaa arvio laitoksen koon mukaan. Pienillä laitoksilla riskinarvioon saattaisi riittää esimerkiksi tarkistuslistatyypinen haavoittuvuusarvio.

Varautumissuunnitelmaan olisi 2 momentin 2 ja 3 kohdan perusteella sisällytettävä suunnitelma riskienhallinnasta. Kohtien mukaiset haittoja ja vahinkoja ennaltaehkäisevät sekä erityistilanteissa toteutettavat toimenpiteet kohdistettaisiin vakavimpien riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi. Varautumissuunnitelmassa tulisi esittää haittoja ennalta ehkäisevinä toimenpiteinä riskien toteutumista ehkäisevät ja niiden vaikutuksia minimoivat toimenpiteet. Ehkäisevillä toimenpiteillä tarkoitettaisiin esimerkiksi käytäntöjen muuttamista, rakenteiden parantamista ja laitoksen varallaolojärjestelmien luomista. Erityistilanteissa toteutettavat toimenpiteet koostuisivat haittoja ja vahinkoja ehkäisevästä toiminnasta kuten tiedottamisesta ja varaveden jakelun järjestämisestä. Esimerkiksi kriisiviestinnän suunnittelu ja sen harjoittelu

olisi keskeinen varautumissuunnittelun osa-alue.

Vesihuoltolaitoksen olisi 2 momentin mukaan toimitettava varautumissuunnitelma valvonta- ja pelastusviranomaisille. Nämä voisivat hyödyntää varautumissuunnitelmaa osana 15b §:ssä tarkoitettua kunnan erityistilannesuunnitelmaa, terveydensuojelulain (763/1994) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua terveydensuojeluviranomaisten erityistilannesuunnitelmaa sekä valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettua kunnan valmiussuunnitelmaa.

Pykälän 3 momentissa varautumisveloitteet ulotettaisiin soveltuvilta osin vesihuoltolaitokselle vettä toimittaviin ja sen jätevesiä käsitteleviin tahoihin. Nämä olisivat myös 1 momentissa tarkoitettuja sopimuskumppaneita. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen asianmukaisuus riippumatta siitä, miten vesihuollon toimintaketju on organisoitu.

15 b §. *Kunnan varautuminen erityistilanteisiin.* Kunnan tulisi pykälän 1 momentin mukaan suunnitella toimenpiteet, joita tarvittaisiin vesihuollon turvaamiseksi erityistilanteissa vesihuoltolaitosten verkostojen ulkopuolella. Kunnan vastuu erityistilanteista pohjautuu 6 §:n mukaiseen kunnan velvollisuuteen huolehtia toimenpiteisiin ryhtymisestä tarpeellisen vesihuollon palvelun saatuuden turvaamiseksi.

Kunnan suunnitelma kattaisi sekä normaaliolojen että poikkeusolojen häiriötilanteet. Suunnittelussa korostuisi varautuminen erityistilanteiden aikana toteutettaviin toimenpiteisiin kuten vedenjakeluun. Suunnittelussa tulisi olla tarpeen mukaan yhteistyössä vesihuoltolaitosten, pelastusviranomaisten ja muiden kuntien kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnan varautumissuunnitelma sisällytettäisiin valmiuslaissa tarkoitettuun valmiussuunnitelmaan. Vesihuollon turvaaminen muodostaa keskeisen osan kuntien valmiussuunnittelua ja se tulisi ottaa riittävästi huomioon myös 5 §:n mukaista vesihuollon kehittämissuunnitelmaa laadittaessa.

17 a §. *Huleveden viemäroinnin järjestäminen.* Pykälässä säädettäisiin huleveden viemäroinnin järjestämisestä vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla. Sen perusteella

kunta voisi tarvittaessa hyödyntää vesihuoltolaitoksen toteuttamaa huleveden viemärointiä osana maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettavassa 3 a luvussa tarkoitettua huleveden hallinnan järjestämistä ja kunnan hulevesijärjestelmää. Vesihuoltolaitos olisi huleveden viemäroinnistä huolehtiessaan oikeussuhteessa kuntaan, jonka vastuulla olisi maankäyttö ja rakennuslain 3 a luvun mukaisesti hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella ja hulevesien hallinnasta kannettavien maksujen periminen kiinteistön omistajilta tai haltijoilta. Vesihuoltolaitoksella ei ilman kunnan erillistä päätöstä olisi velvollisuutta huolehtia huleveden viemäroinnistä.

Pykälää sovellettaisiin huleveden viemäroinnin järjestämiseen erillisissä hulevesiviemäreissä. Jos kunta antaisi erityisestä syystä maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettavan 103 j §:n nojalla suostumuksen kiinteistön hulevesien johtamiseen jätevesiviemäriin, sovellettaisiin tähän hulevesien viemärointiin vesihuoltolain säännöksiä jätevesien johtamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaisesti kunta voisi päättää laitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtisi huleveden viemäroinnistä kunnan päätöksessä määriteltävällä alueella yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Laitoksen hulevesiviemäriverkosto olisi tällöin osa ehdotettavassa maankäyttö ja rakennuslain 103 a §:ssä tarkoitettua kunnan hulevesijärjestelmää. Menettelyllisenä edellytyksenä kunnan päätökselle olisi, että kunta neuvottelisi ennen päätöksen tekemistä vesihuoltolaitoksen kanssa. Pelkkä laitoksen kuuleminen ei riittäisi, vaan kunnan ja vesihuoltolaitoksen tulisi pyrkiä sopimaan huleveden viemäroinnistä.

Vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus huleveden viemäroinnistä ulottuisi 1 momentin mukaisessa päätöksessä määritellyille alueille, joilla olisi laitoksen hulevesiviemäriverkosto tai jotka saatettaisiin verkoston piiriin. Huolehtimisvelvollisuus olisi sidottu kunnan päätökseen ja yhdyskuntakehityksen tarpeisiin samaan tapaan kuin 9 §:n mukaisessa vesihuollosta huolehtimisessa. Yhdyskuntakehityksellä viitattaisiin sellaiseen toteutuneeseen yhdyskuntakehitykseen, jonka seurauksena huleveden viemä-

röintiä tarvittaisiin. Huolehtimisvelvollisuuden sisältöä voitaisiin tarkentaa kunnan päätöksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettua kunnan päätöksen tarkemmista edellytyksistä. Sen mukaan kunnan päätöksen edellytyksenä olisi ensinnäkin, että vesihuoltolaitos kykenisi huolehtimaan huleveden viemäroinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti. Tällä estettäisiin nykyisen 8 §:n 2 momentin tapaan se, että laitokselle määrättäisiin sellaisia huleveden viemärointivoitteita, joista se ei kykenisi huolehtimaan. Toiseksi viemäroinnistä tulisi sopia kunnan ja vesihuoltolaitoksen kesken tai siitä olisi oltava olemassa maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnitelma.

Vesihuoltolaitoksella olisi mahdollisuus huolehtia huleveden viemäroinnistä taloudellisesti, jos se pystyisi kattamaan huleveden viemäroinnin kustannukset täysimääräisesti kunnalta 17c §:n mukaisesti perittävien korvauksin ja korvausten taso pysyisi kohtuullisena. Asianmukaisuusvaatimuksen perusteella huleveden viemärointi voitaisiin antaa vain sellaisen laitoksen tehtäväksi, joka jo ennestään huolehtii siitä tai jonka toimintaan huleveden viemärointi voitaisiin luontevasti sisällyttää. Esimerkiksi vedenhankintaa varten perustettua vesiosuuskuntaa ei tavallisesti voitaisi määrätä huolehtimaan huleveden viemäroinnistä.

Pääsääntönä olisi, että huleveden viemäroinnistä sopiminen kunnan ja laitoksen kesken olisi edellytyksenä huleveden viemäroinnistä päättämiseksi, kun otettaisiin huomioon myös 1 momentissa tarkoitettu neuvotteluvelvoite. Jos kunnan ja laitoksen välillä ei kuitenkaan päästäisi sopimukseen, tulisi kunnan päätöksen pohjautua paitsi laitoksen kykyyn huolehtia huleveden viemäroinnistä myös sellaiseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen asemakaavaan, hulevesisuunnitelmaan, katusuunnitelmaan tai yleisen alueen suunnitelmaan, jossa olisi osoitettu alueen hulevedet viemäroitäviksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta esittää 1 momentissa tarkoitettua päätöksessä kartalla alueet, joilla olisi vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto tai joille verkosto rakennettaisiin. Kartan avulla huleveden viemäroinnin piiriin tulevi-

en alueiden rajauksista saataisiin mahdollisimman yksiselitteinen käsitys.

Vesihuoltolaitos voisi muutettavaksi ehdotettavan 32 §:n 3 momentin nojalla hakea muutosta pykälässä tarkoitettuun kunnanpäättökseen. Valitusoikeus olisi myös valvontaviranomaisella.

17 b §. Liittämiskohdat vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin. Pykälän perusteella vesihuoltolaitos määräisi hulevesiviemäriverkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen. Kiinteistön liittamisestä laitoksen hulevesiviemäriin ei tulisi aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia liittämiskohtien sijainnin takia. Pykälän sääntely vastaisi nykyisen 12 §:n ja siihen ehdotettavien muutosten mukaista sääntelyä vesijohdon ja jätevesiviemäriin liittämiskohdista.

Pykälän avulla tarkennettaisiin maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettavaa 103 i §:ää, jossa säädettäisiin kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohdasta sekä vastuunjaosta kunnan ja kiinteistön omistajan tai haltijan kesken. Huleveden viemärointi, josta vesihuoltolaitos huolehtisi, olisi osa kunnan hulevesijärjestelmää. Tällöin laitos voisi viemäroinnin toteuttajana määrätä suoraan kiinteistön liittämiskohdasta verkostoon.

Pykälän perusteella kiinteistön hulevesilaitteiston rakentamis- tai kunnossapitokustannusten ei tulisi muodostua yksittäistapauksissa kohtuuttomiksi. Kustannuksina otettaisiin huomioon lähinnä kiinteistön rajan ulkopuolelle sijoitettavan laitteiston rakentamiskustannukset. Kohtuuttomia kustannuksia voisi aiheutua esimerkiksi siitä, että kiinteistön laitteiston rakentaminen edellyttäisi kiinteistön rajan ulkopuolella selvästi tavanomaista laajamittaisempaa louhintaa tai päällystettyjen pintojen avaamista. Kustannuksia arvioitaessa kustannusten tasoa verrattaisiin muiden samalla toiminta-alueen osalla sijaitsevien ja olosuhteiltaan samankaltaisten kiinteistöjen laitteistojen rakentamis- ja korjauskustannuksiin.

17 c §. Korvaus huleveden viemäroinnistä. Pykälässä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen oikeudesta saada kunnalta kustannuksia vastaava korvaus huleveden viemäroinnistä sil-

loin, kun laitos huolehtii siitä ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitetun kunnan päätöksen perusteella. Laitoksen myös tulisi periä korvaus kunnalta, jotta sen toteuttamaa huleveden viemärointiä ei katettaisi vesihuollon maksuilla. Laitos perisi korvaukset samoin perustein niin yksityisten kuin kunnan omistamien kiinteistöjen huleveden viemäroinnistä.

Vesihuoltolaitoksella ei olisi ehdotuksen mukaisesti mahdollisuutta periä suoraan kiinteistön omistajilta tai haltijoilta maksuja huleveden viemäroinnistä. Kunta perisi ehdotettavan maankäyttö- ja rakennuslain 103 k §:n mukaan hulevesimaksut, jotka olisivat julkisoikeudellisia. Vesihuoltolaitos perisi kunnalta korvauksen siitä, että laitos huolehtii huleveden viemäroinnistä osana maankäyttö- ja rakennuslain 103 a §:ssä tarkoitettua yhdyskunnan hulevesijärjestelmää. Käytännössä kunta voisi maankäyttö- ja rakennuslain 103c §:n perusteella kuitenkin antaa hulevesimaksujen perimisen vesihuoltolaitoksen tehtäväksi hulevesien hallintaan liittyvänä tehtävänä.

Kiinteistöillä viitattaisiin pykälässä paitsi asuinkiinteistöihin myös yleisiin alueisiin. Vesihuoltolaitos perisi siten kunnalta korvauksen kunnan yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä. Yleisiä alueita ovat esimerkiksi kadut, puistot ja torit.

Kustannuksia vastaavalla korvauksella tarkoitettaisiin korvausta, johon sisällytettäisiin huleveden viemäroinnin uus- ja korjausinvestoinnit, ylläpitokulut sekä muut kustannukset. Maksujen ei tulisi tuottaa laitokselle voittoa. Jos ylijäämää syntyisi, tulisi se ottaa seuraavan vuoden korvausten mitoituksessa huomioon.

18 §. Maksujen yleiset perusteet. Pykälän 1 momenttia tarkennettaisiin siten, että vesihuollon maksuilla katettavilla investoinneilla tarkoitettaisiin sekä uus- että korjausinvestointeja. Tarkennuksella kiinnitettäisiin huomion kiinnittämistä erityisesti vesihuoltolaitteiston korjauskustannuksiin, kun vesihuollon maksuja määritetään.

Uusinvestoinneilla tarkoitettaisiin esimerkiksi investointeja vesihuoltolaitoksen verkostojen rakentamiseen tai laajentamiseen tai laitehankintoihin. Korjausinvestointeja olisivat kaikki vesihuoltolaitoksen kunnossapitoon kohdistuvat investoinnit kuten esimer-

kiksi verkoston peruskorjausinvestoinnit. Investointeihin ei luettaisi vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisia ylläpitokustannuksia, jotka sisältyvät 1 momentissa tarkoitettuihin vesihuoltolaitoksen kustannuksiin.

20 §. *Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa.* Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin kattavasti vesihuollon eriyttämisestä kirjanpidossa, kun nykyisin kirjanpidon eriyttämisvaatimus on ulotettu vain kunnallisiin vesihuoltolaitoksiin. Pykälän avulla edistettäisiin vesihuoltolaitoksen toiminnan läpinäkyvyyttä laitoksen toimintamuodosta riippumatta. Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin kirjanpidon eriyttämisen avulla olisi mahdollista arvioida, missä määrin vesihuollosta perittävät maksut ja huleveden viemäröinnistä perittävät korvaukset kattavat palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pitkällä aikavälillä ja ovatko ne kohtuulliset.

Pykälän mukainen sääntely vaikuttaisi kirjanpitoon ennen kaikkea sellaisissa vesihuoltolaitoksissa, jotka toimivat muutakin toimintaa harjoittavien niin sanottujen monialayritysten osana. Muilla vesihuoltolaitoksilla tilinpäätös sisältää jo itsessään vain vesihuollon ja mahdollisesti huleveden viemäröinnin tiedot.

Eriyttämisellä tarkoitettaisiin 1 momentin mukaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman laatimista vesihuollolle ja niiden liitetietojen esittämistä. Pykälän 2 momentissa eriyttämisveloitteet ulotettaisiin huleveden viemäröintiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos huolehtii viemäröinnistä ehdotetun 17a §:n mukaisen kunnan päätöksen perusteella. Huleveden viemäröinti saattaa vaikuttaa merkittävästi vesihuoltolaitoksen talouteen, minkä vuoksi myös sen tulisi olla mahdollisimman läpinäkyvää.

Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin eriyttäminen ei edellyttäisi erillisten kirjanpitoyksiköitten muodostamista. Taseen ja tuloslaskelman tulisi kuitenkin 1 momentin mukaan olla kirjanpidosta johdettavissa ja niiden laatimisessa olisi noudatettava soveltuvalta osin kirjanpitolain säännöksiä. Tällä varmistettaisiin, että vesihuoltolaitosten laskelmien arvostus- ja jaksotusperusteet pohjautuisivat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja että kunnallisten laitosten tuloslaskelmasta ja

taseesta tulisi vertailukelpoinen osakeyhtiön tilinpäätöksen kanssa.

Liitteenä olevilla tiedoilla viitattaisiin 1 momentissa muun muassa sellaisiin tietoihin, jotka käsittelevät sisäisesti eriytettyjen toimintojen yhteisten kustannusten jakoa, palvelujen veloituserusteita ja käytettyjä lainakorkoja. Kun tuloslaskelmia ja taseita esitetäisiin ensimmäistä kertaa esimerkiksi toimintamuotoa muutettaessa tai eriytettäessä vesihuolto muista toiminnoista, tulisi laskelmien lisätietoina olla selostus niistä periaatteista, joiden mukaan aloittavat taseet olisi muodostettu.

Pykälän 3 momentin mukaisesti eriyttämisveloite koskisi soveltuvalta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee laitoksen jätevesiä tai hulevesiä. Vesihuollon toimintaketjuissa vesihuoltolaitoksille vettä toimittavilla niin sanotuilla tukulaitosten ja laitosten jätevesiä käsittelevillä jätevedenpuhdistamoilla voi laitoksesta riippuen olla olennainen merkitys, ja näiden palveluiden hinnoittelu heijastuu vesihuollon maksuihin.

20 a §. *Vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen.* Pykälän mukaan kunnan tai muun julkisyhteisön olisi muodostettava omistamastaan vesihuoltolaitoksesta yhtiö, jos laitos toimisi kilpailutilanteessa markkinoilla. Muut julkisyhteisöt kuin kunnat eivät omista Suomessa vesihuoltolaitoksia. Pääosa suuremmista vesihuoltolaitoksista on kunnan teknisen toimen osana tai liikelaitoksena toimivia laitoksia, joskin viime vuosina laitoksia on myös yhtiöitetty kunnan tai kuntien yhteisesti omistamiksi osakeyhtiöiksi.

Pykälän avulla varmistettaisiin, että kunnalliset vesihuoltolaitokset eivät saisi alemman verotuksen ja konkurssisuojan muodossa Euroopan unioninkilpailuoikeuden vastaisia etuja toimiessaan markkinoilla. Uudistus liittyy prosessiin, jossa Euroopan komission kilpailupääosasto pyysi Suomea kesällä 2009 kommentoimaan väitteitä, joiden mukaan Helsingin kaupungin Palmia-liikelaitos saa yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea veroetujen ja konkurssisuojan muodossa.

Kunnallinen laitos voisi edelleen hoitaa vesihuoltoa luonnollisena monopolina kunnalle hyväksymällä toiminta-alueella ja omien verkostojensa alueella. Laitos olisi yhtiöitet-

tävä, jos se tarjoaisi esimerkiksi vesihuollosta huolehtimiseen liittyviä palveluja toisen vesihuoltolaitoksen verkostojen alueella. Toiminnan yhtiöittäminen saattaisi olla tarpeen myös silloin, jos kunnallinen laitos merkittävässä määrin toimittaisi vettä toiselle vesihuoltolaitokselle tai teollisuusyritykselle tai vastaanottaisi niiden jätevesiä. Kunta voisi edelleen omistaa yhtiöitettävän laitoksen.

20 b §. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus. Pykälässä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen laatimisesta. Toimintakertomuksen avulla lisättäisiin vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä ja annettaisiin vertailukelpoinen kuva vesihuollon hintatasosta, tehokkuudesta, laadusta ja kannattavuudesta erityisesti vesihuoltolaitosten asiakkaille.

Pykälän 1 momentin mukaan vesihuoltolaitos laatisi toimintakertomuksen soveltuvilta osin kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Siinä esitettäisiin asiakkaiden kannalta ymmärrettävässä muodossa ehdotetussa 20 §:ssä tarkoitettut tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvusta. Vesihuoltolaitosten tunnuslukujen tulisi olla yhtenäisin perustein tuotettuja, ja niiden tuottamisessa hyödynnettäisiin ehdotettavassa 20e §:ssä tarkoitettua vesihuollon tietojärjestelmää.

Toimintakertomuksessa tulisi 2 momentin mukaan esittää tiedot myös huleveden viemäröinnistä, josta vesihuoltolaitos huolehtisi ehdotetussa 17a §:ssä tarkoitettun kunnan päätöksen mukaisesti. Huleveden viemäröinnistä esitettäisiin tiedot kustannuksista ja kunnalta peritetyistä korvauksista. Laitoksen tulisi erityisesti tuoda esille, miten huleveden viemäröinnistä koituneet kustannukset kateetaan. Huleveden viemäröinnistä toimintakertomuksessa esitettävät tiedot voisivat olla astetta yleisempiä kuin vesihuollosta esitettävät tiedot.

Toimintakertomuksen sisällöstä säädettäisiin 3 momentin mukaisesti tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

20 c §. Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen. Pykälän mukaan tilintarkastajien tulisi tarkastaa vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstiedot ja laitoksen toimintakertomus osana kunnan tai

laitoksen lakisäätteistä tilintarkastusta. Säännös tarkoittaisi nykyisen tilintarkastuksen ulottamista eriytettyyn vesihuoltotoimintaan, ei uusien tilintarkastuselinten tai -menettelyjen perustamista. Tilintarkastajat ovat perillä kunnan tai yrityksen asioista, joten myös vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tarkastaminen soveltuisi heidän tehtäväkseen. Vaatimus tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastamisesta ohjaisi kuntia ja yrityksiä eriyttämään vesihuolto muista toiminnoista asianmukaisesti.

20 d §. Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen. Pykälän 1 momentin perusteella vesihuoltolaitoksen tulisi julkistaa ehdotetun 20 §:n mukaiset tilinpäätöstiedot ja 20b §:ssä tarkoitettu toimintakertomus sekä vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

Pykälässä tarkoitettujen tietojen julkistamisen pohjalta olisi mahdollisuus arvioida esimerkiksi laitoksen perimiin maksuihin sisällytetyn tuoton kohtuullista ja maksujen kustannusvastaavuutta. Laitoskohtaisten toimitusehtojen julkistaminen mahdollistaisi riittävän tiedon saamisen sopimusten perusteista. Tunnuslukujen muodostamisessa hyödynnettäisiin ehdotettavassa 20e §:ssä tarkoitettua vesihuollon tietojärjestelmää.

Pykälän 2 momentin mukaan julkistettavien tietojen tulisi olla kaikkien saatavilla tietoverkossa. Erityisesti vesihuollon asiakkaiden tulisi päästä vaivattomasti tarkastelemaan momentissa tarkoitettuja tietoja. Tiedot voisivat olla esimerkiksi laitoksen tai kunnan internet-sivuilla. Vesihuoltotoiminnan tilinpäätöstiedot voitaisiin julkaista myös osana yrityksen, konsernin, osuuskunnan, kunnan, kuntayhtymän tai kuntakonsernin virallista tilinpäätöstä, jolloin ne olisivat saatavilla kaupparekisteristä.

20 e §. Vesihuollon tietojärjestelmä. Pykälässä säädettäisiin vesihuollon tietojärjestelmän ylläpidosta ja järjestelmään toimitettavista tiedoista. Tietojärjestelmän avulla järjestettäisiin vesihuollon tietohuoltoa ja edistettäisiin vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä. Tietojärjestelmä pal-

velisi niin vesihuoltolaitoksen asiakkaita, vesihuoltolaitoksia kuin viranomaisiakin. Toiminnan läpinäkyvyys, yhteiskäyttöinen tiedonhallinta ja mahdollisuus laitosten keskinäiseen vertailuun yhtäältä kannustaisivat vesihuoltolaitoksia huolehtimaan vesihuollosta kustannustehokkaasti ja toisaalta mahdollistaisivat eri tahojen tiedonsaannin sekä vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden seurannan, arvioinnin ja valvonnan.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomen ympäristökeskus ylläpitäisi tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat myös vesihuoltolain mukaisina valvontaviranomaisina. Niiden lisäksi Suomen ympäristökeskus olisi yhteistyössä esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Suomen Kuntaliiton sekä Vesilaitosyhdistyksen kanssa.

Suomen ympäristökeskus perisi 1 momentin perusteella maksun vesihuoltolaitoksilta tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Maksu perittäisiin laitoksilta, koska tietojärjestelmä ensinnäkin hyödyttäisi niitä esimerkiksi tunnuslukujen ja vertailutiedon tuottamisessa. Toiseksi järjestelmä mahdollistaisi tiedonsaannin laitoksen toiminnasta asiakkaille, joilta perittäväillä vesihuollon maksuilla järjestelmästä aiheutuvia kustannuksia katettaisiin. Maksu olisi pieni suhteessa laitoksen liikevaihtoon.

Pykälän 2 momentin mukaisesti vesihuoltolaitoksen tulisi toimittaa tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa voimassa olevat hinnat, niiden määräytymisperusteet ja vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Tiedot perustuisivat paljolti laitoksen tilinpäätöstietoihin sekä toimintakertomusta varten tarvittaviin tietoihin. Ne voisivat koskea esimerkiksi laitoksen jakaman talousveden tai vastaanottaman jäteveden määrää, liittyneiden asiakkaiden lukumäärää ja laitteistoon tehtyjä investointeja. Laitokselta vesihuollon tietojärjestelmään syötettävien tietojen tulisi olla yksiselitteisiä.

Vesihuoltolaitosten toimittamista tiedoista laskettaisiin yhtenäisin perustein laitoksen tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut, joita hyödynnettäisiin ehdotetussa 20b §:ssä tarkoitettussa vesihuoltolai-

toksen toimintakertomuksessa. Tunnuslukujen avulla vesihuoltolaitosten asiakkaiden sekä omistajien olisi mahdollista arvioida esimerkiksi laitoksen toiminnan tehokkuutta ja laitoksen investointien riittävyttä.

Vesihuollon tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja voisivat olla käyttö- ja kunnossapitokustannusten tasoa, energian ja materiaalien käyttöä sekä henkilöstön määrää kuvaavat tunnusluvut. Laatuun liittyviä tunnuslukuja olisivat esimerkiksi verkostojen vikoja ja korjaustarpeita, talousveden laatua sekä jätevesien laatua ja niistä aiheutuvan ympäristökuormituksen määrää kuvaavat tunnusluvut. Vesihuollon kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut laskettaisiin tilinpäätöstietojen perusteella, ja ne kuvaisivat vesihuoltopalvelujen hinnoittelun ja vesihuollon kustannusten vastaavuutta. Toiminnan volyyymiä ja toimintaympäristöä koskevat tiedot, kuten asiakasmäärä, toimitetun veden määrä ja vesihuoltoverkoston pituudet, antaisivat taustatietoa tunnuslukujen vertailua ja arviointia varten.

Tietojärjestelmässä vesihuollon tiedot voitaisiin koota tarkoituksenmukaisesti vertailujen ja muiden arviointien tekemistä ja julkaisemista varten. Tällä tavalla laitoskohtaisia tunnuslukuja voitaisiin verrata koko toimialan kattavaan tai esimerkiksi laitosryhmäkohtaiseen vertailutietoon. Vertailutiedot voisivat käsitellä taloudellisten tietojen ohella muun muassa talousveden laatua, jätevesien käsittelyä, asukkaiden liittymääriä vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin, uusien vesijohtojen ja viemäreiden rakentamista sekä saneeraustoimenpiteitä. Vertailutiedot ja tunnusluvut palvelujen hintatasosta sekä vesihuoltotoiminnan teknisestä suoritusasosta ja kannattavuudesta hyödyttäisivät vesihuoltolaitosta oman toiminnan kehityksen tarkailussa. Laitosten tallentamia tietoja sekä tietojärjestelmän tuottamia tunnuslukuja käytettäisiin hyväksi myös vesihuollon tilastoissa, kansainvälisissä raporteissa ja selvityksissä.

Pykälän 3 momentin perusteella vesihuoltolaitoksen tulisi toimittaa tietojärjestelmään verkostojensa paikkatiedot. Näihin kuuluisivat myös hulevesiviemäreiden paikkatiedot. Tavoitteena on, että tiedot erilaisista maanalaisista verkostoista saatettaisiin sähköiseen muotoon vuoden 2014 loppuun mennessä.

Paikkatietojen toimittaminen ulotettaisiin myös vesihuoltolaitokselle vettä toimittavaan tai sen jätevesiä tai hulevesiä käsittelevään tahoon. Paikkatietojen toimittamisesta voitaisiin säätää tarkemmin 4 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuuden säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tietojärjestelmästä, sen käyttöönotosta, siihen toimitettavista tiedoista, tunnuslukujen laskemisesta ja tietojärjestelmään tallennettavista muista tiedoista. Näitä muita tarkennettavia tietoja voisivat olla esimerkiksi talousveden laatutiedot ja verkostojen paikkatiedot. Asetuksessa voitaisiin määritellä tarkemmin myös sellaiset tiedot, joita tarvittaisiin esimerkiksi Euroopan unionille toimitettaviin raportteihin ja valtakunnallisiin yhteenvetoraportteihin.

24 §. Sopimuksen irtisanominen. Pykälään lisättäisiin 5 momentti, jonka mukaisesti vesihuoltolaitos voisi irtisanoa sopimukset laitoksen verkostoon liittämistä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä, jos asiakkaan kiinteistö jäisi toiminta-alueen ulkopuolelle sen takia, että kunta supistaisi 8 §:n mukaisesti laitoksen toiminta-alueen. Edellytyksenä sopimusten irtisanomiselle olisi kiinteistön vesihuollon turvaaminen siten, että asiakkaalle ei aiheutuisi ylimääräisiä kustannuksia. Irtisanominen mahdollistaisi vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan välisen sopimussuhteen katkaisemisen toiminta-alueen supistamisen yhteydessä.

Vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan väliset vesihuollon sopimukset voitaisiin irtisanoa siinä vaiheessa, kun asiakkaan kiinteistön vesihuolto olisi turvattu momentissa tarkoitettulla tavalla. Asiakkaan vesihuollon tulisi olla keskeytyksettömä.

Kiinteistön vesihuoltoa turvattaessa vesihuollon saatavuuden ja laadun tulisi säilyä hyvinä. Vesihuoltolaitoksen verkostopalvelut voitaisiin korvata esimerkiksi kiinteistökohtaisilla vesihuoltoratkaisuilla rakentamalla kiinteistölle lainsäädännössä asetetut vaatimukset täyttävä kaivo ja jätevesien käsittelyjärjestelmä. Kysymykseen voisivat tulla myös muunlaiset yhtä tai useampaa kiinteistöä palvelevat vesihuoltoratkaisut.

Vesihuoltolaitoksen asiakkaalle ei saisi aiheutua ylimääräisiä kustannuksia vesihuollon

turvaamisesta. Vesihuoltolaitteiston rakentamisesta ja käyttöönotosta ei tulisi aiheutua asiakkaalle kustannuksia. Myöskään asiakkaan kannettaviksi jäävät laitteen käyttö-kustannukset eivät saisi olla tasoltaan ollenaisesti vesihuoltolaitoksen palveluista perittäviä maksuja korkeampia.

Vesihuoltolaitoksen tai kunnan tulisi turvata kiinteistön vesihuolto ja vastata tästä aiheutuista rakentamis- ja käyttöönotokustannuksista. Kunta vastaisi vesihuollon turvaamisesta, jos sillä olisi edelleen velvollisuus järjestää kiinteistön vesihuolto 6 §:n 2 momentin perusteella. Jos kunnalla ei enää olisi järjestämisvelvollisuutta, tulisi vesihuoltolaitoksen turvata kiinteistön vesihuolto. Kunta määrittäisi toiminta-alueen supistamispäätöksen yhteydessä ehdotetussa 8a §:ssä tarkoitettulla tavalla, miten supistettavalla alueella sijaitsevien kiinteistöjen vesihuollon saatavuus turvataan.

27 §. Virhe ja hinnanalennus. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä aiheutuva vesihuollon keskeytys ei muodostaisi vesihuollon virhettä. Ollakseen tavanomainen korjaus- tai huoltotyön tulisi ensinnäkin kestää alle 12 tuntia vuorokaudessa. Toiseksi huolto- tai korjaustyöstä tulisi ilmoittaa etukäteen niille asiakkaille, joiden vesihuolto keskeytyisi. Huolto- tai korjaustyö ei olisi tavanomainen, jos se aiheutuisi esimerkiksi vesihuollon keskeyttäenestä putkirikosta. Kolmanneksi vesihuollon keskeyttämisen tulisi olla tarpeellista huolto- tai korjaustyön vuoksi. Keskeyttäminen olisi tarpeellista, jos sen välttämiseen tai lyhentämiseen tarvittavien toimenpiteiden kustannukset ylittäisivät selvästi niillä saavutettavan hyödyn. Korjaus- tai huoltotyön tavanomaisuuden kriteerejä voitaisiin tarvittaessa täsmentää vesihuollon yleisissä toimintuehdoissa.

Pykälän 2 momentissa vesihuollon keskeytykseen perustuvan hinnanalennuksen vähimmäismääräksi muutettaisiin kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta nykyisen kahta viikkoa vastaavan vuotuisen perusmaksun osuuden sijaan. Tämä olisi perusteltua, kun otetaan huomioon vesihuoltolaitosten vaihtelevat hinnoittelukäytännöt. Vesihuoltolaitoksen maksuissa

perusmaksujen osuus on usein pieni, eivätkä kaikki laitokset peri niitä. Vesihuoltolaitokset käyttävät perusmaksujen lisäksi käyttömaksuja vesihuoltolaitoksen kiinteiden kustannusten kattamiseen.

Perus- ja käyttömaksuun sidottu hinnanalennus kannustaisi laitoksia välttämään vesihuollon palveluiden keskeytyksiä. Lisäksi se korvaisi nykyistä hinnanalennuksen vähimmäismäärää paremmin vesihuollon keskeytyksestä asiakkaalle aiheutuvaa asumismukavuuden alentumista ja olisi tasapuolisempi asiakkaille. Koska käyttömaksu on yleensä perusmaksua suurempi, olisi hinnanalennuksen vähimmäismäärä nykyisen kahden viikon sijaan kaksi prosenttia eli noin viikkoa vastaava osuus vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta.

27 a §. Vakiohyvitys. Pykälässä säädettäisiin asiakkaalle vesihuollon yhtäjaksoisen vähintään 12 tuntia kestäneen keskeytyksen perusteella maksettavasta vakiohyvityksestä. Vakiohyvitys parantaisi asiakkaiden asemaa vesihuoltopalveluiden keskeytystilanteissa ja edistäisi vesihuoltopalveluiden toimitusvarmuutta. Vakiohyvityksellä korvattaisiin asiakkaalle vesihuollon keskeytymisestä aiheutuva käyttöhyödyn menetys. Keskeytyksestä maksettavat hyvitykset ohjaisivat vesihuoltolaitoksia pitämään laitteistonsa hyvässä kunnossa ja panostamaan korjaus- ja huoltotyövalmiuden ylläpitoon. Vakiohyvitys täydentäisi ja laajentaisi 27 §:n mukaista vesihuollon virheeseen perustuvaa hinnanalennusta, mutta ei olisi sen kanssa päällekkäinen.

Pykälän 1 momentin mukaan vesihuoltolaitos olisi velvollinen maksamaan asiakkaalleen vakiohyvityksen vesihuollon keskeytymisestä, jos yhtäjaksoinen keskeytysaika olisi vähintään 12 tuntia ja kysymys ei olisi ylivoimaisesta esteestä. Vesihuollon keskeytymisellä tarkoitettaisiin 3 §:ään ehdotetun vesihuollon määritelmän mukaisesti talousveden toimittamisen tai jäteveden johtamisen keskeytymistä. Laitoksen vastuu vakiohyvityksen suorittamisesta olisi tuottamuksesta riippumaton. Myös esimerkiksi vähintään 12 tuntia kestävät korjaus- tai huoltotyöt oikeuttaisivat vakiohyvitykseen.

Vesihuoltolaitos voisi vapautua vakiohyvityksen suorittamisesta, jos kysymys olisi 1 momentissa tarkoitettua ylivoimaisesta es-

teestä, joka täyttäisi kaikki kolme momentissa asetettua edellytystä. Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, että kysymys olisi vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Laitos pystyy useissa tapauksissa välttämään vesihuollon pitkäaikaisen keskeytyksen toiminnan huolellisen suunnittelun, organisoinnin ja valvonnan avulla. Estettä, joka olisi yhteydessä näissä esiintyviin puutteisiin, ei voitaisi pitää ylivoimaisena. Laitos olisi vastuussa myös muille siirtämiensä vesihuollon toimenpiteiden suorittamisesta ja voisi vedota alihankkijan suoritushäiriöön vain, jos se aiheutuisi ylivoimaisesta esteestä. Vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevia esteitä saattaisivat olla esimerkiksi työtaistelutilanne, luonnononnettomuus, viranomaisten toimista syntyvä este tai valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetut poikkeusolot samoin kuin asiakkaiden tai muiden ulkopuolisten toiminnan aiheuttamat esteet kuten vesihuoltoputken vaurioituminen maansiirtotöiden yhteydessä tai vesihuoltolaitteistoon kohdistuva vahingonteko.

Ylivoimaisen esteen toisena edellytyksenä olisi, että laitoksen ei olisi kohtuudella voitu edellyttää ottavan sitä huomioon toiminnassaan. Laitoksen tulisi varautua riittävästi myös vaikutuspiirinsä ulkopuolella oleviin esteisiin. Varautumisen riittävyys olisi sidoksissa kulloisiinkin olosuhteisiin, varautumistekniikan kehitykseen sekä lainsäädännössä asetettuihin varautumisvelvoitteisiin. Vesihuoltoon kohdistuu tyypillisiä riskejä, jotka laitoksen olisi otettava toiminnassaan huomioon ja joiden haitallisia vaikutuksia sen tulisi ehkäistä ja varautua korjaamaan. Este olisi laitoksen varautumismahdollisuuksien ulkopuolella, jos siihen varautuminen olisi edellyttänyt laitokselta kohtuuttoman korkean varautumistason ylläpitämistä tai kohtuuttoman suurten investointien tekemistä verrattuna esteen poikkeuksellisuuteen tai harvinaisuuteen. Varautumisen riittävää tasoa olisi arvioitava ottaen huomioon muun muassa laitoksen koko ja ominaispiirteet.

Tyypillisesti vesihuollon erityistilanteita voivat aiheuttaa poikkeukselliset sääolosuhteet, kuten myrskyt, joista saattaa seurata esimerkiksi sähkökatkoja. Laitoksen voitaisiin edellyttää ryhtyvän kohtuullisiin varautumistoimenpiteisiin sääolosuhteista aiheutu-

vien vahinkojen ehkäisemiseksi ja niiden vaikutusten korjaamiseksi siltä osin kuin kysymys ei olisi Suomessa täysin poikkeuksellisista sääolosuhteista. Sääolosuhteiden poikkeuksellisuutta tarkasteltaessa otettaisiin huomioon myös ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Kolmantena edellytyksenä ylivoimaiselle esteelle olisi, että laitos ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai välttää esteen seurauksia. Seurausten välttäminen voisi olla mahdollista joko ennalta ehkäisevien tai erityistilanteen aikana suoritettavien toimenpiteiden avulla. Seurausten voittaminen olisi sidoksissa laitoksen toimenpiteisiin seurausten ilmetessä. Laitokselta ei voitaisi edellyttää esteen seurausten välttämiseksi tai voittamiseksi kohtuutonta panosta saavutettavaan hyötyyn verrattuna eikä siten esimerkiksi laitoksen työntekijöiden turvallisuutta vaarantaviin toimenpiteisiin ryhtymistä. Este voi olla ylivoimainen, jos laitos olisi noudattanut kaikkea huolellisuutta esteen seurausten välttämiseksi tai voittamiseksi, vaikka syntyneiden seurausten estäminen ei olisi ollut täysin mahdollista.

Pykälän 2 momentissa suhteutettaisiin vakiohyvitys ja 27 §:ssä tarkoitettu hinnanalennus toisiinsa. Momentin perusteella hinnanalennus ja vakiohyvitys olisivat toisensa poissulkevia vesihuollon keskeytystilanteissa. Valinta niiden välillä tapahtuisi sen mukaan, kumpi on määrältään suurempi. Tavallisimmin vesihuollon keskeytyksen takia maksettaisiin vakiohyvitys, mutta ehdotettavassa 27b §:ssä tarkoitettu vakiohyvityksen enimmäismäärä saattaisi tarkoittaa, että asiakkaalle tulisi maksaa hinnanalennus.

Pykälän 2 momentin mukaan vesihuoltolaitos maksaisi asiakkaalle vakiohyvityksen todettuaan 1 momentissa tarkoitetun vesihuollon yhtäjaksoisen keskeytymisen. Vakiohyvityksen saaminen ei edellyttäisi asiakkaalta erillistä vaatimusta. Vesihuoltolaitoksella on tavallisesti verraten tarkkaan tiedossa, mille alueelle vesihuollon keskeytys on kohdistunut. Vesihuoltolaitos suorittaisi vakiohyvityksen tämän tiedon ja asiakastietojensa perusteella oma-aloitteisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että pykälän säännöksistä ei saisi sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi. Säännös olisi

poikkeus 6 luvun sääntelyyn, joka perustuu sopimusvapauden periaatteelle siltä osin, kun kysymys ei ole vesihuoltolaitoksen ja kuluttaja-asiakkaan suhteesta. Momentin perusteella estettäisiin esimerkiksi mahdollisuus rajata asunto-osakeyhtiöt sopimusperusteisesti pois vakiohyvityksen piiristä. Vakiohyvityssääntelyä sovellettaisiin suhteessa kaikkiin 2 §:n nojalla lain soveltamisalaan kuuluviin asiakkaisiin, jolloin sen ulkopuolelle jäisi sellainen elinkeino- ja vapaa-ajantoiminta, joka ei rinnastuisi asutukseen vesihuollon kannalta.

Vesihuoltolaitos voisi 3 momentin mukaan ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä asiakkaille, jotka ovat laitoksen omistajia. Tällaisia asiakkaita on erityisesti osuuskuntamuotoisilla vesihuoltolaitoksilla, mutta myös kunnallisen laitoksen omistava kunta on tavallisesti samalla laitoksen asiakas. Päätös siitä, että omistajille ei makseta vakiohyvitystä, tulisi tehdä ennen keskeytystilanteen ilmenemistä laitoksen normaalin päätöksentekomenettelyn mukaisesti. Omistajat voisivat siten laitoksen toiminnasta päättävänä tahona sulkea pois vakiohyvityksen maksamisen itselleen.

27 b §. Vakiohyvityksen määrä. Pykälän perusteella mitoitettaisiin vakiohyvityksen määrä suhteessa vesihuollon keskeytyksen pituuteen ja korvaaviin vesihuollon palveluihin. Sillä ohjattaisiin vesihuoltolaitoksia rajoittamaan keskeytysaika mahdollisimman lyhyeksi sekä huolehtimaan korvaavista vesihuollon palveluista keskeytyksen aikana. Tarkoituksena on vähentää vesihuollon keskeytymisestä asiakkaalle aiheutuvia haittoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakiohyvityksen määrästä suhteessa asiakkaan vuotuisiin perus- ja käyttömaksuihin. Vakiohyvityksen määrä sidottaisiin momentissa prosenttiosuuksiin asiakkaan vuotuisesta vesihuollon perus- ja käyttömaksusta. Siten hyvitys suhteutuisi likimäärin kullekin asiakkaalle keskeytyksestä aiheutuvan haitan määrään. Jos koko vesihuolto ei keskeytyisi talousveden toimittamisen tai jäteveden johtamisen keskeytymisen vuoksi, laskettaisiin vakiohyvitys erikseen talousveden toimittamisen tai jätevesien johtamisen keskeytymiselle.

Vakiohyvityksen määrä porrastettaisiin keskeytyksen pituuden mukaan. Vähintään 12 mutta enintään 24 tunnin keskeytysaika oikeuttaisi vakiohyvitykseen, jonka määrä olisi 4 prosenttia vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta. Jos keskeytysaika olisi vähintään 48 tuntia mutta enintään viikon, olisi korvaus 8 prosenttia vuotuisista vesihuollon maksuista. Viikon kestänyt keskeytys oikeuttaisi 10 prosentin hyvitykseen ja tämän jälkeen vakiohyvityksen määrä nousisi aina 2 prosentilla kutakin alkavaa keskeytysviikkoa kohti. Vesihuoltolaitoksella olisi 1 momentin perusteella erityinen kannuste rajoittaa vakiohyvitykseen oikeuttava vesihuollon keskeytys alle kahden vuorokauden mittaiseksi. Jos keskeytys olisi jatkunut yli kaksi vuorokautta, olisi kysymys niin harvinaislaatuudesta tilanteesta, että vakiohyvityksen määrää ei olisi tarkoituksenmukaista korottaa suhteettoman suureksi.

Vesihuollon perus- ja käyttömaksulla tarkoitettaisiin 1 momentissa kaikkia perus- ja käyttömaksun laskutuksessa säännöllisesti toistuvia osatekijöitä niihin sisältyvät verot mukaan lukien. Vakiohyvityksen laskemisen perusteena olisi tarkoituksenmukaista käyttää edellisen laskutuskauden mukaan arvioituja vuotuisia, jos vesihuoltolaitoksella ei olisi käytettävissä mittaukseen perustuvaa ajantasaista tietoa asiakkaan talousveden käytöstä ja jätevesien määrästä.

Vesihuoltopalveluiden keskeytysaika alkaisi siitä, kun keskeytys olisi tullut tai sen voitaisiin katsoa tulleen vesihuoltolaitoksen tietoon. Laitos voisi saada tiedon keskeytyksestä asiakkaalta tai esimerkiksi omista hallintajärjestelmistään, pelastusviranomaiselta tai kunnan terveydensuojeluviranomaiselta. Jos esimerkiksi asiakas ilmoittaisi vesihuollon keskeytyksestä kiinteistöllään ja keskeytymisen syy olisi vesihuoltolaitoksen laitteistossa, olisi usein ilmeistä, että myös kauempana saman vesijohdon varrella sijaitsevien kiinteistöjen vesihuolto olisi keskeytynyt.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakiohyvityksen enimmäismäärästä vesihuollon asiakasta kohti sekä suhteessa laitoksen vuosittaiseen liikevaihtoon. Sen tarkoituksena olisi estää tilanteet, joissa vakiohyvitysten maksaminen vaarantaisi vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden. Vakiohyvityksen

enimmäismäärä olisi kuitenkin siten merkittävä, että se kannustaisi laitoksia panostamaan vesihuollon keskeytysten ennaltaehkäisyyn ja korjaamiseen.

Hyvityksen asiakaskohtainen enimmäismäärä olisi 2 momentin mukaan 1 000 euroa. Tämä vastaisi 30 huoneiston asunto-osakeyhtiössä, jonka vuotuinen vedenkulutus on 5 000 m³, keskimäärin noin 6 prosenttia vuotuisista käyttö- ja perusmaksuista. Omakotitalon vuotuiset käyttö- ja perusmaksut ovat yleensä alle 1 000 euroa, joten enimmäismäärä ei tavallisesti rajoittaisi omakotitalon omistajan tai haltijan oikeutta vakiohyvitykseen. Suhteessa laitoksen vuosittaiseen liikevaihtoon vakiohyvityksen enimmäismäärä olisi 10 prosenttia. Vuosittainen liikevaihto määräytyisi lähtökohtaisesti viimeisimmän hyväksytyin tilinpäätöksen mukaan, mutta se voitaisiin määrittää toisinkin, jos liikevaihdon määrässä olisi tapahtunut olennaisia muutoksia.

Pykälän 3 momentin perusteella vakiohyvityksen määrää voitaisiin alentaa, jos vesihuoltolaitos tarjoaisi korvaavia vesihuollon palveluja vesihuollon keskeytyksen aikana. Vesihuoltolaitoksen velvollisuus täysimääräisen vakiohyvityksen maksamiseen lakkaisi sillä hetkellä, kun laitoksen asiakkailta olisi mahdollisuus korvaavien vesihuollon palvelujen käyttämiseen. Jotta korvaavat palvelut voitaisiin ottaa huomioon vakiohyvityksen määrässä, tulisi vesihuoltolaitoksen tarjota tai kustantaa nämä palvelut.

Korvaavilla vesihuollon palveluilla tarkoitettaisiin 3 momentissa riittävän talousveden saannin ja tarvittaessa sanitaatiopalveluiden turvaamista. Säännöksellä edistettäisiin erityisesti laitosten varautumista varaveden toimittamiseen keskeytysten aikana. Palvelujen tulisi olla siten korvaavia, että esimerkiksi talousvettä olisi saatavilla riittävä määrä ja riittävän läheltä ilman, että asiakkaan tarvitsisi esimerkiksi turvautua auton käyttöön varaveden hakemisessa. Mitä parempitasoisempia ja helposti käytettävämpiä laitoksen tarjoamat korvaavat vesihuollon palvelut olisivat, sitä enemmän ne voisivat alentaa vakiohyvityksen määrää. Alennus olisi kuitenkin yleensä enintään 50 prosenttia vakiohyvityksen määrästä.

Pykälän 4 momenttiin sisällytettäisiin mahdollisuus tarkistaa vakiohyvityksen enimmäismäärää valtioneuvoston asetuksella rahanarvon muutosta vastaavasti.

32 §. Muutoksenhaku. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus hakea valittamalla muutosta ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitusta päätöksestä, jolla kunta voi antaa huleveden viemäroinnistä huolehtimisen vesi-huoltolaitoksen tehtäväksi. Nykyisin kunta päättää huleveden viemäroinnistä toimintaluopäätöksessä, johon voi hakea muutosta.

1.2 Maankäyttö- ja rakennuslaki

103 a §. Hulevesien hallinnan määritelmää. Pykälän 1 kohdan mukaan huleveden käsite sisältäisi vastaavasti kuin nykyisin vesihuoltolaissa sade- ja sulamisvedet sekä kuivatusvedet, jotka kertyvät rakennetun alueen pinnoille.

Pykälän 2 kohdan perusteella hulevesien hallinnalla tarkoitettaisiin hulevesien imeyttämiseksi, johtamiseksi, viemäroimiseksi ja käsittelemiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita kunta, kiinteistön omistaja tai haltija sekä muut tahot voisivat tehdä.

Pykälän 3 kohdassa yhdyskunnan hulevesijärjestelmä määriteltäisiin hulevesien hallintaan tarkoitettujen alueiden ja rakenteiden kokonaisuudeksi. Siihen kuuluisivat kunnan alueiden ja rakenteiden ohella vesi-huoltolain (119/2001) 17 a §:ssä tarkoitettu vesi-huoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostot.

Hydrologiasta, maastosta ja maankäytöstä riippuen yhdyskunnan hulevesijärjestelmä voisi koostua esimerkiksi avo-ojista, putkiviemäreistä, hulevesien viivyttämiseen, pidättämiseen ja imeyttämiseen tarkoitetuista rakenteista sekä valumavesien reiteistä. Huleveden johtamiseen käytettävä kiinteistökohtainen hulevesijärjestelmä laitteineen ja rakenteineen ei kuuluisi yhdyskunnan hulevesijärjestelmään.

Pykälän 4 kohdan mukaan yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalue olisi alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä yhdyskunnan hulevesijärjestelmä palvelisi. Hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä esimerkiksi mahdollistamalla kiinteistön hulevesien johtamisen yhdyskunnan hulevesijär-

jestelmään tai estämällä hulevesien valumisen kiinteistölle toisilta kiinteistöiltä.

103 b §. Hulevesien hallinnan tavoitteet. Pykälässä asetettaisiin yleiset tavoitteet 13 a luvun säännösten mukaiselle hulevesien suunnitelmalliselle hallinnalle, jossa hyödynnettäisiin luonnonmukaisia menetelmiä kuten hulevesien pidättämistä ja imeyttämistä sekä muita keinoja.

Pykälän 1 kohdan mukaisen hulevesien kerääntymispaikalla imeyttämisen ja viivyttämisen tavoitteen avulla pyrittäisiin vähentämään kerääntymispaikan ulkopuolelle valuvien hulevesien määrää. Hulevesien imeyttäminen ja viivyttäminen mahdollisuuksien mukaan kiinteistöillä vähentäisi yhdyskunnan hulevesirakenteiden ja laitteistojen tarvetta sekä niihin käytettäviä kustannuksia. Hulevesien imeyttäminen ja viivyttäminen niiden kerääntymispaikoilla on tavallisesti myös hulevesien hyödyntämisen ja ympäristön kannalta paras ratkaisu. Se voisi myös estää viemäriverkostojen ylivuotoja ja ohijuokutusten tarvetta jätevesien käsittelylaitoksilla.

Pykälän 2 kohdan mukaan hulevesien hallinnan toisena tavoitteena olisi kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa asemakaava-alueella. Asemakaava-alueella on rakennustiheyden ja päällystettyjen alueiden kattavuuden vuoksi yleensä tarpeen pyrkiä ehkäisemään hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja luonnonmukaisin ja teknisin ratkaisuin. Hyvin suunnitellun hulevesien hallinnan avulla voidaan myös luoda kaupunkikuvaan viihtyisyyttä lisääviä vesiaiheisia elementtejä.

Pykälän 3 kohdan mukaan hallinnan kolmantena tavoitteena olisi ehkäistä hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston ja vesiolojen muutokset. Haittoja ja vahinkoja voi aiheuttaa paitsi hulevesien hallintarakenteiden kapasiteetin ylittävä hulevesien määrä, joissain tapauksissa myös hulevesien ympäristölle vahingollinen laatu. Ilmaston muuttumisen ennustetaan lisäävän sään ääri-ilmiöitä kuten rankkasateita ja siten myös hetkellisesti kertyvien hulevesien määrää.

Pykälän 4 kohdassa asetettaisiin tavoitteeksi ehkäistä hulevesien johtamista jätevesiviemäriin. Tavoite tulisi ottaa huomioon eri-

tyisesti sovellettaessa ehdotettavan 103 f §:n mukaista kieltoa johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin. Kunnan olisi tarkasteltava mahdollisuuksia hulevesien ja jätevesien yhteisviemäröinnistä luopumiseen esimerkiksi viemärien peruskorjauksen yhteydessä.

103 c §. Hulevesien hallinta. Pykälässä säädettäisiin yhtäältä kiinteistön omistajan tai haltijan ja toisaalta kunnan vastuista hulevesien hallinnassa. Hulevesien hallinta käsittäisi kaikki tähän tarkoitetut toimenpiteet, erityisesti hulevesijärjestelmien rakentamisen ja kunnossapidon.

Pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistönsä hulevesien hallinnasta. Omistajalla tai haltijalla olisi kiinteistön hulevesistä ensisijainen vastuu, jota 2 momentissa tarkoitettu kunnan järjestämisvastuu tukisi. Se perustuisi osaltaan lain 165 §:ään, jonka mukaan kiinteistön omistajan tai haltijan, mukaan lukien kadun, liikennealueen ja muun yleisen alueen omistajan, on huolehdittava, että kiinteistön luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen ei aiheuta huomattavaa haittaa naapurille. Hulevesien hallintaan liittyvät kiinteistökohtaiset ratkaisut toteutetaan yleensä kiinteistön rakentamisen yhteydessä. Myös yleisen alueen ja muun rekisteriyksikön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistön hulevesien hallinnasta.

Pykälän 1 momentissa ei asetettaisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle lisävelvoitteita nykyiseen verrattuna. Nykyisin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on vesihuoltolain 6 §:n perusteella ensisijainen vastuu kiinteistön vesihuollosta, mukaan lukien hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtaminen ja käsittely. Kiinteistön käyttöä haittaavan veden poistamisesta ojittamalla ja tähän liittyvistä menettelyistä säädetään vesilaisissa (587/2011).

Pykälän 2 momentin perusteella kunta vastaisi hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella ja voisi ottaa järjestettäväkseen hallinnan muillakin alueilla. Järjestämisellä tarkoitettaisiin vesihuoltolain 6 §:n 2 momentin tapaan sitä, että kunta huolehtisi hulevesien hallinnassa tarpeellisten toimenpiteisiin ryhtymisestä. Se voisi antaa toimenpiteistä huolehtimisen muiden tahojen tehtäväksi. Mahdollisuudesta antaa huleveden viemäröinti vesihuoltolaitoksen tehtäväksi

säädettäisiin erikseen vesihuoltolakiin ehdotettavassa 17 a §:ssä.

Kunnalla olisi vastuu järjestää hulevesien hallinta vain asemakaava-alueilla. Asemakaava-alueilla on yleensä paljon katettuja pintoja ja päällystettyjä alueita kuten kattoja, katuja ja paikoitusalueita. Näin ollen hulevesistä aiheutuvien haittojen ja vahinkojen ehkäisemiseksi asemakaava-alueilla tarvitaan hulevesien suunnitelmallista kokonaisuus- ja kiinteistökohtaisten ratkaisujen lisäksi.

Kunnan järjestämisvastuun rajaaminen asemakaava-alueeseen muuttaisi nykyistä oikeustilaa siten, että kunnalla ei olisi enää velvollisuutta järjestää hulevesien keskitettyä poisjohtamista ja käsittelyä asemakaava-alueiden ulkopuolella. Käytännössä muutoksen merkitys olisi kuitenkin vähäinen, koska asemakaava-alueiden ulkopuolella ei yleensä ole kiinteistökohtaisten toimenpiteiden ohella tarvetta hulevesien hallinnalle laajoina kokonaisuuksina. Lisäksi tällaisilla alueilla voivat sovellettaviksi vesilain säännökset ojituksen luvanvaraisuudesta ja ojitustoimituksesta.

Kunta voisi ottaa 2 momentin nojalla vastuulleen myös muiden kuin asemakaava-alueiden hulevesien hallinnan. Tällaisia alueita voisivat olla muut tiiviisti rakennetut alueet. Kunta voisi myös antaa asemakaava-alueen ulkopuolisille alueille 103 d ja 103 e §:n mukaisia määräyksiä hulevesien hallinnasta ja hulevesistä aiheutuvan haitan poistamisesta.

Hulevesien hallinnan järjestämisen tavoitteena olisi, että hulevesistä tavanomaisissa oloissa ei aiheutuisi haittaa terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle tai omaisuudelle ja että erityistilanteissa hulevesistä aiheutuvat haitat ja vahingot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Järjestämisessä kunnan tulisi esimerkiksi kiinnittää huomiota hulevesien hallintaa palvelevien rakenteiden ja niiden kunnossapidon asianmukaiseen toteuttamiseen ja edellytysten luomiseen sille, että hulevedet johdetaan ja käsitellään erillään jätevesistä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hulevesien hallinnasta kiinteistöillä. Hulevesien hallinnan yksityiskohtaisempi sääntely voitaisiin antaa maankäyttö- ja rakennusasetuksessa.

103 d §. *Hulevesien hallintaa koskevat määräykset.* Pykälän 1 momentin mukaan kunnan määräämä monijäseninen toimielin voisi antaa tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta kunnassa tai sen osassa. Niitä annettaessa olisi mahdollista ottaa huomioon kunnan ja sen osien erityispiirteet. Määräykset eivät saisi olla kiinteistön omistajan tai haltijan kannalta kohtuuttomia.

Määräysten käyttöala rinnastuisi lain 14 §:n mukaisen rakennusjärjestyksen käyttöalaan. Kuntien rakennusjärjestykset saattavat nykyisinkin sisältää hulevesien hallintaan liittyviä määräyksiä. Määräykset olisivat yleisiä, koko kuntaa tai sen osaa kattavia. Niitä voitaisiin tarvittaessa täsmentää ehdotettavan 103 e §:n mukaisilla kiinteistökohtaisilla määräyksillä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Pykälän 2 momentin perusteella määräysten valmistelussa, laatimisessa ja hyväksymisessä noudatettaisiin, mitä lain 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksestä. Siten määräyksiä valmisteltaessa noudatettaisiin, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaikutuksesta ja 65 §:ssä kaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksessa rakennusjärjestyksen laatimisesta.

Pykälän 3 momentti sisältäisi luettelon seikoista, joista määräyksiä voidaan antaa. Kunta voisi esimerkiksi määrätä, että kunnan tai sen osan alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja haltijat ryhtyisivät toimenpiteisiin kiinteistöiltä yhdyskunnan hulevesijärjestelmään johdettavien hulevesien määrän rajoittamiseksi. Momentin 3 kohdassa tarkoitettuja muita seikkoja voisivat olla esimerkiksi tietyillä alueilla sovellettavat tekniset ratkaisut. Samoin määräyksiä voitaisiin antaa hulevesien johtamisesta puroon, vesistöön, mereen tai yleiselle alueelle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin määräysten suhteesta oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan ja asemakaavaan samaan tapaan kuin 14 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksen määräysten suhteesta näihin kaavoihin. Momentissa osoitettaisiin oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja asemakaavan määräysten olevan ensisijaisia verrattuna hulevesien hallintaa koskeviin määräyksiin.

103 e § *Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.* Pykälän perusteella voitaisiin antaa kiinteistökohtaisia määräyksiä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi. Ne eivät saisi olla kiinteistön omistajan tai haltijan kannalta kohtuuttomia. Kiinteistökohtaiset määräykset voisivat koskea muun muassa hulevesien maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja käsittelyä kiinteistöllä samaan tapaan kuin ehdotetun 103 d §:n mukaiset alueelliset määräykset hulevesien hallinnasta.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnan monijäseninen toimielin voisi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi. Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatisi usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, voisi toimielin 2 momentin perusteella kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta.

Pykälän 1 ja 2 momentin mukaisia määräyksiä voidaan tarvita esimerkiksi, jos kiinteistöillä on korkeuseroja tai erityisiä pinnanmuodostumia tai maalajeja tai pinnoitteita, jotka eivät läpäise hulevesiä. Hulevesiä saattaisi myös olla tarpeen käsitellä kiinteistöllä esimerkiksi suuren kiintoainemäärän tai muun laatuun vaikuttavan syyn takia ennen niiden johtamista yhdyskunnan hulevesijärjestelmään. Yhden kiinteistön toimenpiteet eivät aina ole riittäviä hulevesistä aiheutuvien haitan poistamiseksi, minkä vuoksi pykälässä säädettäisiin mahdollisuus määrätä kiinteistöjen yhteisjärjestelystä.

Yhteisjärjestelyssä noudatettaisiin 2 momentin mukaan, mitä lain 164 §:n 2-4 momentissa säädetään. Siten yhteisjärjestelypäätökseen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi tulisi sisältyä järjestelyn suunnitelma. Määräys yhteisjärjestelystä voitaisiin antaa, jos järjestely edesauttaisi pysyvästi usean kiinteistön käyttöä, eikä siitä aiheutuisi millekään kiinteistölle kohtuutonta rasitusta. Yhteisjärjestelyllä perustettujen oikeuksien rekisteröinnissä noudatettaisiin 164 §:n 4 momentin valtuussäännöksen perusteella maankäyttö- ja rakennusasetuksen 81 §:n mukaista sääntelyä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi viittaukset lain 165 §:ään, jota sovelletaan luonnollisen vedenjuoksun muuttamiseen, sekä vesilain (587/2011) ojitussääntelyyn. Asemakaava-alueella voivat sekä maankäyttö- ja rakennuslaki että vesilaki tulla sovellettavaksi muun muassa ojan sijoittamista koskevassa asiassa.

103 f §. *Kielto johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin.* Pykälän perusteella pääsääntönä hulevesien viemäroinnissä olisi niiden johtaminen erillään jätevesistä. Näin ollen hulevesiä voisi johtaa samaan viemäriin jätevesien kanssa vain poikkeuksellisesti pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä. Hulevesien johtaminen jätevesiviemäriin on tarpeen kieltää, koska hulevesistä voi aiheutua häiriöitä ja käsittelemättömien jätevesien ohjauksutuksia jätevedenpuhdistamolla tai ylivuoto- ja pumppaamoilla laitteistojen kapasiteetin ylittyessä. Jätevesiviemärien tulviminen voi johtaa viemäriverkien tulvimiseen myös kiinteistöillä. Jätevedenpuhdistamoiden ympäristöluvuissa on vesihuoltolaitoksille määrätty velvoitteita vähentää sade-, vuoto- ja kuivatusvesien määrää verkostossa. Edellä mainituista syistä sekaviemärointi olisi syytä muuttaa erillisviemäroinniksi tai johtaa hulevedet muualle kuin viemäriin.

Hulevesien johtaminen jätevesiviemäriin on ollut esillä myös Euroopan unionin tuomioistuimessa. Tuomioistuin katsoi asiassa C-301/10, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut noudattanut yhdyskuntajätevesidirektiivin (91/271/ETY) mukaisia velvoitteitaan, koska eräissä taajamissa hulevesien johtaminen vanhaan viemäriverkostoon aiheutti ylivuotoja.

Pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön hulevesiä ei saisi johtaa jätevesiviemäriin, ellei kunnan määräämä viranomainen olisi antanut tähän suostumusta vesihuoltolaitosta kuultuaan. Vesihuoltolaitosta tulisi kuulla sen selvittämiseksi, täytyvätkö momentissa tarkoitetut edellytykset hulevesien johtamiseksi jätevesiviemäriin. Suostumus voisi olla vain määräaikainen ja sitä saattaisi olla tarpeen tarkistaa olosuhteiden muuttuessa tai esimerkiksi viemäriverkostojen uusimisen yhteydessä. Suostumuksen määräaika voitaisiin näin ollen asettaa esimerkiksi siten, että niin sanotusta sekaviemäroinnistä luopumi-

nen tulisi harkittavaksi viemärien peruskorjauksen yhteydessä.

Suostumus hulevesien johtamiseen jätevesiviemäriin voitaisiin myöntää vain, jos kaikki kolme 1 momentissa tarkoitettua edellytystä täyttyisivät. Momentin 1 kohdan mukaan kysymyksessä tulisi olla ennen nyt ehdotettavan lain voimaantuloa rakennetusta viemäristä, joka on tarkoitettu myös hulevesien johtamiseen. Pykälän perusteella uusien niin sanottujen sekaviemärien rakentaminen ei olisi mahdollista.

Toisena edellytyksenä olisi 1 momentin 2 kohdan mukaisesti, että vesihuoltolaitos kykenisi huolehtimaan hulevesien viemäroinnistä ja niiden käsittelystä osana jäteveden käsittelyä taloudellisesti ja asianmukaisesti erityisesti ympäristönsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen. Laitoksen tulisi pystyä huolehtimaan hulevesistä osana normaalia toimintaansa ilman tarvetta merkittäviin investointeihin.

Ympäristönsuojelullisilla näkökohdilla viitattaisiin esimerkiksi mahdollisuuden käsitellä jätevedet asianmukaisesti ilman epätarvittavien suurta puhdistuskapasiteettia tai ajoittaista turvautumista ohjauksutuksiin. Myös muu yhdyskuntajätevesiä koskeva lainsäädäntö kuten ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja valtioneuvoston asetus yhdyskuntajätevesistä (888/2006) tulisi suostumusta harkittaessa ottaa huomioon.

Kolmantena edellytyksenä hulevesien johtamiselle jätevesiviemäriin olisi 1 momentin 3 kohdan mukaan, että hulevesien jätevesiviemäriin johtamisesta luopuminen aiheuttaisi saavutettaviin hyötyihin verrattuna kohtuuttomia kustannuksia. Kustannusten välttämiseksi luopumisen ajankohta tulisi ajoittaa esimerkiksi viemäriverkoston ja kadun peruskorjauksen yhteyteen. Niin sanottuja sekaviemäreitä ei tulisi uudistaa osuus kerrallaan, vaan pyrkiä sopivana ajankohtana luopumaan jätevesien ja hulevesien johtamisesta samaan viemäriin.

Pykälän 2 momentin mukaan hulevesien johtamiseen jätevesiviemäriin sovellettaisiin vesihuoltolain jätevesien johtamista koskevia säännöksiä. Johtamisesta perittävät maksut, liittämismaksut sekä vesihuoltolaitoksen ja kiinteistön omistajan tai haltijan välinen suhde määräytyisi tällöin vesihuoltolain jäte-

vesien johtamiseen sovellettavien säännösten perusteella.

103 g §. Hulevesisuunnitelma. Ehdotetun pykälän mukaan yhdyskunnan hulevesijärjestelmää varten laadittaisiin hulevesisuunnitelma, jonka kunta hyväksyy. Hulevesisuunnitelma olisi uusi lakisääteinen teknisen suunnittelun väline hulevesien hallintaan. Hulevesien hallinnan suunnittelu on osa maankäytön suunnittelua ja liittyy kaavojen tavoitteena olevaan terveellisen ja turvallisen elinympäristön edistämiseen. Käytännössä yhdyskunnan hulevesijärjestelmän suunnittelun tarve tulisi tunnistaa ja suunnitelman laatiminen käynnistää jo yleiskaavaa laadittaessa, jotta se olla riittävän kattava ja laaja-alainen.

Hulevesisuunnitelman pohjana voisi olla kunnan strategia hulevesien hallinnasta. Strategiaa, kaavoja ja hulevesisuunnitelmaa varten tehtävien selvitysten lähtökohtina tulisi olla vesistöjen valuma-alueet ja paikalliset maasto-olosuhteet sekä vesitaloudellisen kokonaisuuden huomioon ottaminen. Kokonaisuutta tarkasteltaessa tulisi kiinnittää huomiota myös tulvariskien hallintaan ja ympäristöluvanvaraisiin toimintoihin.

Pykälän 1 momentin mukaan kunta hyväksyisi hulevesisuunnitelman. Siinä esitettäisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet, joista olisi momentissa esimerkkejä. Valumavesien reittejä voisivat olla esimerkiksi joet, purot ja norot. Niiden suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota myös rankkasateiden aikaisiin hulevesien tulvareitteihin, joita tarvitaan esimerkiksi hulevesiviemäreiden lisäksi.

Suunnitelmassa osoitettaisiin 1 momentin mukaan kiinteistöt, jotka kuuluisivat yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen. Näitä olisivat kiinteistöt, joita hulevesien hallinta hyödyttäisi riippumatta siitä, sijoitettaisiinko niiden välittömään läheisyyteen hulevesien hallinnan rakenteita. Vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta ja haltijoilta olisi mahdollista periä maksuja hulevesien hallinnasta ehdotettavan 103 k §:n nojalla.

Hulevesisuunnitelma tulisi tarvittaessa laatia myös jo rakennetuille alueille. Tällöin tulisi kiinnittää erityistä huomiota käytössä

olevien hulevesien hallinnan rakenteiden kehittämiseen ja esimerkiksi mahdollisuuksiin korvata niin sanotut sekaviemärit muilla hulevesien hallinnan ratkaisulla. Rakennetuilla alueilla tulisi harkittavaksi myös erillisviiemärrakenteiden täydentäminen muilla hulevesien hallinnan ratkaisulla.

Pykälän 2 momentin mukaan hulevesisuunnitelma voisi olla osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden kuten puistojen ja virkistysalueiden suunnitelmaa. Usein hulevesijärjestelmän suunnittelu liittyy kiinteästi katujen ja muiden yleisten alueiden suunnitteluun.

Pykälän 3 momentin perusteella hulevesisuunnitelmaa laadittaessa olisi otettava huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma. Jos suunnitelma laadittaisiin asemakaava-alueen ulkopuolelle ulottuvana, tulisi siinä kiinnittää huomiota esimerkiksi myös oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan.

Suunnitelman tulisi 3 momentin mukaan täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset, jotka suunnitelman laatimisessa otetaan huomioon. Ne perustuisivat esimerkiksi alueen lähtötietoihin, suunnittelun tavoitteisiin ja valittuihin huleveden hallintaratkaisuihin sekä osallisten kanssa käytyyn vuorovaikutukseen. Suunnitelmassa esitettävien toimenpiteiden tulisi olla riittävät turvaamaan hulevesien hallinta ja turvallisuus järjestelmän vaikutusalueella erilaisissa olosuhteissa mukaan lukien erityiset sää- ja vesitilanteet kuten myrskyt ja rankkasateet, ja hulevesirakenteiden tulisi mahdollisuuksien mukaan parantaa ympäristön viihtyisyyttä.

Suunnitelma laadittaessa noudatettaisiin 62 §:n säännöksiä vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa. Siten osallisille tulisi antaa mahdollisuus osallistua hulevesisuunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua mielipiteensä asiasta. Osallisia suunnitelmaa laadittaessa olisivat ainakin yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja haltijat sekä vesihuoltolaitos, jos se huolehtisi suunnitelman perusteella huleveden viemäroinnistä.

103 h §. Yhdyskunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen. Pykälän mukaan kunnan olisi huolehdittava, jotta ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin yhdyskunnan hulevesijärjes-

telmä toteuttamiseksi, asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesiä ei voida muilla keinoilla hallita ehdotetussa 13 a luvussa tarkoitettulla tavalla ja jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset eivät olisi kohtuuttomia. Muita keinoja hulevesien hallintaan olisivat esimerkiksi ehdotetun 103 d §:n mukaiset hulevesien hallintaa koskevat määräykset. Kunnan vastuu yhdyskunnan hulevesijärjestelmän toteuttamisesta alkaisi, kun molemmat momentissa mainitut edellytykset täyttyisivät.

Hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat kohtuuttomia ainakin, jos kiinteistön omistajalta tai haltijalta ehdotettavan 103 k §:n perusteella perittävät maksut muodostuisivat kohtuuttomiksi. Kustannusten kohtuullisuus voitaisiin yleensä varmistaa suunnittelemalla hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet kullekin alueelle vesitaloudelliselta mitoitukseltaan sopiviksi.

Kunta voisi toteuttaa yhdyskunnan hulevesijärjestelmän itse tai yhteistyössä vesihuoltolaitoksen tai muiden tahojen kanssa. Usein järjestelmän toteuttaminen edellyttäisi niin maanpäällisten hulevesirakenteiden kuin viemäreiden rakentamista. Vesihuoltolakiin ehdotettavan 17 a §:n mukaisesti kunta voisi päättää, että vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä osana yhdyskunnan hulevesijärjestelmää.

103 i §. Kiinteistön hulevesien johtaminen yhdyskunnan hulevesijärjestelmään. Pykälässä säädettäisiin kiinteistön hulevesien johtamisesta yhdyskunnan hulevesijärjestelmään samankaltaisella tavalla kuin nykyisin säädetään vesihuoltolain 10 §:ssä kiinteistön liittämistä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin, vesihuoltolain 12 §:ssä liittämiskohdista laitoksen verkostoon sekä vesihuoltolain 13 §:ssä vastuista kiinteistön ja vesihuoltolaitoksen laitteistoista. Pykälää sovellettaisiin näitä vesihuoltolain säännöksiä laajemmin siten, että kiinteistön hulevedet voisivat tulla johdettaviksi hulevesiviemäreiden lisäksi muihin yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakenteisiin kuten ojiin, painanteisiin ja imeytyskenttiin.

Pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön hulevedet olisi johdettava yhdyskunnan hulevesijärjestelmään. Kiinteistön hulevedet

johdettaisiin ojaan, hulevesiviemäriin tai muuhun alueella olevaan yhdyskunnan hulevesijärjestelmän osaan. Jos hulevesiä johdettaisiin poikkeuksellisesti jätevesiviemäriin, sovellettaisiin tähän ehdotetun 103 f §:n mukaisesti vesihuoltolain jätevesien johtamista koskevia säännöksiä.

Kunnan määräämä viranomaisen osoittaisi 2 momentin perusteella kiinteistön hulevesijärjestelmän ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen. Rajakohdat sijaitsisivat yleensä kiinteistön rajojen ulkopuolella. Olennaista olisi, että niiden sijainnin takia kiinteistön omistajalle tai haltijalle ei aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia kiinteistön ulkopuolelle sijoitettavan kiinteistön hulevesilaitteiston rakentamisesta.

Rajakohtia voisi olla yksi tai useampia. Niiden määrä ja sijainti määrittäisivät osin yhdyskunnan hulevesijärjestelmän ratkaisujen mukaan. Jos kiinteistön hulevedet johdettaisiin esimerkiksi ojaan, voisi ojan sijainti osoittaa vastuiden rajat kiinteistön ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmien välillä, eikä muita varsinaisia liittämiskohtia välttämättä tarvittaisi.

Kunnan määräämä viranomaisen voisi antaa kiinteistön hulevesien johtamiseen liittyviä määräyksiä. Ne voisivat olla esimerkiksi teknisiä määräyksiä kiinteistön hulevesijärjestelmän yhdyskunnan hulevesijärjestelmään liittämistä.

Jos vesihuoltolaitos huolehtisi vesihuoltolain 3 a luvun mukaisesti huleveden viemäroinnistä, laitos voisi osoittaa vesihuoltolain 17 b §:n mukaisesti kiinteistöä varten liittämiskohdan hulevesiviemäriverkostoonsa ja antaa liittämistä ohjeet kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Vesihuoltolaitos voisi siten ohjeistaa kiinteistön omistajaa tai haltijaa kiinteistön laitoksen hulevesiviemäriin liittämisen teknisissä yksityiskohtissa ilman, että kunnan määräämän viranomaisen tulisi antaa asiasta määräyksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistön huleveden johtamiseen käytettävästä laitteistosta ja rakenteista kiinteistön hulevesijärjestelmän ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rajakohtaan asti. Vastuuseen sisältyisi laitteiston

suunnittelu, rakentaminen, käyttö ja kunnossapito.

Pykälän 4 momentin perusteella kiinteistön hulevesijärjestelmä olisi toteutettava yhteensopivaksi yhdyskunnan hulevesijärjestelmän kanssa. Säännöstä sovellettaisiin myös tilanteessa, jossa kiinteistö liitetään vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin.

103 j §. Johtamisvelvollisuudesta vapauttaminen. Pykälän mukaan kunnan määräämä viranomainen voisi hakemuksesta myöntää kiinteistölle vapautuksen 103 i §:ssä tarkoitusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet yhdyskunnan hulevesijärjestelmään. Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä.

Pykälässä ehdotettu sääntely kattaisi ehdotetun 103 i §:n mukaisen johtamisvelvollisuuden tapaan myös muut yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakenteet kuin vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärit. Se olisi siten laaja-alaisempaa kuin nykyinen vesihuoltolain 11 §:ään perustuva sääntely. Myös vapauttamisen edellytykset olisivat nykyistä väljempinä, ja viranomaisella olisi vapauttamisasiansa nykyistä enemmän harkintavaltaa.

Kunnan määräämän viranomaisen ei tarvitsisi myöntää vapautusta johtamisvelvollisuudesta, vaikka kiinteistön hulevesistä huolehdittaisiin asianmukaisesti muilla toimenpiteillä. Yleensä hulevesien juoksua kiinteistöltä on vaikea kokonaan estää tai edes ennakoida erilaisissa olosuhteissa. Johtamisvelvollisuudesta vapauttamisen merkitys ei myöskään välttämättä olisi taloudellisesti kovin merkittävä, koska se ei vaikuttaisi ehdotettavan 103 k §:n nojalla yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta perittäviin vuosittaisiin hulevesimaksuihin.

Kiinteistön omistaja tai haltija voisi huolehtia hulevesien hallinnasta asianmukaisesti esimerkiksi imeyttämällä hulevedet kiinteistön alueella tai johtamalla ne vesistöön tai muuhun sellaiseen paikkaan, joka ei olisi osa yhdyskunnan hulevesijärjestelmää.

103 k §. Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävät maksut. Kunta perisi pykälän mukaan maksut yhdyskunnan hulevesijärjestelmän avulla toteutettavasta hulevesien hallin-

nasta. Näihin sisältyisivät myös maksut sellaisesta huleveden viemäroinnistä, josta vesihuoltolaitos huolehtisi vesihuoltolain 3 a luvun mukaisesti. Hulevesien hallinnasta voitaisiin periä vain pykälässä tarkoitettuja julkisoikeudellisia maksuja. Jos hulevesiä johdettaisiin poikkeuksellisesti jätevesiviemäriin, määräytyisivät tästä perittävät maksut vesihuoltolain säännösten mukaisesti.

Nykyisin vesihuoltolaitoksen toteuttaman huleveden viemäroinnin maksuista säädetään vesihuoltolain 18 ja 19 §:ssä. Laitos voi periä huleveden viemäroinnistä yksityisoikeudellisia liittymis- ja perusmaksua sekä muita maksuja. Maksujen tulee olla kohtuulliset ja tasapuoliset.

Ehdotuksen mukaan vesihuoltolaitos perisi vesihuoltolain 17 c §:n nojalla kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen huleveden viemäroinnistä, josta se huolehtisi vesihuoltolain 17 a §:n mukaisen kunnan päätöksen perusteella.

Hulevesimaksuilla katettaisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmän kustannuksia. Näihin ei tulisi sisällyttää tuottoa pääomalle. Maksujen olisi oltava kohtuulliset sekä tasapuoliset eri käyttäjien kannalta. Maksujen määräämisessä tulisi ottaa huomioon erityisesti hallinto-oikeudellinen yhdenvertaisuusperiaate.

Pykälän 1 momentin mukaan kunta voisi periä kiinteistön omistajalta tai haltijalta liittymismaksun, jolla katettaisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakentamiskustannuksia. Rakentamiskustannuksia voitaisiin kuitenkin kattaa myös 2 momentin mukaisilla vuosittaisilla maksuilla, sillä rakentamiskustannusten osuus hallinnan kustannuksista voi olla erittäin suuri, ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmä palvelisi usein myös sellaisia kiinteistöjä, joita ei liitettäisi järjestelmään.

Pykälän 2 momentin perusteella kunta voisi periä hulevesien hallinnasta vuosittaisen maksun yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta. Tällä maksulla voitaisiin kattaa niin hulevesijärjestelmän käytöstä ja ylläpidosta kuin sen rakentamisesta aiheutuneita kustannuksia. Yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevat kiinteistöt määritettäisiin ehdotetun 103 g §:n mukaisessa hulevesisuunnitelmassa.

Kunta hyväksyisi pykälän 3 momentin mukaan maksujen määräämisen perusteet sisälttävän taksan. Maksujen perusteena voisi olla aiheuttamisperiaatteen mukaisesti esimerkiksi rakennuksen kokonaispinta-ala jaettuna kerrosluvulla tai muut helposti saatavilla olevat kiinteistön ja rakennuksen tiedot. Olenaisista olisi, että hulevesimaksujen määrääytymiseen vaikuttaisi katettujen pintojen ala.

Maksujen määräämisessä voitaisiin ottaa huomioon myös kiinteistön ominaisuudet, hulevesien määrään tai laatuun vaikuttavat ratkaisut sekä kiinteistön käyttötarkoitus. Esimerkiksi kiinteistön maa-alueen pintamateriaalilla voi olla ratkaiseva merkitys kiinteistöllä muodostuvan huleveden määrän tai laadun kannalta. Maksu voisi määräytyä eri tavoin myös asuin- ja teollisuuskiinteistöille, viheralueille ja liikennealueille. Maksujärjestelmästä ei tulisi kuitenkaan muodostaa aiheuttamisperiaatteen soveltamisen vuoksi tarpeettoman monimutkaista tai kallista.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettut maksut voitaisiin periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

182 §. Uhkasakko ja teettämisuhka. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Sen perusteella kunnan monijäseniselle toimielimelle annettaisiin hulevesiasioissa toimivaltaa määrätä uhkasakosta ja teettämisuhasta.

183 §. Tarkastusoikeus. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti. Siinä säädettäisiin kunnan määräämän viranomaisen tarkastusoikeudesta, kun se hoitaa ehdotetun 13 a luvun mukaisia tehtäviään kiinteistön hulevesijärjestelmän toimivuuden selvittämiseksi. Hulevesiasioissa tarkastus ei kohdistuisi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

190 §. Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin 103 d, 103 e ja 103 g §:n mukaiset hallintopäätökset. Niiden perusteella hulevesien hallintaa koskevista määräyksistä, määräyksestä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi ja hulevesisuunnitelman hyväksymispäätöksestä voitaisiin hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Säännöksen tarkoittama valituslupa-

järjestelmä ulotettaisiin koskemaan myös hulevesien hallintaan liittyviä päätöksiä.

Pykälän 4 momentin luetteloon lisättäisiin hulevesisuunnitelma, jota koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla siltä osin kun asiasta on päätetty lainvoimaisessa asemakaavassa.

204 a §. Kaavan, tonttijaon ja kunnan hulevesisuunnitelman laatimiseen liittyvät työt. Otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi pykälän sisältöä vastaavaksi lisäämällä siihen kunnan hulevesisuunnitelma.

Pykälän sisältöön lisättäisiin yhdyskunnan hulevesisuunnitelma. Myös tähän hulevesisuunnitelmaan liittyvät työt tulee voida tehdä kiinteistöllä. Nämä toimet eivät kohdistu kotirauhan suojan piiriin kuuluviin tiloihin. Ehdotuksen mukaan kiinteistön omistaja tai haltija on velvollinen sallimaan töiden tekemisen alueellaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vesihuoltolaki

Varautumisesta vesihuollon erityistilanteisiin, vesihuollon toimintakertomuksesta sekä vesihuollon tietojärjestelmästä, sen käyttöönotosta siihen toimitettavista tiedoista, tunnuslukujen laskemisesta ja tietojärjestelmään tallennettavista muista tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Vakiohyvityksen enimmäismäärää voitaisiin tarkistaa valtioneuvoston asetuksella rahantarvon muutosta vastaavasti.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi yksi pykälä maankäyttö- ja rakennusasetukseen kiinteistön hulevesien hallinnasta.

3 Voimaantulo

Ehdotettujen lakien esitetään tulevan voimaan 1.1.2014.

Ehdotetussa vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettu kunnan päätös siitä, että vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäröinnistä, tulisi tehdä 31.12.2016 mennessä. Kunnan päätöksen tekemiseen asti vesihuoltolaitos huolehtisi toiminta-alueellaan huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamisesta 17a §:n voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja toiminta-alueen hyväksymispäätöksen mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella kiinteistön liittämismaksu vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyisi 31.12.2018 asti vesihuoltolain muutosten voimaan tullessa voimassa olleen vesihuoltolain 10 §:n mukaisesti.

Vesihuollon tietojärjestelmän käyttöönotosta säädettäisiin erikseen asetuksella.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämismääräykseen

Ehdotukseen liittyviä asetuksenantovaltuuksia tulee tarkastella perustuslain 80 §:n näkökulmasta. Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 6 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuus, 15 §:ssä tarkoitettu omaisuuden suoja, 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu vastuu ympäristöstä ja 21 §:ssä tarkoitettu oikeusturva. Lisäksi perustuslain 121 §:n mukainen kunnallinen itsehallinto on esityksen kannalta merkityksellinen.

Asetuksenantovaltuudet

Ehdotuksen mukaan vesihuoltolakiin sisällytettäisiin perustuslain 80 §:ssä tarkoitettuja tarkkarajaisia ja täsmällisiä asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle. Hulevesien osalta asetuksenantovaltuutus osoitettaisiin niin ikään valtioneuvostolle asian luonteen vuoksi.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettuihin hule-

vesisäännöksiin sisältyy liittämismaksu yhdykskunnan hulevesijärjestelmään, josta voitaisiin periä liittämismaksua. Liittymisestä voisi saada vapautuksen. Lisäksi kunta voisi päättää periä vuosittaista hulevesimaksua. Tämä vuosittainen hulevesimaksu kohdistuisi niiden kiinteistöjen omistajiin ja haltijoihin, jotka kuuluvat yhdykskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen. Vaikutusalue osoitettaisiin hulevesisuunnitelmassa, johon voisi hakea muutosta.

Kunnalliseen taksaan perustuvat hulevesien hallinnan maksut olisivat hyväksyttäviä ja yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia. Taajaan asutuilla alueilla hulevesistä aiheutuu päällystettyjen pintojen vuoksi enemmän kustannuksia kuin harvaan asutuilla alueilla. Yhdykskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen kiinteistöjen omistajat ja haltijat olisivat keskenään yhdenvertaisessa asemassa. Maksu saattaisi vaihdella yhdykskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen eri osissa sen mukaan, millainen kunkin osan hulevesijärjestelmä on.

Kunta voisi myös päättää kattaa hulevesien hallinnan kustannukset kantamastaan kunnallisverosta. Vero kohdistuu tällöin kaikkiin kunnallisveroa maksaviin.

Omaisuuden suoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukainen omaisuuden suoja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut edellytykset (PeVL 49/2002).

Esityksessä ehdotetaan lievennettäväksi velvollisuutta liittää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitseva kiinteistö laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon. Tämä vahvistaisi perustuslain 15 §:ssä tarkoitettua omaisuuden suojaa.

Ehdotetuista hulevesisäännöksistä (103 d ja 103 e §) liittyisivät perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan. Hulevesien hallintaa kiinteistöllä koskevien säännösten voidaan katsoa rajoittavan omistajan vapautta käyttää omaisuuttaan haluamallaan tavalla. Kysymys olisi kuitenkin vähäisistä omaisuu-

den käyttörajoituksista, jotka eivät tosiasiallisilta vaikutuksiltaan rinnastuisi miltään osin pakkolunastukseen tai ulottuisi omaisuuden suojan ytimeen. Ehdotetut säännökset ovat myös tarkkarajaisia ja täsmällisiä, eivätkä siten olisi ristiriidassa omaisuuden suojan kanssa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaisen ympäristöperusoikeuden tarkoitus on muun muassa turvata rakennetun ympäristön ja kulttuuriperinnön arvojen säilyminen (HE 309/1993 s. 66). Ehdotetuilla maankäyttö- ja rakennuslakiin lisättävillä uusilla hulevesisäännöksillä pyritään osaltaan toteuttamaan tätä perusoikeutta.

Oikeusturva

Maankäyttö- ja rakennuslakiin lisättäisiin ehdotuksen säännöksistä johtuvat tarkistukset siten, että hulevesien hallintaan liittyvistä päätöksistä olisi mahdollista valittaa perus-

tuslain 21 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla.

Kunnallinen itsehallinto

Esityksessä säädettäisiin kunnallisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä silloin, kun se toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon ja kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Yhtiöittämisestä on säädettävä lailla, jotta kunnallisiin vesihuoltolaitoksiin liittyvät kilpailuneutraaliteetti- ja valtiontukiongelmat poistetaan. Sääntely ei siten ole ristiriidassa perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vesihuoltolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 201 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 2 §, 3 §:n 1 kohta, 4 §:n otsikko, 5 §:n 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 ja 3 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 ja 3 kohta, 12 §, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 20 §, 27 § ja 32 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § laissa 1488/2009, sekä

lisätään 2 §:ään 2 momentti, 3 §:ään 8 kohta, 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1488/2009, 1 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, 8 §:ään 4 momentti, 8 a §, 15 a §, 15 b §, 3 a luku, 17 a—17 c §, 20 §:ään 2 ja 3 momentti, 20 a—20 e §, 24 §:ään 5 momentti, 27 a § ja 27 b § seuraavasti:

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös huleveden viemärointiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos siitä huolehtii.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) vesihuollolla vedenhankintaa eli veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talous-

vetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä;

8) Huleveden viemäroinnillä huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäri-

4 §

Viranomaiset

Tämän lain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä kehittäminen kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tämän lain 2,3 ja 3 a luvun säännösten noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat näiden säännösten noudattamista toimi-aloillaan.

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten ja laitoksille vettä toimittavien sekä niiden jätevesiä käsittelevien kanssa laatia ja pitää ajan tasalla alueensa kattavat vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmia laatiessaan kunnan tulee olla riittävässä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ja varata valvontaviranomaisille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kehittämissuunnitelmasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa ja sen on oltava yleisesti saatavilla tietoverkossa tai muulla tavalla.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi.

8 §

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Kunta hyväksyy alueellaan toimivalle vesihuoltolaitokselle toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on pyydettävä lausunto valvontaviranomaisilta sekä varattava alueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tulee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tar-

peet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatettava laitoksen jätevesiviemäriverkoston piiriin. Hyväksymispäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin.

Toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet esitetään kartalla.

8 a §

Vesihuollon turvaaminen toiminta-aluetta supistettaessa

Tehdessään päätöksen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta kunta määrittää, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoon liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jäte-vesiviemäriin. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei kuitenkaan tarvitse liittää laitoksen verkostoon, jos kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jos kiinteistöllä on asianmukainen vesihuolto. Kiinteistöllä, jota ei liitetä laitoksen vesijohtoon, tulee olla käytettävissä riittävästi talousvettä. Kiinteistöllä, jota ei liitetä laitoksen jätevesiviemäriin, tulee jätevesien käsittelyssä noudattaa, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa säädetään.

Kiinteistöä ei tarvitse liittää jätevesiviemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi, jos kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan muutoin poistaa kiinteistöltä asianmukaisesti. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajantoimintaan tarkoitettua kiinteistöä ei tar-

vitse liittää jätevesiviemäriin, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta jätevesiviemäriin johdettavan jäteveden tai huleveden ja perustusten kuivatusveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

11 §

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta kiinteistölle toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 10 §:ssä tarkoitettua liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyn perusteiden. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset, liittamisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

2) vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella;

3) sekä lisäksi:

a) vesijohtoon liittamisestä vapautettavalla kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä; tai

b) jätevesiviemäriin liittamisestä vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa asetettujen vaatimusten mukaisesti.

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä. Liittämiskohdtien sijainnin takia kiinteistön liittamisestä laitoksen verkostoon ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.

15 §

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudet

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostossa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvalta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesi-huoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

15 a §

Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen erityistilanteissa

Vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta erityistilanteissa. Palvelujen turvaamiseksi laitos on yhteistyössä muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, pelastusviranomaisten, soti- muskumppanien ja asiakkaiden kanssa.

Vesihuoltolaitos laatii ja pitää ajan tasalla suunnitelman erityistilanteisiin varautumisesta sekä ryhtyy suunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi ainakin seuraavat seikat:

1) toimintaan liittyvät riskit;

2) toimenpiteet haittojen ja vahinkojen ehkäisemiseksi; sekä

3) erityistilanteissa toteutettavat toimenpiteet.

Laitos toimittaa suunnitelman valvontaviranomaisille ja pelastusviranomaiselle.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvilta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varautumisesta erityistilanteisiin vesihuollossa.

15 b §

Kunnan varautuminen erityistilanteisiin

Kunta suunnittelee toimenpiteet, joita tarvitaan vesihuollon turvaamiseksi erityistilanteissa vesihuoltolaitosten verkostojen ulkopuolella.

Suunnitelma 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä sisällytetään valmiuslain (1552/2011) 12 §:ssä tarkoitettuun kunnan valmiussuunnitelmaan.

3 a luku

Huleveden viemäröinti

17 a §

Huleveden viemäröinnin järjestäminen

Kunta voi päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii päätöksessä määriteltävällä alueella huleveden viemäröinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Laitoksen hulevesiviemäriverkosto on tällöin osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 103 a §:ssä tarkoitettua yhdyskunnan hulevesijärjestelmää.

Päätöksen edellytyksenä on, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan huleveden viemäröinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti, sekä lisäksi, että:

1) kunta ja laitos ovat sopineet huleveden viemäröinnistä; tai

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisen asemakaavan, hulevesisuunnitelman, katusuunnitelman tai yleisen alueen

suunnitelman mukaan hulevedet viemäröidään päätöksessä tarkoitettulla alueella.

1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä esitetään kartalla alueet, joilla on vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto, sekä alueet, joille verkosto rakennetaan.

17 b §

Liittämiskohta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin

Vesihuoltolaitos osoittaa jokaista maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n perusteella hulevesiviemäriverkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten yhden tai useamman liittämiskohdan, jonka tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä, sekä antaa liittämistä ohjeet kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Liittämiskohdan sijainnin takia kiinteistön liittämistä laitoksen hulevesiviemäriin ei saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.

17 c §

Korvaus huleveden viemäröinnistä

Vesihuoltolaitos perii kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen huleveden viemäröinnistä 17 a §:ssä tarkoitettulla alueella.

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

20 §

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Taseen ja tulos-

laskelman tulee olla kirjanpidosta johdettavissa. Ne on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään kirjanpidon eriyttämisestä, sovelletaan myös 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemäröintiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvalta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä.

20 a §

Vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen

Kunnan tai muun julkisyhteisön on muodostettava omistamastaan vesihuoltolaitoksesta yhtiö, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

20 b §

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava toimintakertomus soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Toimintakertomuksessa tulee esittää tiedot huleveden viemäröinnistä, josta vesihuoltolaitos huolehtii 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen mukaisesti, sen kustannuksista ja kunnalta 17 c §:n mukaisesti viemäröinnistä perityistä korvauksista.

Toimintakertomuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

20 c §

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen

Tilintarkastajien tulee tarkastaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 b §:ssä tar-

koitettu toimintakertomus osana kunnan tai laitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

20 d §

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen

Vesihuoltolaitoksen tulee julkistaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 b §:ssä tarkoitettu toimintakertomus. Lisäksi laitoksen tulee julkistaa vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen, hinnoitteluperusteiden ja tunnuslukujen tulee olla kaikkien saatavilla tietoverkossa.

20 e §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Suomen ympäristökeskus ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Suomen ympäristökeskus perii vesihuoltolaitoksilta maksun tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Vesihuoltolaitos toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa voimassa olevat hinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen samoin kuin sille vettä toimittavan tai sen jätevesiä tai hulevesiä käsittelevän tulee toimittaa tietojärjestelmään verkostojensa paikkatiedot.

Vesihuollon tietojärjestelmästä, sen käyttöönotosta, siihen toimitettavista tiedoista, tunnuslukujen laskemisesta ja tietojärjestelmään tallennettavista muista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

Vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetut sopimukset verkostoon liittämisen ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä myös silloin, kun asiakkaan kiinteistö jää toiminta-alueen supistamisen takia toiminta-alueen ulkopuolelle. Irtisanomisen edellytyksenä on, että kiinteistön vesihuolto turvataan siten, että asiakkaalle ei aiheudu tästä ylimääräisiä kustannuksia.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei keskeytys aiheudu vesi-huoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä tai jollei keskeytystä voida muutoin pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Jos virhe perustuu vesihuollon keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta. Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

27 a §

Vakiohyvitys

Jos vesihuolto keskeytyy yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi, asiakkaalla on oikeus vakiohyvitykseen, jollei kysymys ole vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomi-

oon toiminnassaan ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

Asiakas on oikeutettu joko vakiohyvitykseen tai 27 §:ssä tarkoitettuun hinnanalennukseen sen mukaan, kumpi näistä on määrältään suurempi. Vesihuoltolaitos maksaa asiakkaalle vakiohyvityksen todettuaan 1 momentissa tarkoitetun vesihuollon yhtäjaksoisen keskeytymisen.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi. Vesihuoltolaitos voi kuitenkin ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä sellaisille asiakkaille, jotka ovat laitoksen omistajia.

27 b §

Vakiohyvityksen määrä

Vakiohyvityksen määrä on asiakkaan vesihuollon vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta:

1) 4 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 12 tuntia mutta vähemmän kuin 48 tuntia;

2) 8 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 48 tuntia mutta vähemmän kuin viikon;

3) 10 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään viikon ja tämän jälkeen aina 2 prosenttia kutakin alkavaa viikkoa kohti.

Vakiohyvityksen enimmäismäärä on 1000 euroa asiakasta kohti tai yhteensä laskettuna 10 prosenttia laitoksen vuosittaisesta liikevaihdosta.

Jos vesihuoltolaitos tarjoaa korvaavia vesihuollon palveluja vesihuollon keskeytyksen aikana, ne otetaan huomioon vakiohyvityksen määrää alentavana tekijänä.

Vakiohyvityksen enimmäismäärä voidaan tarkistaa valtioneuvoston asetuksella rahantarvon muutosta vastaavasti.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 §:n tai 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaisa

(365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 201 _____ .

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä toiminta-alueella vesihuoltolaitos huolehtii huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamisesta ja käsittelystä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännös-

ten ja toiminta-alueen hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka kunnes kunta tekee 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäroinnistä. Kunnan tulee tehdä tämä päätös viimeistään 31.12.2016.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella kiinteistön liittämismääräyksiä laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määrätty 31.12.2018 asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti.

Helsingissä _____ päivänä _____ kuuta 201 _____ .

2.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 201 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 190 §:n 3 ja 4 momentti sekä 204 a §, sellaisena kuin ne ovat, 190 §:n 3 momentti laissa 1129/2008 ja 4 momentti laissa 1441/2006, 204 a § laissa 476/2004
lisätään 13 a luku, 103 a—103 k §, 182 §:ään 3 momentti, 183 §:ään 4 momentti seuraavasti:

13 a luku

Hulevesiä koskevat erityiset säännökset

103 a §

Hulevesien hallinnan määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) hulevedellä rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle vastaavalle pinnalle kertyvää sade- tai sulamisvettä sekä rakennetun alueen kuivatusvettä;
- 2) hulevesien hallinnalla hulevesien imeytämiseen, johtamiseen, viemäröintiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä;
- 3) yhdyskunnan hulevesijärjestelmällä hulevesien hallintaan tarkoitettujen alueiden ja rakenteiden kokonaisuutta mukaan lukien vesihuoltolain (119/2001) 17 a §:ssä tarkoitettujen vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostot; ja
- 4) yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella aluetta, jolla sijaitsevia kiinteistöjä yhdyskunnan hulevesijärjestelmä palvelee.

103 b §

Hulevesien hallinnan tavoitteet

Hulevesien hallinnan tavoitteena on:

- 1) imeyttää ja viivyyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla;

2) kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa asemakaava-alueella;

3) ehkäistä hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä; ja

4) luopua hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin.

103 c §

Hulevesien hallinta

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunta voi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hulevesien hallinnasta kiinteistöillä.

103 d §

Hulevesien hallintaa koskevat määräykset

Kunnan määräämä monijäseninen toimielin voi antaa kuntaa tai kunnan osaa koskevia tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta.

Määräysten valmistelussa, laatimisessa ja hyväksymisessä noudatetaan, mitä 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksestä.

Määräykset voivat koskea;

1) hulevesien määrää, laatua, maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja tarkkailua sekä hulevesien käsittelyä kiinteistöllä;

2) kiinteistön liittämistä yhdyskunnan hulevesijärjestelmään; ja

3) muita näihin rinnastettavia, hulevesien hallintaan liittyviä seikkoja.

Määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai asemakaavassa on asiasta toisin määrätty.

103 e §

Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi

Kunnan monijäseninen toimielin voi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatii usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, kunnan monijäseninen toimielin voi kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta. Yhteisjärjestelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 164 §:n 2-4 momentissa säädetään.

Luonnollisen vedenjuoksun muuttamiseen sovelletaan, mitä 165 §:ssä säädetään. Ojituksen sovelletaan, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään.

103 f §

Kielto johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin

Kiinteistön hulevesiä ei saa johtaa jätevesiviemäriin. Kunnan määräämä viranomainen voi kuitenkin antaa määräajaksi suostumuksen hulevesien johtamiseen jätevesiviemäriin vesihuoltolaitosta kuultuaan, jos;

1) kysymys on ennen tämän lain voimaantuloa olemassa olleesta viemäristä, joka on tarkoitettu myös hulevesien johtamiseen;

2) vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan hulevesien viemäroinnistä ja niiden käsittelystä osana jäteve-

den käsittelyä taloudellisesti ja asianmukaisesti erityisesti ympäristönsuojelulliset näkökohdat ja muu yhdyskuntajätevesiä koskeva lainsäädäntö huomioon ottaen; ja

3) hulevesien jätevesiviemäriin johtamisesta luopuminen aiheuttaisi saavutettaviin hyötyihin verrattuna kohtuuttomia kustannuksia.

Jos hulevesiä johdetaan jätevesiviemäriin, johtamiseen sovelletaan vesihuoltolain (119/2001) jätevesien johtamista koskevia säännöksiä.

103 g §

Hulevesisuunnitelma

Kunta hyväksyy hulevesisuunnitelman, jossa esitetään yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet, kuten ojat, kosteikot, imeytysalueet, valumavesien reitit, putket ja pumppaamot. Suunnitelmassa osoitetaan myös kiinteistöt, jotka kuuluvat yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen.

Hulevesisuunnitelma voi olla osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden suunnitelmaa.

Hulevesisuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelmassa otetaan huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja että se täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset myös sademäärän ja rankkasateiden lisääntyessä. Suunnitelmaa laadittaessa noudatetaan, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaihtuksesta kaavaa valmisteltaessa.

103 h §

Yhdyskunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen

Kunnan on huolehdittava, että yhdyskunnan hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesiä ei voida muilla keinoilla hallita tässä luvussa tarkoitettulla tavalla ja jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole kohtuuttomat.

103 i §

Kiinteistön hulevesien johtaminen yhdyskunnan hulevesijärjestelmään

Kiinteistön hulevedet on johdettava yhdyskunnan hulevesijärjestelmään.

Kunnan määräämä viranomainen osoittaa kiinteistön hulevesijärjestelmän ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaa johtamiseen liittyviä määräyksiä. Jos vesihuoltolaitos huolehtii vesihuoltolain (119/2001) 3 a luvun mukaisesti huleveden viemäroinnistä, laitos osoittaa vesihuoltolain 17 b §:n mukaisesti kiinteistöä varten liittämiskohdan hulevesiviemäriverkostoonsa ja antaa liittämistä ohjeet kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistön huleveden johtamiseen käytettävästä laitteistosta ja rakenteista rajakohtaan asti.

Hulevesien hallinta kiinteistöllä on toteutettava yhdyskunnan hulevesijärjestelmän kanssa yhteensopivaksi.

103 j §

Johtamisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan määräämä viranomainen voi hakemuksesta myöntää kiinteistölle vapautuksen 103 h §:ssä tarkoitetusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet yhdyskunnan hulevesijärjestelmään, jos kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä.

103 k §

Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävät maksut

Kunta voi periä kiinteistön omistajalta tai haltijalta liittymismaksuyhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakentamiskustannusten kattamiseksi.

Kunta voi periä yhdyskunnan hulevesijärjestelmän käytöstä ja ylläpidosta vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta.

Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut maksut voidaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettussa laissa (706/2007) säädetään.

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan myös kunnan monijäsenisen toimielimen päättäessä huleveden hallintaan liittyviä velvoitteita.

183 §

Tarkastusoikeus

Mitä 1-3 momentissa säädetään, noudatetaan myös silloin, kun kunnan määräämä viranomainen hoitaa tämän lain 13 a luvun mukaisia tehtäviään kiinteistön hulevesijärjestelmän toimivuuden selvittämiseksi.

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

Kunnan viranomaisen suunnittelutarveasiassa tekemää 137 §:n mukaista päätöstä, poikkeamispäätöstä, rakennuslupaa, toimenpidelupaa ja katusuunnitelmaa koskevassa asiassa sekä kunnan määräämän monijäsenisen toimielimen hulevesien hallintaa koskevassa asiassa tekemää 103 d §:n mukaista päätöstä ja hulevesistä aiheutuvan haitan poistamista koskevassa asiassa tekemää 103 e §:n mukaista päätöstä sekä kunnan 103 f §:n mukaista hulevesisuunnitelmaa koskevassa asiassa hallinto-oikeuden päätökseen, jolla valitus on jätetty tutkimatta tai jolla ei ole muutettu valituksen kohteena ollutta viranomaisen päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rakennuslupa, katusuunnitelmaa tai hulevesisuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

204 a §

Kaavan, tonttijaon ja kunnan hulevesisuunnitelman laatimiseen liittyvät työt

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavan, tonttija-

on tai kunnan hulevesisuunnitelman laatimiseen liittyvien töiden tekemisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavannukaista käyttämistä eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa ympäristön rumentumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 .

Helsingissä päivänä kuuta 201 .

1.

Laki**vesihuoltolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 201 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 2 §, 3 §:n 1 kohta, 4 §:n otsikko, 5 §:n 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 ja 3 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 ja 3 kohta, 12 §, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 20 §, 27 § ja 32 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § laissa 1488/2009, sekä

lisätään 2 §:ään 2 momentti, 3 §:ään 8 kohta, 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1488/2009, 1 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, 8 §:ään 4 momentti, 8 a §, 15 a §, 15 b §, 3 a luku, 17 a—17 c §, 20 §:ään 2 ja 3 momentti, 20 a—20 e §, 24 §:ään 5 momentti, 27 a § ja 27 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen *vesihuollon kannalta* rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös huleveden viemäröintiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos siitä huolehtii.

3 §

3 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) vesihuollolla vedenhankintaa eli veden

1) vesihuollolla vedenhankintaa eli veden

johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden, *huleveden ja perustusten kuivatusveden* poisjohtamista ja käsittelyä;

4 § (22.12.2009/1488)

Valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa laatia ja pitää ajan tasalla alueensa kattavat vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmia laatiessaan kunnan tulee olla riittävässä yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteis-

johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä;

8) *Huleveden viemäroinnillä huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärissä.*

4 §

Viranomaiset

Tämän lain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä kehittäminen kuuluvat maaja metsätalousministeriölle.

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tämän lain 2,3 ja 3 a luvun säännösten noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat näiden säännösten noudattamista toimialoillaan.

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten ja laitoksille vettä toimittavien sekä niiden jätevesiä käsittelevien kanssa laatia ja pitää ajan tasalla alueensa kattavat vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmia laatiessaan kunnan tulee olla riittävässä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ja varata valvontaviranomaisille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kehittämissuunnitelmasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa ja sen on oltava yleisesti saatavilla tietoverkossa tai muulla tavalla.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteis-

töjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijoh-
toon tai viemäriin on tarpeen *asutuksen taikka
vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan
elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan määrän
tai laadun* vuoksi.

8 §

*Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväk-
syminen*

Kunta hyväksyy alueellaan toimivalle vesi-
huoltolaitokselle toiminta-alueen ja tarvittaes-
sa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta vesi-
huoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei
tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan.
Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai
muuttamista asiasta on pyydetty lausunto
valvontaviranomaiselta sekä varattava alueen
kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus
tulla kuulluiksi.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tu-
lee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tar-
peet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka
on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohto-
verkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatet-
tava laitoksen *viemäriverkostojen* piiriin. Hy-
väksymispäätöksen yhteydessä on myös ase-
tettava tavoitteellinen aikataulu toiminta-
alueen eri osien saattamiselle verkostojen pii-
riin.

töjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijoh-
toon tai *jätevesiviemäriin* on tarpeen *toteutu-
neen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen*
vuoksi.

8 §

*Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväk-
syminen*

Kunta hyväksyy alueellaan toimivalle vesi-
huoltolaitokselle toiminta-alueen ja tarvitta-
essa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta
vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos
ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan.
Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai
muuttamista asiasta on pyydetty lausunto
valvontaviranomaisilta sekä varattava alueen
kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus
tulla kuulluiksi.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tu-
lee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tar-
peet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka
on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohto-
verkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatet-
tava laitoksen *jätevesiviemäriverkostojen* pii-
riin. Hyväksymispäätöksen yhteydessä on
myös asetettava tavoitteellinen *yhdyskunta-
kehityksen tarpeita vastaava* aikataulu toi-
minta-alueen eri osien saattamiselle verkos-
tojen piiriin.

*Toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat se-
kä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriver-
kostojen piiriin saatettavat alueet esitetään
kartalla.*

8 a §

*Vesihuollon turvaaminen toiminta-aluetta
supistettaessa*

*Tehdessään päätöksen vesihuoltolaitoksen
toiminta-alueen supistamisesta kunta määrit-
tää, miten vesihuolto turvataan niillä laitok-
sen verkostoon liitetyillä kiinteistöillä, jotka
jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.*

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja viemäriin. *Kiinteistöllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta liittyä viemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi, jos alueella ei ole erillistä verkostoa tarkoitusta varten ja kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.*

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen vesijohtoon tai viemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta viemäriin johdettavan jäteveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

11 § (22.12.2009/1488)

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta kiinteistölle vapautuksen 10 §:ssä tarkoitettua liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyn perusteiden. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle, kiinteistön omistajalle tai haltijalle *ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksel-*

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. *Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei kuitenkaan tarvitse liittää laitoksen verkostoon, jos kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jos kiinteistöllä on asianmukainen vesihuolto. Kiinteistöllä, jota ei liitetä laitoksen vesijohtoon, tulee olla käytettävissä riittävästi talousvettä. Kiinteistöllä, jota ei liitetä laitoksen jätevesiviemäriin, tulee jätevesien käsittelyssä noudattaa, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa säädetään.*

Kiinteistöä ei tarvitse liittää jätevesiviemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi, jos kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan muutoin poistaa kiinteistöltä asianmukaisesti. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajantoimintaan tarkoitettua kiinteistöä ei tarvitse liittää jätevesiviemäriin, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta jätevesiviemäriin johdettavan jäteveden tai huleveden ja perustusten kuivatusveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

11 §

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta kiinteistölle *toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen* vapautuksen 10 §:ssä tarkoitettua liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyn perusteiden. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle

le on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämismuutoksesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon liittamisesta aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

3) sekä lisäksi:

a) vesijohtoon liittamisestä vapautettavalla kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä; tai

b) jätevesiviemäriin liittamisestä vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää *niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumista; taikka*

c) huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista varten tarkoitettuun viemäriin liittamisestä vapautettavan kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä.

15 §

Vesihuoltolaitoksen tarkkailuvelvollisuudet

Vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua *sekä ve-*

tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämismuutoksesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon *kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset*, liittamisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

3) sekä lisäksi:

a) vesijohtoon liittamisestä vapautettavalla kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä; tai

b) jätevesiviemäriin liittamisestä vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää *ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 a luvussa asetettujen vaatimusten mukaisesti.*

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä. *Liittämiskohtien sijainnin takia kiinteistön liittamisestä laitoksen verkostoon ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.*

15 §

*Vesihuoltolaitoksen **selvillä- ja** tarkkailuvelvollisuudet*

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun

den hävikiä laitoksen verkostossa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle.

kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostossa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvilta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

15 a §

Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen erityistilanteissa

*Vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta erityistilanteissa. Palvelujen turvaamiseksi laitos on yhteistyössä muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, pelastusviranomaisten, soti-
muskumppanien ja asiakkaiden kanssa.*

Vesihuoltolaitos laatii ja pitää ajan tasalla suunnitelman erityistilanteisiin varautumisesta sekä ryhtyy suunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi ainakin seuraavat seikat:

- 1) toimintaan liittyvät riskit;*
- 2) toimenpiteet haittojen ja vahinkojen ehkäisemiseksi; sekä*
- 3) erityistilanteissa toteutettavat toimenpiteet.*

Laitos toimittaa suunnitelman valvontaviranomaisille ja pelastusviranomaiselle.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvilta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varautumisesta erityistilanteisiin vesihuollossa.

15 b §

Kunnan varautuminen erityistilanteisiin

Kunta suunnittelee toimenpiteet, joita tarvitaan vesihuollon turvaamiseksi erityistilanteissa vesihuoltolaitosten verkostojen ulkopuolella.

Suunnitelma 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä sisällytetään valmiuslain (1552/2011) 12 §:ssä tarkoitettuun kunnan valmiussuunnitelmaan.

3 a luku

Huleveden viemäröinti

17 a §

Huleveden viemäröinnin järjestäminen

Kunta voi päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii päätöksessä määriteltävällä alueella huleveden viemäröinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Laitoksen hulevesiviemäriverkosto on tällöin osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 103 a §:ssä tarkoitettua yhdyskunnan hulevesijärjestelmää.

Päätöksen edellytyksenä on, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan huleveden viemäröinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti, sekä lisäksi, että:

1) kunta ja laitos ovat sopineet huleveden viemäröinnistä; tai

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisen asemakaavan, hulevesisuunnitelman, katusuunnitelman tai yleisen alueen suunnitelman mukaan hulevedet viemäroidään päätöksessä tarkoitettulla alueella.

1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä esitetään kartalla alueet, joilla on vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto, sekä alueet, joille verkosto rakennetaan.

17 b §

Liittämiskohdat vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin

Vesihuoltolaitos osoittaa jokaista maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n perusteella hulevesiviemäriverkostoonsa liitettävää kiin-

teistöä varten yhden tai useamman liittämiskohdan, jonka tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä, sekä antaa liittämisestä ohjeet kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Liittämiskohtien sijainnin takia kiinteistön liittämisestä laitoksen hulevesiviemäriin ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.

17 c §

Korvaus huleveden viemäroinnistä

Vesihuoltolaitos perii kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen huleveden viemäroinnistä 17 a §:ssä tarkoitetulla alueella.

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

20 §

Kunnallisen vesihuoltolaitoksen kirjanpito

Kunnallisen vesihuoltolaitoksen kirjanpito tulee eriyttää kunnan kirjanpidossa, ja laitoksen on laadittava tilikausittain erillinen tilinpäätös.

20 §

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Taseen ja tuloslaskelman tulee olla kirjanpidosta johdettavissa. Ne on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolaian (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään kirjanpidon eriyttämisestä, sovelletaan myös 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemärointiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvilta osin myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä.

20 a §

Vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen

Kunnan tai muun julkisyhteisön on muodostettava omistamastaan vesihuoltolaitoksesta yhtiö, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

20 b §

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava toimintakertomus soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Toimintakertomuksessa tulee esittää tiedot huleveden viemäröinnistä, josta vesihuoltolaitos huolehtii 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen mukaisesti, sen kustannuksista ja kunnalta 17 c §:n mukaisesti viemäröinnistä perityistä korvauksista.

Toimintakertomuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

20 c §

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen

Tilintarkastajien tulee tarkastaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 b §:ssä tarkoitettu toimintakertomus osana kunnan tai laitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

20 d §

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen

Vesihuoltolaitoksen tulee julkistaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 b §:ssä tarkoitettu toimintakertomus. Lisäksi laitoksen tulee julkistaa vesihuollon toimitusehdot ja

hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen, hinnoitteluperusteiden ja tunnuslukujen tulee olla kaikkien saatavilla tietoverkossa.

20 e §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Suomen ympäristökeskus ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Suomen ympäristökeskus perii vesihuoltolaitoksilta maksun tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Vesihuoltolaitos toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa voimassa olevat hinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen samoin kuin sille vettä toimittavan tai sen jätevesiä tai hulevesiä käsittelevän tulee toimittaa tietojärjestelmään verkostojensa paikkatiedot.

Vesihuollon tietojärjestelmästä, sen käyttönotosta, siihen toimitettavista tiedoista, tunnuslukujen laskemisesta ja tietojärjestelmään tallennettavista muista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

24 §

Sopimuksen irtisanominen

Vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetut sopimukset verkostoon liittämistä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä myös silloin, kun asiakkaan kiinteistö jää toiminta-alueen supistamisen takia toiminta-alueen ulkopuolelle. Irtisanomisen edellytyksenä on, että kiinteistön vesihuolto turvataan siten, että asiakkaalle ei aiheudu tästä ylimääräisiä kustannuksia.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei keskeytystä voida pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Jos virhe perustuu vesihuollon keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään *kahta viikkoa vastaava osuus vuotuisesta perusmaksusta*. Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei *keskeytys aiheudu vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä tai jollei keskeytystä voida muutoin pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä*.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Jos virhe perustuu vesihuollon keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään *kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta*. Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

27 a §

Vakiohyvitys

Jos vesihuolto keskeytyy yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi, asiakkaalla on oikeus vakiohyvitykseen, jollei kysymys ole vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomioon toiminnassaan ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

Asiakas on oikeutettu joko vakiohyvitykseen tai 27 §:ssä tarkoitettuun hinnanalennukseen sen mukaan, kumpi näistä on määrältään suurempi. Vesihuoltolaitos maksaa asiakkaalle vakiohyvityksen todettuaan 1 momentissa tarkoitettun vesihuollon yhtäjaksoisen keskeytymisen.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi. Vesihuoltolaitos voi kuitenkin ennalta päättää, että se ei maksa vakiohyvitystä sellaisille asiakkaille, jotka ovat laitoksen omistajia.

27 b §

Vakiohyvityksen määrä

*Vakiohyvityksen määrä on asiakkaan vesi-
huollon vuotuisesta perus- ja käyttömaksus-
ta:*

*1) 4 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut
vähintään 12 tuntia mutta vähemmän kuin 48
tuntia;*

*2) 8 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut
vähintään 48 tuntia mutta vähemmän kuin
viikon;*

*3) 10 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut
vähintään viikon ja tämän jälkeen aina 2
prosenttia kutakin alkavaa viikkoa kohti.*

*Vakiohyvityksen enimmäismäärä on 1000
euroa asiakasta kohti tai yhteensä laskettuna
10 prosenttia laitoksen vuosittaisesta liike-
vaihdosta.*

*Jos vesihuoltolaitos tarjoaa korvaavia vesi-
huollon palveluja vesihuollon keskeytyksen
aikana, ne otetaan huomioon vakiohyvityksen
määrää alentavana tekijänä.*

*Vakiohyvityksen enimmäismäärä voidaan
tarkistaa valtioneuvoston asetuksella ra-
hanarvon muutosta vastaavasti.*

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 §:n tai 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
201 .

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä toiminta-alueella vesihuoltolaitos huolehtii huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamisesta ja käsittelystä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja toiminta-alueen hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka kunnes kunta tekee 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäröinnistä. Kunnan tulee tehdä tämä

päätös viimeistään 31.12.2016.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella kiinteistön liittämisvelvollisuus laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyy 31.12.2018 asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti.

2.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä _____ kuuta 201 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 190 §:n 3 ja 4 momentti sekä 204 a §, sellaisena kuin ne ovat, 190 §:n 3 momentti laissa 1129/2008 ja 4 momentti laissa 1441/2006, 204 a § laissa 476/2004
lisätään 13 a luku, 103 a—103 k §, 182 §:ään 3 momentti, 183 §:ään 4 momentti seuraavasti:

13 a luku

Hulevesiä koskevat erityiset säännökset

103 a §

Hulevesien hallinnan määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *hulevedellä rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle vastaavalle pinnalle kertyvää sade- tai sulamisvettä sekä rakennetun alueen kuivatusvettä;*
- 2) *hulevesien hallinnalla hulevesien imeytämiseen, johtamiseen, viemärointiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä;*
- 3) *yhdyskunnan hulevesijärjestelmällä hulevesien hallintaan tarkoitettujen alueiden ja rakenteiden kokonaisuutta mukaan lukien vesihuoltolain (119/2001) 17 a §:ssä tarkoitettut vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostot; ja*
- 4) *yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella aluetta, jolla sijaitsevia kiinteistöjä yhdyskunnan hulevesijärjestelmä palvelee.*

103 b §

Hulevesien hallinnan tavoitteet

Hulevesien hallinnan tavoitteena on:

- 1) imeyttää ja viivyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla;*
- 2) kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa asemakaava-alueella;*
- 3) ehkäistä hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä; ja*
- 4) luopua hulevesien johtamisesta jätevesi-viemäriin.*

103 c §

Hulevesien hallinta

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunta voi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hulevesien hallinnasta kiinteistöllä.

103 d §

Hulevesien hallintaa koskevat määräykset

Kunnan määräämä monijäseninen toimielin voi antaa kuntaa tai kunnan osaa koskevia tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta.

Määräysten valmistelussa, laatimisessa ja hyväksymisessä noudatetaan, mitä 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksestä.

Määräykset voivat koskea;

- 1) hulevesien määrää, laatua, maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja tarkkailua sekä hulevesien käsittelyä kiinteistöllä;*
 - 2) kiinteistön liittämistä yhdyskunnan hulevesijärjestelmään; ja*
 - 3) muita näihin rinnastettavia, hulevesien hallintaan liittyviä seikkoja.*
- Määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikut-*

teisessa yleiskaavassa tai asemakaavassa on asiasta toisin määrätty.

103 e §

Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi

Kunnan monijäseninen toimielin voi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatii usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, kunnan monijäseninen toimielin voi kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta. Yhteisjärjestelyssä noudetaan soveltuvin osin, mitä 164 §:n 2-4 momentissa säädetään.

Luonnollisen vedenjuoksun muuttamiseen sovelletaan, mitä 165 §:ssä säädetään. Ojituksen sovelletaan, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään.

103 f §

Kielto johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin

Kiinteistön hulevesiä ei saa johtaa jätevesiviemäriin. Kunnan määräämä viranomaisen voi kuitenkin antaa määräajaksi suostumuksen hulevesien johtamiseen jätevesiviemäriin vesihuoltolaitosta kuultuaan, jos;

1) kysymys on ennen tämän lain voimaantuloa olemassa olleesta viemäristä, joka on tarkoitettu myös hulevesien johtamiseen;

2) vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan hulevesien viemäröinnistä ja niiden käsittelystä osana jäteveden käsittelyä taloudellisesti ja asianmukaisesti erityisesti ympäristönsuojelulliset näkökohdat ja muu yhdyskuntajätevesiä koskeva lainsäädäntö huomioon ottaen; ja

3) hulevesien jätevesiviemäriin johtamisesta luopuminen aiheuttaisi saavutettaviin hyötyihin verrattuna kohtuuttomia kustannuksia.

Jos hulevesiä johdetaan jätevesiviemäriin,

johtamiseen sovelletaan vesihuoltolain (119/2001) jätevesien johtamista koskevia säännöksiä.

103 g §

Hulevesisuunnitelma

Kunta hyväksyy hulevesisuunnitelman, jossa esitetään yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet, kuten ojat, kosteikot, imeytysalueet, valumavesien reitit, putket ja pumpaamot. Suunnitelmassa osoitetaan myös kiinteistöt, jotka kuuluvat yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen.

Hulevesisuunnitelma voi olla osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden suunnitelmaa.

Hulevesisuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelmassa otetaan huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja että se täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset myös sademäärän ja rankkasateiden lisääntyessä. Suunnitelmaa laadittaessa noudatetaan, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaihtuksesta kaavaa valmisteltaessa.

103 h §

Yhdyskunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen

Kunnan on huolehdittava, että yhdyskunnan hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesiä ei voida muilla keinoilla hallita tässä luvussa tarkoitettulla tavalla ja jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole kohuttomat.

103 i §

Kiinteistön hulevesien johtaminen yhdyskunnan hulevesijärjestelmään

Kiinteistön hulevedet on johdettava yhdyskunnan hulevesijärjestelmään.

Kunnan määräämä viranomainen osoittaa

kiinteistön hulevesijärjestelmän ja yhdyskunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaa johtamiseen liittyviä määräyksiä. Jos vesihuoltolaitos huolehtii vesihuoltolain (119/2001) 3 a luvun mukaisesti huleveden viemäroinnistä, laitos osoittaa vesihuoltolain 17 b §:n mukaisesti kiinteistöä varten liittämiskohdan hulevesiviemäriverkostoonsa ja antaa liittämistä ohjeet kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistön huleveden johtamiseen käytettävästä laitteistosta ja rakenteista rajakohtaan asti.

Hulevesien hallinta kiinteistöllä on toteutettava yhdyskunnan hulevesijärjestelmän kanssa yhteensopivaksi.

103 j §

Johtamisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan määräämä viranomainen voi hakemuksesta myöntää kiinteistölle vapautuksen 103 h §:ssä tarkoitettusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet yhdyskunnan hulevesijärjestelmään, jos kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä.

103 k §

Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävät maksut

Kunta voi periä kiinteistön omistajalta tai haltijalta liittymismaksun yhdyskunnan hulevesijärjestelmän rakentamiskustannusten kattamiseksi.

Kunta voi periä yhdyskunnan hulevesijärjestelmän käytöstä ja ylläpidosta vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta.

Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut maksut voidaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan myös kunnan monijäsenisen toimielimen päättäessä huleveden hallintaan liittyvistä velvoitteista.

183 §

Tarkastusoikeus

183 §

Tarkastusoikeus

Mitä 1-3 momentissa säädetään, noudatetaan myös silloin, kun kunnan määräämä viranomainen hoitaa tämän lain 13 a luvun mukaisia tehtäviään kiinteistön hulevesijärjestelmän toimivuuden selvittämiseksi.

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

Kunnan viranomaisen suunnittelutarveasiassa tekemää 137 §:n mukaista päätöstä, poikkeamispäätöstä, rakennuslupaa, toimenpidelupaa ja katusuunnitelmaa koskevassa asiassa hallinto-oikeuden päätökseen, jolla valitus on jätetty tutkimatta tai jolla ei ole muutettu valituksen kohteena ollutta viranomaisen päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (30.12.2008/1129)

Rakennuslupaa tai katusuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa. (29.12.2006/1441)

Kunnan viranomaisen suunnittelutarveasiassa tekemää 137 §:n mukaista päätöstä, poikkeamispäätöstä, rakennuslupaa, toimenpidelupaa ja katusuunnitelmaa koskevassa asiassa sekä kunnan määräämän monijäsenisen toimielimen hulevesien hallintaa koskevassa asiassa tekemää 103 d §:n mukaista päätöstä ja hulevesistä aiheutuvan haitan poistamista koskevassa asiassa tekemää 103 e §:n mukaista päätöstä sekä kunnan 103 f §:n mukaista hulevesisuunnitelmaa koskevassa asiassa hallinto-oikeuden päätökseen, jolla valitus on jätetty tutkimatta tai jolla ei ole muutettu valituksen kohteena ollutta viranomaisen päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rakennuslupa, katusuunnitelmaa tai hulevesisuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

204 a § (11.6.2004/476)

Kaavoituksesta ja tonttijaosta aiheutuvien töiden suorittaminen

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavoituksesta tai tonttijaosta aiheutuvien töiden suorittamisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavanmukaista käyttämistä eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa ympäristön rumentumista.

204 a §

Kaavan, tonttijaon ja kunnan hulevesisuunnitelman laatimiseen liittyvät työt

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavan, tonttijaon tai kunnan hulevesisuunnitelman laatimiseen liittyvien töiden tekemisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavanmukaista käyttämistä eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa ympäristön rumentumista.